

KALASPORT

A-22779 III

K A L A S P O R D I
J U H E N D M A T E R J A L E

Kalaspord

EESTI NSV SPORDIÜHINGUTE JA
ORGANISATSIOONIDE LIIDU
KALASPORDIFÖDERATSIION

VSÜ „KALEV“
TALLINNA KALASPORDIKLUBI

T A L L I N N 1 9 5 9

SISUKORD

R. Sirge. Saateks	3
E. Martinson. Kalasportlaste ülesannetest siseveekogudel	5
L. Kurg. Meie veekogud kalarikkaks	8
J. Kruusel. Hõbekogre bioloogiast ja aklimatiseerimisest	10
A. Ivask. Võru õngesportlased kalavarusid suurendamas	12
J. Elango. Kalaspordi asend kehakultuuriorganisatsiooni uues süsteemis	19
V. Polonski. Üleliidulise sportliku kalapüügi föderatsiooni nõukogu istung Moskvas	23

KALASPORDIORGANISATSIOONIDE TÖÖMAILT

J. Elango. Lühike ülevaade VSÜ «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubi tegevusest	25
V. Jõgi. Viljandi järv sai majandaja	29
R. Allas. Jõgeva rajooni kalasportlaste organiseerimine	30
A. Sidron. Türi Kalaspordiklubi	31
J. Elango. Kalaspordialane näitus	32

UUS VAHETUS

A. Ivask. Noorest järelkasvust	35
K. Rink. Noorte seksioon Tallinna Kalaspordiklubis	38
R. Kirde. Kalasöödad	40
R. Kirde. Ehitame ise spinninguridva	41
K. Rink. Kuhu minna kalastama	43

VÕITLUSSE RÖÖVPÜÜDJATEGA

H. Lett. Võitlusse röövpüüdjatega	44
H. Kiviloo. Kalakaitseinspektori märkmikust	45
L. Kurg. Piraadid Pirita jõel	46

SÜÜTAME LAAGRITULED

E. ja T. Kalmus. Puhkeajaks rändlaagrisse	47
P. Linnupete. Mälestusi Aesoo suvelaagrist	48
V. Erm. Kalade märgistamisest	52
A. Saunasaar. Kuidas korraldada kalapüügivõistlusi	54
K. Luik. Saksa Demokraatliku Vabariigi kalasportlaste kogemusi	57
R. Kuld. Vestlus udus	59

ÖNGEMEES MUHELEB

H. Suislepp. Önneseen	64
Öngemees muheleb	66
Kalamehe entsüklopeedia	69
Spiraalmõistatus	70
Ruutmõistatus	70
Võtmemõistatus	71

SAATEKS

Meie laiahaardelise kommunismiehitamise perioodi elu on igas liinis tormiliselt tõtlev ja täis pinget. Aste edasi tootmistehnikas tähendab astet edasi ka inimese teadvuses, tema olemises ja elulaadis, suhtumises ümbrusmaailma. Kui senini looduselt ainult nõuti ja võeti ande, siis peame nüüdistest peale enestele ülesandeks seadma kaasa aidata ja rikastada ka loodust selleks, et ta meie vastu heldem oleks, meie jaoks rohkem toota jõuaks. Seitsme aasta plaan nõuab kalatööstuselt kalatoodangu tõstmist sisevetes 1965. aastal 2,3-kordseks. Meie sisevete kalavarude seis on aga säärane, et väljapüük mehaaniliselt enam tõusta ei saa. Järelikult tähendab eelmainitud plaaniline siht seda, et tuleb eelkõige tõsta sisevete kalavarude seisu, muuta need veekogud järsult tootvamaks, kalarikkamaks. Kõik eeltingimused selleks on olemas: meie siseveed võivad palju rohkem kala anda, kui neid õigesti majandada.

Alates 1957. aastast on paljude sisevete tegelikeks pereinimesteks kohalike õngesportlaste organisatsioonid. Ent mitte kaugeltki igal pool ei ole kalasportlased veel täie jõuga, läbimõeldult ning kavakindlalt asunud veekogude rikastamisele, nende tootlikkuse tõstmise töö kallale. Vana halb harjumus, nagu oleks mets ja kalavesi igaihe tallata, näib segavat. Sihiga aidata õngesportlaste hulkadel senisest paremini oma ülesannetes orienteeruda, sihiga kogemuste vahetamise ja levitamise teel õpetada, tõmmata kalavete rikastamise tõsisele tööle kaasa ka seni veel erakuks jäänud õngemehed, ongi koostatud käesolev väljaanne.

Kalasport on üleliidulises ulatuses saanud üheks terve, elurõõmsa, kõigiti karastatud ning teovõimsa sugupõlve, tulevase elu kandjate kasvatamise vahendiks. Kalavete eest hoolitsemise kõrval tegelevad miljonid inimesed kosutava ja arendava kalaspordiga. Populariseerida erialaseid saavutusi,

tutrustada uuendusi — selleski on väljaande siht ja eesmärk. Tulevased, kommunismiajastu kalasportlased peavad olema paremad, teadlikumad, kalavarudesse ja veekogudesse hoolitsemama suhtumisega inimesed kui olid eelmise põlve omad.

Kuigi väljaanne puhtpraktilistel põhjustel ei suuda korraga ammendavalt haarata kõiki küsimusi, olla eeskujulikuks kollektiivseks organisaatoriks ja agitaatoriks, julgen siiski Eesti NSV SOL Kalaspordiföderatsiooni Presiidiumi nimel lootust avaldada, et õngesportlased leiavad selles väljaandes enestele vajaliku ja väärilise juhendaja edasiseks tööks — tööks meie ühiste huvide nimel. Sest ilma kalata ei ole olemas ka kalasporti.

R. SIRGE,

Eesti NSV Spordiühingute ja
-organisatsioonide Liidu Kalaspordi-
föderatsiooni Presiidiumi esimees

KALASPORTLASTE ÜLESANNETEST SISEVEEKOGUDEL

«Meie maa toiduaineressursside suurendamise tähtis allikas on kala,» märkis sm. N. S. Hruštšov oma ettekandes partei XXI kongressil. «Rööbiti kalapüügi edasiarendamisega avameredel ja ookeanidel tuleb heaperemehelikult kasutada siseveekogusid, kust võiks igal aastal saada vähemalt 6—8 miljonit tsentnerit kala.»

Selle küsimuse edasisel lahendamisel kavandasid Eestimaa KP Keskkomitee ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu konkreetse plaani kalapüügi suurendamisest vabariigi siseveekogudes, mille kohaselt tuleb neis kala väljapüüki tõsta 1965. a. vähemalt 50 tuhande tsentnerini aastas. Võrdluseks olgu märgitud, et 1958. a. püüti meie siseveekogudest 22,4 tuhat tsentnerit kala.

Kuigi nimetatud küsimuse lahendamisel on peetud silmas töönduslikku külge, avab see ühtlasi ka laialdased perspektiivid kalaspordi arendamiseks vabariigis. On ju nii ühe kui teise arengu põhiliseks eelduseks rikkad kalaveed.

Riiklik Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspeksioon on juba rakanud rea abinõusid meie sisevete kalarikkuste taastamiseks. Lahendatud on ka vabariikliku tähtsusega järvede majandamise küsimus. Veel käesoleval aastal organiseeritakse Tartu Kalakombinaadi juures Saadjärve järvedegrupi baasil eeskujulik järvemajand.

Suuremat raskust tekitab praegu kohaliku tähtsusega veekogude hooldamine. Kolhoosides ja sovhoosides ei taha kalakasvatuste rajamine kuidagi jalgu alla võtta, mille tõttu rõhuv enamik kohalikest veekogudest on ikka veel tõelise peremeheta. Riiklik kalakaitse üksi ei suuda aga kõikidel siseveekogudel valvet kindlustada, veel vähem seal kalakasvatusega tegelda.

Just siin peaksidki kalasportlased ulatama riiklikele kalakaitseorganitele oma abistava käe ja nimelt võitluses röövpüügi vastu. Peab märkima, et sellega on juba ka algust tehtud. Alles hiljuti teatas Tallinna Kalaspordiklubi ühiskondlik kalakaitseinspektor Roman Salukivi, et Väana jõel teostas grupp vastutustundetuid kodanikke röövpüüki. Kuigi nende nimesid ei läinud tal korda kindlaks teha, aitas sellestki, et Salukivi märkis üles auto numbri, millega jõuk oli kohale sõitnud. Süüdlased avastati ja nüüd tuleb neil anda vastust oma teo eest seaduses ettenähtud korras. Tublit tööd sel alal on tehtud mujalgi. Nii avastasid möödunud kevadel Tõrva kalasportlased A. Viiding ja R. Punnar Suislepa jõel ja Tallinna noored kalasportlased Tõnu Kelder ja Tiit Murakas Keila jõel röövpüüdjad, samuti tabas Räpina Kalaspordiklubi esimees R. Räni möödunud suvel Võhandu jõel ühe sellise «kalakrati». Akte röövpüügi avastamise kohta on saadetud riiklikele kalakaitseorganitele veel Võru, Tapa, Rakvere, Keila, Rapla, Põlva ja teiste rajoonide kalasportlaste poolt.

Kord kohtas Võru Kalaspordiklubi esimees A. Ivask Tuuljärvel noodavedajaid, kes keeldusid esitamast isikut tõendavaid dokumente. Kuidas teha kindlaks röövpüüdjate nimed? Olukorra päästis fotoaparaat — fotost piisas asitõendina akti juures, et kindlaks teha seaduserikkujad ja anda nad võimuorganite käsutusse.

Riiklikel kalakaitseorganitel on aga teada ka selliseid fakte, mis ei tee au kalasportlase heale nimele. Tõsi küll, neid on üksikuid, kuid siiski on. Märgime mõned.

Valga VSÜ «Kalev» Kalaspordisektsiooni liige Peeter Dziedatajas, kes töötab Valga autobaaasis nr. 9, sõitis 2. juulil k. a. koos sõpradega Ruhi järvele vähki püüdma. Teatavasti on kalapüügi-eeskirjadega vähipüük lubatud alles 26. juulist. Kuigi Dziedatajas ise otseselt vähki ei püüdnud, vaid vibutas samas spinningut, ei saa tema teguviisi kiita heaks. Miks ei astunud Dziedatajas samme taolise seaduserikkumise vältimiseks, seda peaks Valga Kalaspordisektsiooni juhatus arutama.

Palju inetum lugu leidis aset k. a. juunis Norra allikatel. Viimane on üks neist vähestest veekogudest vabariigis, kus elutseb veel jõeforelle, ja on loomulik, et kalasportlased peaksid igati soodustama selle harulduseks muutuva kalaliigi arenemist ja kindlustama tema kaitset. Nähtavasti teisel arvamusel olid aga Tallinna Kalaspordiklubi liikmed Oskar Punno ja Richard Mägi ning VS «Jõud» liige Voldemar Kelder, kes organiseerisid 3. juunil k. a. Norra allikatel forellipüügi, asetades ööseks jõkke ligi poolsada üksikut põhjaõnge. Tänu kohalike elanike valvusele ei saadud suuremat kahju teha, kuid kolm alamõodulist forelli püüti siiski välja.

Jõeforellile tuleb kindlustada senisest tõhusamat kaitset ja kalakaitseorganite arvates võiks asja korraldada järgmiselt.

Nimelt peavad kalaspordi organisatsioonid rajoonide täitevkomiteedelt endile taotlema kõik need veekogud, kus elutseb jõforell. Peale selle tuleb välja töötada iga sellise veekogu kohta eraldi püügieeskirjad ja lasta need kinnitada Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu Nõukogul. Lähtudes kalapüügi-eeskirjade § 3 p. «a»-st, omandavad sellised kohalikud eeskirjad nüüd seadusliku reputatsiooni.

Käesoleva kirjutise alguses toodi mõned arvad, mis näitavad, kui suureks paisub seitseaastakul kalapüük meie sisevetes. Võidakse küsida, kas sellise püügikoormuse juures ei tehta meie siseveed kaladest täiesti tühjaks? Põhjus selleks kartuseks on igatahes olemas, kui meenutada kalurikolhoosi «Majaka» poolt teostatud püüki Vagula ja Tamula järvedel. Et seda vältida, tuleb eeskätt õigesti korraldada töõnduslik püük ja eelnevalt sellele alustada tõsist tööd meie kalavarude süstemaatilise suurendamise alal kõigi olemasolevate võimaluste piires.

Üldine arvamine on, et meie väiksemad veekogud jäid kalavaesteks rõõvpüügi tagajärjel. Osaliselt on see õige, kuid suurem süü seisnes siiski selles, et neil veekogudel puudus senini pikemat aega peremees. Peremehe mõiste on siinjuures seotud tihedalt töõndusliku püügiga.

Töõndusliku püügi eeltingimusena tuleb veekogu liigest taimestikust puhas hoida, kuna muidu pole seal võimalik noota vedada. See aga omakorda toob endaga kaasa kalade elamistingimuste paranemise veekogus. Samuti võime töõndusliku püügiga reguleerida veekogus kalavarude liigilist koosseisu meie soovitud suunas — hoida ära hinnaliste kalade väljatõrjumist nn. prügikalade poolt. Need veekogud aga, kus on ülekaalus prügikala, nagu väike ahven, kiisk, särg jne., on madala kalatootlikkusega ja seepärast tuleb ka kalasportlastele kinnistatud veekogud aeg-ajalt töõnduslike püünistega läbi püüda.

Tõhusaks abinõuks võitluses prügikalaga on ka haugide arvukuse tõstmine veekogus. Alles hiljuti peeti haugi kahjulikuks röövkalaks. Ka praegu püüab mõni ahingu- või püssimees, keda kalakaitseinspektor on teolt tabanud, oma tegu sellega õigustada. Kalamajanduslik praktika aga tõendab, et haug on mõningal juhul väga vajalikuks kalaks veekogus. Hävitades hulgaliselt prügikalala, loob ta soodsad elutingimused hinnaliste kalaliikidele. Järvedes, kus elutseb peamiselt latikas, peab haug moodustama üldkalavarudest vähemalt 10%, prügikaladest rikkas veekogus aga veelgi rohkem. Latikale haug eriti ohtlik ei ole, kuna viimase kehakuju ei võimalda haugil teda hästi neelata.

Praegu on meil kalapüügi-eeskirjadega kehtestatud havipüügi osaline piiramine siseveekogudes, kusjuures teatavasti haugi lubatud alamõõduks ninamikust sabauimede alguseni on 30 sm.

Juba kolmandat aastat arendatakse meil haugi ka kunstlikult. Üksi käesoleval aastal andsid Keila-Joa ja Äksi kalakasvatustajad kohalikesse veekogudesse üle 3,5 miljoni havimaimu ja seda arvu kavatsetakse tulevikus veelgi suurendada.

Teatavasti koevad havid kevadisest kõrgveest üleujutatud luhtadel. Suurvee alanedes eralduvad seal sageli suuremad või väiksemad lombid, mis otse kubisevad havimaimudest. Hiljem aga need lombid kuivavad ja miljonid maimud hukuvad paratamatult. Selline olukord valitseb nii Keila, Kasari, Võhandu kui ka teiste jõgede luhtadel, eriti ulatuslikult aga Emajõe luhal.

Peamise osa Emajõe luhaveekogudest moodustavad nn. vanajõed, mis on tekkinud jõesängi muutumisel. Bioloogiateaduste kandidaadi J. Ristkoki andmetel ulatub nende arv 80-le ja moodustab $\frac{1}{3}$ jõe üldpikkusest. Kuigi siin ei ole tegemist veekogu täieliku ärakuivamisega, katkeb paljudel neist ühendus jõega, mille tagajärjel tekib viimastes tugev hapniku puudus, eriti just talvel jääkatte all. Kuna vanajõgedes koorunud noorkaladele on pääs Emajõkke hiljem suletud, peavad nad siin paratamatult hapnikupuudusel lämbuma. Et noorkalu päästa hukumisest alustatakse tänava vanajõgesid kraavide abil Emajõega ühendama. Ette on nähtud kahe aasta jooksul välja tõsta 40 000 kuupmeetrit pinnast. Teistel kohaliku tähtsusega veekogudel aga peaksid selliseid kalamaimude päästetöid organiseerima ning läbi viima kohapealsed kalasportdisektsioonid ja -klubid.

Viimastel aastatel on kalasportlaste hulgas laia populaarsuse võitnud hõbekoger. Tema aklimatiseerimise õnnestumine Maardu järves ja harukordselt kiire paljunemine seal õigustab hõbekokrede überpaitamist ka teistesse vabariigi veekogudesse. Seda enam, et hõbekoger on õngekalana kalasportlaste hulgas heas kuulsuses. Hõbekokredest ei tohi aga liigsesse vaimustusse sattuda ja teda igasse ettejuhtuvasse veekogusse viia. Siin tuleb piirduda peamiselt kogrejärvedega, see tähendab, nende veekogudega, kus teistele hinnalisematele kaladele pole elamistingimused vastuvõetavad.

Kalasportorganisatsioonide ülesanne on jõuda nii kaugele, et iga kalasportlane võtaks aktiivselt osa meie sisevete kalavarude kaitsest ja nende taastamisest.

E. MARTINSON,

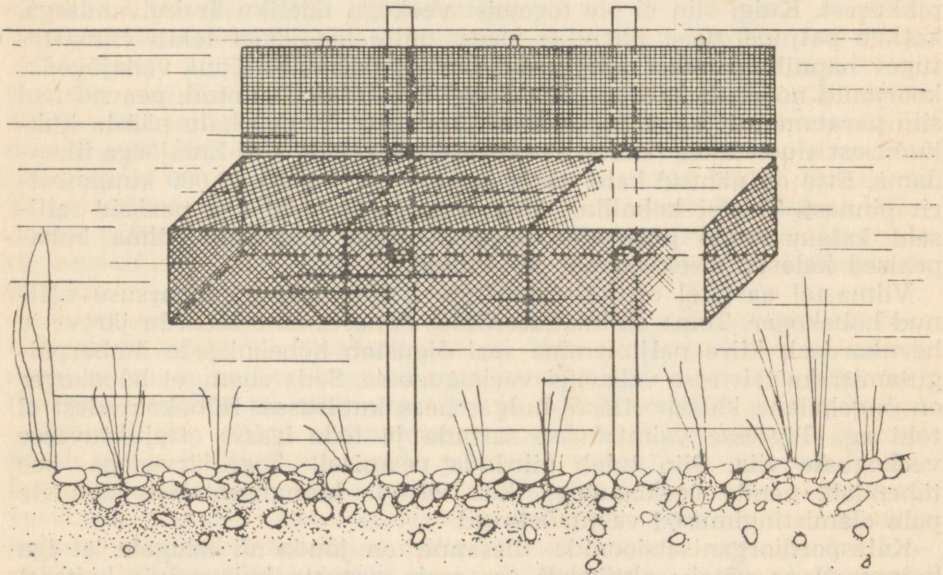
riikliku kalakaitse vaneminspektor

Meie veekogud

KALARIKKAKS!

Meie vabariigi jõed, järved ja merelahed on jäänud võrdlemisi kalavaesteks ja kui siin selle parandamiseks midagi konkreetset ette ei võeta, siis võib kalasport juba lähemas tulevikus kaotada oma mõtte. On tarvis asuda õngespordlaste abiga meie kalavarude järsule suurendamisele, kuna riiklikud kalakasvatustehased oma tootmisvõimsuse juures ei suuda siin üksi kõike ära teha. Vabariigi kalaspordiklubid on mitmel pool sellega juba ka algust teinud. Nii teostati käesoleval kevadel Tallinna VSÜ «Kalev» Kalaspordiklubi poolt inkubeerimiskatse Leiva jões tallinlase Nikolai Rummu konstrueeritud uut tüüpi kalamaimude haudeparaadiga. Katse õnnestus. Koorunud havilarvidel olid soodsad tingimused vaigse-staadiumi läbimiseks, mille järel asusid nad kohe aktiivselt toituma inkubaatorisse sattuvast zooplanktonist. Rummu inkubaatoris hautud havilarvid on elujõulised ja inkubaatorist väljudes orienteeruvad uues keskkonnas hästi.

Kuigi esimest katset uue haudeparaadiga võib lugeda igati õnnestunuks, on siiski vara langetada lõplikku otsust selle tootmisomaduste asjalikul hindamisel, kuna käesoleval kevadel olid eriliselt head ilmastikutingimused, mis mõjusid haudetegevusele soodsalt. Küll aga pais-

«Rummu inkubaator» — kastikujuline haudeparaat kalamarja inkubeerimiseks looduslikes tingimustes. (Pildil on inkubaator näidatud maimude vetelaskmise asendis — avatud kaanega.)

tab, et uut tüüpi haudeaparaat täidab oma ülesande ja selle kasutamisele võtmist võib soovitada ka teistele kalaspordiklubidele.

Nagu juurdelisatud joonisest on näha, kujutab Rummu inkubaator endast traatraamile kastikujuliselt pinguldatud tihedat võrku, mille pikkus on 1 meeter ja kõrgus ning laius 30 sentimeetrit, kusjuures 4—5 mm läbimõõduga raami tsingitud traatide liitekohad tuleb kokku keevitada. Jämedateralise (havi, latika) marja puhul ei tohi võrgu silmade läbimõõt ületada 1 millimeetrit, peenemateralise marja inkubeerimisel aga tuleb võrgu asemel kasutada tihedamat materjali.

Inkubaatori lagi, kustkaudu viljastatud mari hauderuumi paigutatakse ja hiljem vaatlusi teostatakse, peab kaanena lahti käima. Inkubaator kinnistatakse vees kahe põhjarammitud vaia külge nii, et tema kaane kohal oleks umbes 10 sm vett. Veekogudes, kus pole suuremat lainetust, võib inkubaatori ülemine serv veest välja ulatuda ja olla ilma kaaneta. Inkubaatori põhja peale võib paigutada kuni pool liitrit (umbes 30 000) havimarja tera, sõltuvalt vee omadustest ja voolukiirusest.

Viljastatud kalamari transporditakse kohale kuivalt, spetsiaalsetel marliga kaetud raamid. Marli abil tõstetakse mari vees asuvasse inkubaatorisse, kus see hanesule abil ettevaatlikult marli küljest eemaldatakse. Et ära hoida marja riknemist, tuleb see inkubaatori põhjale ühtlase kihina jaotada.

Edasi tuleb inkubaatori külgi hoolikalt puhastada kõntsast ja riknenud marjast, kuna hallitanud marjaterade kaudu võib hallitus ka tervele üle kanduda. Veekogudes, kus on palju puruvanu ja kalamarjast toituvaid veeputukaid, tuleb ära hoida nende sattumist inkubaatorisse. Kogu inkubatsiooni aja pikkus havimarjal, sõltuvalt vee temperatuurist, kestab 7—20 päeva. Inkubatsiooni ajal on soovitatav pidada päevikut, kuhu märgitakse igapäevane vee ja õhu temperatuur, kalamarja arenemisenähud jne. Vaatlusi tuleb teha mitu korda päevas.

VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubi juhatus otsustas eeloleva talve jooksul valmistada vähemalt 100 Rummu inkubaatorit ja 2—3 transpordiraamide kasti. Kavas on samuti pidada Tallinnas talve jooksul rida kalakasvatusalaseid loenguid ning 1960. a. kevadel, havimarja võtmise perioodi algul, korraldada mõnepäevased praktilised kursused Rummu inkubaatori käsitsemises. Sellest kursusest kutsutakse osa võtma meie vabariigi kõikide kalaspordiklubide ja -sektsoonide esindajad. Väljastpoolt Tallinnat kalakasvatajatele luuakse võimalusi viljastatud havimarja saamiseks, et seda kohalikes veekogudes Rummu haudeaparaatide abil inkubeerida.

Neil kalaspordiorganisatsioonidel, kes tahavad oma veekogusid kohapeal inkubeeritud havilarvidega rikastada, tuleb oma soovist aegsasti kirjalikult teatada VSÜ «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubi juhatusele, aadress: Tallinn, Pärnu mnt. 41. Soovitatav oleks teha seda kollektiivselt, mis lihtsustaks asjaajamist ja kergendaks transporti.

VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubi kalakasvatuskomisjonil on kavas veekogude rikastamine kunstlikul teel latika, säina, vimma, turva, linaski jt. kaladega. Samuti hakatakse paljudama niisuguseid haruldaseks muutunud spordikalalu, nagu seda on tõugjas ja jõforell.

L. KURG

HÖBEKOGRE BIOLOOGIAST JA AKLIMATISEERUMISEST

Paljusid õngesportlasi huvitab hõbekogre kui spordikalana sisse-toomine oma kalavetesse. Enne küsimuse lahendamist on vaja teada, millistesse veekogudesse ta sobib, missuguseid tingimusi vajab ja eeldab. Selleks peatume hõbekogre väga omapärasel bioloogial.

Hõbekogre kodumaaks peetakse Kaug-Ida ja Siberi veekogusid. Ta esineb koos hariliku kuldkogrega, välja arvatud Vaikse Ookeani basseini, Kolõma, Sõr-Darja ja Amu-Darja alamjooks, kus elab ainult kuldkoger.

Raske on määrata hõbekogre täpset leviku piiri, sest aklimatiseerimisobjektina on teda toodud meie maa kõikidesse osadesse. Hõbekogre on viidud ka paljudesse välisriikidesse: Poolasse, Prantsusmaale, Inglismaale, Saksamaale, isegi Indiasse, Põhja-Ameerikasse ja teistesse maadesse. Peamiselt on teda eksporditud tiigikalana, kuid ta on ka tähtis akvaariumikalana.

Oma iseloomult on hõbekogre soojalembene magevee vorm. Ta on aga kohanenud kasvama ka tiikides ja väikestes veekogudes. Halbades elutingimustes muutuvad hõbekogred nagu kuldkogredki madalaseljalisteks näljavormideks.

Hõbekogre toitub peamiselt põhjaorganismidest (eriti sääsevastseist), samuti zooplanktonist. Isegi vetikad ja muda on leitud nende magudest. Paljuarvulised lõpuspiid näitavad ta kohanemist ka planktonitoidule ja väiksematele võimalustele elada roiskunud sogases vees. Seepärast leidub hõbekogre voolavates vetes sagedamini kui kuldkogre. Ometi on ta kohanenud elama ka läbivooluta, vähese hapnikuhulgaga veekogus. Talvel hõbekoger ei toitu nagu enamik karplasi.

Hõbekogre kudemine toimub suvekuudel, kui vee temperatuur tõuseb üle 14—15°. Optimaalseks kudemistemperatuuriks loetakse 18—22°. Kudemise ajal kogunevad kalad parvedesse, marjaterad heidetakse taimedele. Kudemine toimub tal portsjonikaupa nagu harilikulgi kogrel. Ajaliselt koeb ta viimasest vähekene hiljem.

Hõbekogrel on üks tähelepanuväärne omapära, mida pole märgatud teistel karplaste liikidel. Nimelt esinevad paljudes veekogudes ainult emased isendid. Sel juhul toimub kudemine teiste lähedaste liikide (harilik koger, sasaan, linask) isakaladega. Lähedase liigi spermatozoid ehk isassugurakk tungib küll marjaterasse, kuid raku tuumained ei ühine. Selle tagajärjel on järglased jällegi ainult emaskalad. Hõbekogre paljunemine antud juhul toimub partenogeneetiliselt.

Emaste ja isaste vahekord on väga tugevalt varieeruv. Kaug-Idas esineb emaseid ainult pisut vähem kui isaseid. Uraalis, Põhja-Kaukaasias ja reas teistes kohtades ei ole õnnestunud püüda isaseid kalu. Siia hulka kuulub ka meie Maardu järv. Kuni siiani ei ole andmeid isaste hõbekokrede leidudest. Teretulnud on õngesportlaste teated selle kohta.

Arvestades hõbekogre omapära, võib neid sisse tuua ainult sellistesse järvedesse, kus kuldkoger või linask on juba sees või need ümber paigutada tingimata koos.

Suguküpsaks saavad kogred 2.—4. eluaastal. meie maa lõunarajoonides varem, põhja pool hiljem. Hõbekogre viljakus on 160—380 tuhat marjatera. Tähelepanekud Araali meres näitavad, et esimesel aastal

kasvab hõbekoger 6,6 sm, teisel on ta 11,4 sm, kolmandal 15,2, neljandal 18,3 ja viiendal 20,4 sm pikk. Kiirema juurdekasvu leiame Amuuri basseinis, kus nad juba kolmandal aastal on 21 sm pikkused ja kaaluvad üle 250 g. Seal kasvavad nad üle 40 sm pikaks ja üle ühe kg raskeks. Tiigimajandi heades toidutingimustes võib ta juba teisel aastal kaaluda 0,4—0,5 kg.

Maardu järves on 250—300 grammi raskused 23—25 sm pikkused isendid 3—5 aasta vanused.

Hõbekogre vaenlasteks on haug, ahven, angerjas. Eriti kahjulikuks peetakse haugi. Seepärast on soovitatav hõbekokre sisse tuua ainult haugivaesesse või veelgi parem — haugivabasse veekogusse. Hõbekokre on soovitatav kasvatada just neis järvedes, kus väärtuslikumad kalad nagu latikas, koha jt. ei taha hästi kasvada. Hõbekogrele sobivad soojaveelised mudase põhjaga, bentose- ja taimestikurikkad veekogud, kaasa arvatud turbaaugud.

Hõbekoger ise on toodud meie vabariiki Velikije-Luki oblastist 1949. a. sügisel. Endise Tallinna kalamajandi tiikides talvitanud hõbekogred paigutati 1949. a. sügisel Maardu ja Kahala järve. Kahte järve kokku lasti 142 kolmesuvisit sugukala. Et Maardu järv on väga rikkalik bentosega ja haugid täielikult puudusid, hakkas hõbekoger väga edukalt arenema. Nüüd on seal neid õige rohkesti. Kahala järves on sees haugi ja seepärast pole seal ka sellist massilist hõbekogre juurdekasvu märgata nagu seda on Maardu järves.

Kaks viimast aastat järjest on paigutatud hõbekokre ümber meie vabariigi teistesse järvedesse. 1957. aastal paigutati Saaremaal Mulletu ja Linnu lahte 383 mitmesuguses vanuses hõbekokre. 1958. aastal viidi teda aga juba Ermistu, Jõemõisa-Kaiu, Loobu, Kahala ja Matsimäe järve, kokku 700 sugukala. Viimaste püük toimus Maardu järvest võrkudega. Paremaid tagajärgi andsid neist võrgud 38—40 mm silmasuurusega. Noodapüük nii ühel kui teisel aastal ei andnud tagajärgi. Loomustesse sattusid heal juhul vaid mõned üksikud isendid. Võrgupüügil peab olema väga ettevaatlik sugukalade väljavõtmisega, et nende soomuskate ei saaks vigastada. Soomused tulevad hõbekogrel õige kergesti lahti. Võrgupüügil tuleb võrke tihti kontrollida, et kala seal ennast ise ei vigastaks. Kuni ümberpaigutamiseni tuleb püütud sugukalad hoida sumpades. Transport toimub harilikkudes 30—40-liitristes piimanõudes. Et hõbekoger on välistingimuste suhtes vastupidav ja vähenõudlik nagu kuldkogergi, siis on tema transportimine lihtne. Olenevalt vee temperatuurist ja transportimise ajast, arvestatakse nõudes ühe kg kala kohta 2—15 liitrit vett. Praktiliselt on vee uuendamise vajaduse märgiks kalade käitumine: kui nad tõusevad veepinnale ja hakkavad õhku ahmima, on soovitatav vett vahetada. Saaremaale viimisel paigutasime ühte piimanõusse 20 isendit. Vett vahetasime ainult üks kord, kusjuures vee temperatuur oli 12—14°. Transportimine toimus kadudeta.

1959. aastaks on kavandatud tuhandete hõbekogre sugukalade ümberpaigutamine meie vabariigi teistesse veekogudesse.

J. KRUSEL,
vaneminsener-kalakasvataja

Pühajõel, ülevalpool Jõgeara veski paisu tabasid Võru noored kohalikud röövpüüdjad otse teolt. Pildil kontrollitakse «sõjasaagi» tehnilist seisukorda.

Foto: H. UUSI

VÕRU ÕNGE

kalavarusid

Kagu-Eesti on rohkete jõgede-järvede maa. Omapäraselt rahutu-ilus maastik meelitab siia hulgaliselt matkajaid, kelledest paljud seostavad matkamise õngespordiga. Kuid ikka sagedamini on kuulda hääli, et kala on vähe. Ja miks ka mitte: sõjaaegsetel aastatel tekkis hulgaliselt juurde röövkalastajaid, samuti tegid veekogudes puhta töö kutseliste kalurite hiigelnoodad. Kalavarude laostumine oli vaid kõige selle sea-
duspäraseks tagajärjeks.

Selliste nappide kalavarude juures kasvab aga õngesportlaste arv pidevalt. Nii on liikmeid Võru Kalandusklubis ligemale viissada, organiseerimata õngesportlasi on aga lisaks neile veel mitmekordselt rohkem.

Rõuge ümbrus on rikas järvedest.

Foto: A. IVASK

SPORTLASED

suurendamas

Kõik see kohustab mobiliseerima kõige kiiremaid ja mõjuvamaid abinõusid, et lühima ajaga taastada endised kalarikkused õngesportlaste valdusse antud arvukates veekogudes.

Juba endistest aegadest on Võru õngesportlastel mõningaid kogemusi veekogude rikastamisel uute kalaliikidega. Kohe pärast Esimest maailmasõda toodi Ähijärvest koha nii Vagulasse kui ka Tamulasse, millised mõlemad on rohketes «kivipealsetega» läbivoolujärved. Uus asuk kohanes ja paljunes siin kiiresti ning kujunes rohke prügikala baasil juba viie-kuue aasta jooksul üheks sagedamini esinevaks õngikalaks. Hiljem toodi Ähijärvest veelgi lisa ja koha koelmud Tamulas

tähistati lippudega, kus kudemisperioodil (15. maist kuni 15. juunini) oli igasugune kalapüük rangelt keelatud.

Koha püüti peamiselt elussöödaga ja seda ainult öösel. Tollal püütud suuremate isendite kohta puuduvad täpsemad andmed, kuid alles hiljuti, enne kui kaluriartell «Majakas» teostas Vagulas ja Tamulas ülepüüki (aastatel 1954 ja 1955), said õngesportlased sealt kuni 8 kg raskusi kohasid. 1953. a. suvel sain isiklikult Vagulast elussöödaga ca 10 m sügavusest 5,75 kg raskuse koha. Kui suuri selle maitsva vääriskala esindajaid said aga «Majaka» mehed, see ei ole teada, sest, et kedagi ei lastud loomuse kohale. Ära viidi aga 15 veoautotäit kalu, kohalike elanike arvates umbes 80 tonni, millest lõviosa moodustasid kohad.

Pärast sellist «puhastustööd» jäi Vagula kohadest täiesti tühjaks, Tamulasse jäid aga ainult mõned üksikud eksemplarid. Oli selge, et tuleb midagi ette võtta nii koha varude taastamiseks kui ka järve edasiseks kaitseks uute võimalike üllatuste vastu.

Võru Kalandusseksioon suunas 1958. a. kevadel Eesti NSV Kalavarude Taastamise, Kaitsmise ja Püügi Reguleerimise Vabariiklikule Inspektsioonile (Estgosröbvod) kirjaliku taotluse, et neile müüdaks Peipsist sugukaladeks ca 300 kg alamöödulist koha. Kõigist ootustest ja lootustest hoolimata jäid aga kohad siiski saamata. Sellekohasele järelepärimisele vastati, et olevat olnud raskusi kontrolli teostamisel alamöödulise koha püüdmiseks. Ometi on Võru Kalandusseksioonil andmeid, et samal ajal müüdi alamöödulisi kohasid lätlastele, kusjuures osa saagist, mida ei suudetud realiseerida, lasti lihtsalt järve tagasi. Keda siin nüüd siis uskuda või keda mitte? Kuid sama «Estgosröbvod» valmistas Võru Kalandusseksioonile veel teisegi ebaseaduse. Nimelt rajati sektsiooni poolt ühiskondliku töö korras Kubija järvede veebasseini endisse saeveski ruumidesse kohalik havimaimude haudepunkt (läbilaskevõimega kuni 10 000 000 marjatera) ja jäädi vastava taotluse põhjal «Estgosröbvodilt» ootama luba marjakala püüdmiseks. Kui aga havi kudemisperiood oli juba lõpukorral ja luba siiski ei saabunud, sõitis sektsiooni esimees Tallinna vaatama, mille taga asi seisab. Seal öeldi aga, et luba marjakala püüdmiseks on juba ammu välja saadetud! Kui sektsiooni esimees Tallinnast sellise teatega koju tagasi jõudis, olid siin kõik üllatatud: kuhu võis küll luba jääda?

Lahendus saabus aga loa enese näol juba järgmisel päeval. Luba oli dateeritud sama kuupäevaga, mil esimees Tallinnas viibis! Selleks ajaks oli aga havi kude juba lõppemas, mida võis konstateerida ka Tartu inspektsioonist püügikohale komandeeritud inspektor sm. Kiis.

Nüüd jäi üle viimane võimalus, hankida oma haudepunktile Peipsist Äksi haudejaamale kogutava havimarja jäägid. Ka selle saamiseks oli eelnev kokkulepe olemas. Haudejaam Kubijal aga «töötas» seni tühjalt.

Ühel päeval pärast k. a. maipühi, mil Võru Kalandusseksiooni esimees viibis kahjuks parajasti Tallinnas, helistatigi Tartust, et tulge kohe (!) Tartusse viljastatud marja järele. Kuid kust võtta kohe transporti, anumaid ja toojaid, liiati, et aeg oli liginemas keskpäevale? Hoolimata otsingutest ei leitudki «kohe» minekuks võimalust, ja nii luhtus seegi lootus. Miks aga teatati nii hilja, kuigi kalamari ei saabu-

Pärast kalapiüüki maitseb värskel kalasupp kõigile hästi.

Foto: H. UUSI.

Foto: A. IVASK

Võru sidetöötaja Meinhard Pettai läks Tuuljärvest kala saama, kuid

nud Tartusse mitte «kohe», vaid juba päev varem? Kes ja kus on siin süüdlased ja mis tuleks nendega ette võtta? Võru järvedes aga pidutseb rikkalikult prügikalu ja siia oleks hädasti tarvis koha või haugi, kes siin korra majja lööksid.

Senini on Tamula olnud selleks baasiks, kust Võru linna ja ümbruskonna õngespordlased on koha heade tulemustega teistesegi veekogudesse ümber asustanud. Üks esimesi eksperimente tehti aastatel 1923 — 24 koha siirdasustamiseks Võru ligidal asuvasse Mustjärve. Siin ta küll kohanes, kuid sobivate koelmute puudumisel ei siginenud. Ka loob Võru Teedehituse reovete Mustjärve juhtimine siin nii kohale kui ka teistele kaladele täiesti ebasanitaarsed elamistingimused, mistõttu täheldatakse mainitud veekogus kalade perioodilist surevust. Soovitud tulemusi ei ole andnud ka koha siirdasustamine Verijärve.

Hoopis paremini on käinud Tamulast Üla-Väimela järve asustatud kohade käsi. Nad on jõudsasti kasvanud (praegu 4—5-kilosed) ja vahepeal arvukalt järglasigi andnud. Nähtavasti piisab kudeks õige vähesest kividest järve põhjas või isegi jämedama kruusaga kaetud aladest. Üla-Väimela järv on läbivoolujärv nagu tema sõsarjärv Ala-Väimelagi, kuid koha ei siirdu ise viimasesse, sest et seal on madal ja mudane põhi, mida koha ei armasta.

Üle ootuste hästi õnnestus kohade asustamine Vana-Koiola järve, kus nad kohanesid hästi ja on nüüd andnud isegi juba rikkalikult järg-

lasi, hoolimata sellest, et tegemist on suhteliselt väikese umbjärvega. Vana-Koiola järv on küllalt sügav, selgeveeline ja seal leidub vanade kivivaremete jäänuseid, mis on kohale sobivateks kudemiskohtadeks. Kuuldavasti olevat kunstlikul teel koelmute loomiseks järve põhja ka kive veetud.

Vana-Koiola järve praegused koha varud vajaksid hädapärast täpsemat uurimist, et teha koha siirdasustamise suhtes vajalikke üldistusi ning järeldusi. Öngesportlaste jutu järgi olevat sealt möödunud aastal püütud juba kuni nelja kiloseid isendeid, kuid need on juhuslikud ja ebatäpsed andmed.

Võru Kalandusklubi taotleb kõige ligemas tulevikus luba ja hangib vajalikud andmed koha siirdasustamiseks Rõuge sügavate järvede kaskaadi.

Üheks tuntumaks veekogude uute kalaliikidega rikastajaks Võrus on Hugo Samosson. Tema oli üks nendest, kes mullu ka hõbekogred kaugest Maardu järvest Võru lähedal asuvasse Loosu järve tõi, kus need hästi on talvitanud ja julgelt veepinna ligidal ujudes vette visatud toitu napsavad.

1958. a. sügisel toodi Loosu järve 180 hõbekokre keskmise kaaluga 400—800 grammi. Teel Maardust Võrru ei hukkunud ükski hõbekoger, sest et nad olid paigutatud 15 piimanõusse ja teel vahetati korduvalt vett. Küll aga leiti hiljem Loosu järvest kolm surnud hõbekokre, kes nähtavasti juba võrgust väljavõtmisel olid vigastada saanud.

Loosu järv näib olevat ümbruskonnas hõbekokredele üheks parimaks kasvubaasiks, ja seda eeskätt just oma rikkaliku ja mitmekesise veetaimestiku tõttu. Ka esineb siin vähesel arvul röövkalu, ja neidki on kavatsus sealt lähemas tulevikus talgute korras välja püüda. Suuri kuldkokri esines aga Loosu järves juba varem.

Hõbekoger on meil alles täiesti uus kalaliik ja enamik öngesportlasi ei ole seda toredat õngekala veel näinudki. Kui nende kude aga Loosu järves õnnestub, siis on kavatsusel hõbekokri viia ka ümbruskonna teistesse vookogudesse, eriti aga sinna, kus teised kalad massilise lämbumise tõttu on hävinud, nagu Valgjärve, Perajärve, Soojärve jm.

Hõbekoger on hea sigimisvõimega kala ja ta kohaneb talle sobivas keskkonnas ruttu. Hävitades massiliselt teiste kalade marja, võib ta omast veekogust kõik teised kalaliigid «välja süüa», kaasa arva-

sai kala asemel trahviakti. Foto: A. IVASK

tud ka röövkalad. Sellepärast ongi hõbekogre kasvatamiseks eriti sobivad just need veekogud, kus teisi kalu ei esine.

Lõuna-Eesti rohked kalaveed on rikkad prügikala poolest ja kujutavad enestest sellega head toidubaasi röövkaladele. Neil kaalutlustel töid Tartu, Võru ja Põlva õngesportlased käesoleva aasta kevadel Ahja ja Vöhandu järve hulgaliselt jõforelli, vikerforelli ja Ameerika paalia maime, sest et forellid olid nendest veekogudest kohalike elanike poolt teostatava röövpüügi tagajärjel peaaegu kadunud. Forelli püük neil veekogudel on nüüd limiteeritud (3 forelli päevas), kusjuures püüda lubatakse ainult tuusikute alusel, saagi registreerimise kohustusega. Lähemas tulevikus on kavatsusel asustada forelli ka teistesse Lõuna- ja Kagu-Eesti sobivatesse veekogudesse (Pärlijõgi, Piusa ja nende lisajõed ning Mustjõgi oma lisajõgedega).

Maimude transportimisel tuleb silmas pidada järgmisi asjaolusid:

1) transportida maimusid pealt lahtistes täiesti puhastes anumates;

2) eelistada vastkoordineeritud maimusid;

3) suuremaid isendeid paigutada nõusse vähemal arvul;

4) vett vahetada ainult siis, kui hakkavad esinema lämbumise nähud (kalad pinnalduvad, ahmivad õhku ja vajuvad põhja, lõpusekaared avali);

5) transpordivahendite peatamine teel pikemaks ajaks ei ole soovitatav;

6) hapnikust on ainult siis abi, kui seda immitseb vette pidevalt;

7) transportimisel arendada maksimaalset kiirust, hoolimata teoludest, arvestades endastmõistetavalt liikluseeskirjade nõudeid;

8) transportida soojal ajal, võimalikult öösel;

9) teel pidevalt kontrollida maimude olukorda, sest lämbumisenähud esinevad äkki ja lõpevad kiiresti kalade surmaga.

Kalad tuleb vette lasta nii ülal- kui ka allpool veskipaisu, sest et juhul, kui vikerforellile uus asukoht ei meeldi, siis laskub ta alla, jõforell aga tungib üles.

Kahjuks ei saa midagi rääkida peipsi siia siirdasustamisest, sest et me tegime seda omapead, enne vastavate eeskirjade ilmumist, ja tulemused ei ole veel selgunud. Kui asi aga õnnestub, eks siis sellest edaspidi.

A. IVASK,

Võru Kalandusklubi esimees

Fotomälestus

1932. aastal püüdis Võru Nahavabriku elektrik A. Taimla Vagula järvest elussöödaga (rüüt) 16-aastase haugi, mis kaalus 13 kg. See on suurimaks haugiks, mis senini kalasportlaste poolt nimetatud veekogust püütud.

Foto: A. KEPNIK

Tänavuaastane Tamula järve suurim purikas (7 kg). Püütud elussöödaga maikuu lõpul 1959. a. ca 4 m sügavusest. Elussöödaks oli rünt. Võru kalasportlasel Albert Ivaskil on tegemist, et kahvas siplevat purikat taltsutada.

Foto: A. IVASK

KALASPORDI ASEND KEHAKULTUURI- ORGANISATSIOONI UUES SÜSTEEMIS

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 1959. aasta 9. jaanuarist moodustati NSVL Spordiühingute ja -organisatsioonide Liit, mis parteiorganite juhtimisel ning ametiühingute ja komsomoliorganisatsioonide aktiivsel kaasabil toetub oma töös kehakultuurlaste laialdaste hulkade loovale initsiatiivile ja omaalgatusele. Ühiskondlikud organisatsioonid hakkavad kehakultuuriliikumises senisest märksa suuremat, mõõduandvamat osa etendama, sest liidu ülesandeks on kehakultuuri ja spordi arendamine vabatahtlike spordiühingute ja neid ühendavate organisatsioonide kaudu.

Liidu töö praktilisteks juhtijateks on valitavad organid, kes oma tegevuses juhenduvad liidu kõrgemate organite otsustest. Liidu kõik organisatsioonid võivad kehakultuuri ja spordi arendamisega seoses olevaid küsimusi lahendada iseseisvalt, kuid see peab toimuma kooskõlas liidu kesknõukogu juhenditega.

Liidu kõrgeimaks organiks on üleliiduline konverents, kes valib kesknõukogu ja keskrevisjonikomisjoni. Kesknõukogu on konverentsidevahelisel perioodil liidu tegevuse juhtijaks.

Järgmisteks astmeteks allapoole on liiduvabariikide, oblastite (kraide, ANSV-de, ringkondade) spordiühingute ja -organisatsioonide liidud ning edasi linnade (rajoonide) spordiühingute ja -organisatsioonide liidud.

Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liit asutati juba 10. aprillil käesoleval aastal. Asutamiskoosolekul andis sm. B. Tolbast põhjaliku ülevaate kehakultuuri- ja sporditöö arengust Eesti NSV-s. EKP Keskkomitee sekretär sm. O. Merimaa oma sõnavõtus juhtis spordiorganisatsioonide tähelepanu kehakultuurlaste laialdaste hulkade aktiivsuse ja loomulise initsiatiivi tõstmise vajadusele, samuti kehakultuurikollektiivide töö parandamisele kehakultuurilise ja sportliku tegevuse juhtimisel. Sõnavõtja toonitas, et nõukogude kehakultuuri liikumise eesmärk ei seisa mitte ainult tippsportlaste väljaselgitamises, vaid ka spordi massilisuse kindlustamises, mis tagaks tervete ja füüsiliselt tugevate inimeste kasvatamise. See peab edaspidi olema kehakultuurikollektiivide töö põhiprintsiibiks.

Asutamiskonverents valis 87-liikmelise nõukogu ja moodustas tööpresidiumi.

Kui uuele spordiorganisatsiooni vormile läheneda kalaspordi seisukohast, siis peab tunnistama, et ka sellel alal on kindlustatud avaramad tulevikuperspektiivid. Juba 5. juulil k. a. olid Tallinnasse kokku kutsutud kalaspordiklubide esindajad linnadest ja rajoonidest kalaspordiföderatsiooni asutamiseks Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu raames.

Sm-ste R. Sirge, A. Saunasaare ja V. Polonski aruandelistele ettekannetele järgnesid rajooniklubide esindajate sõnavõttud. Sõnavõtjad kurtsid, et paiguti valitseb organisatsioonilises töös loidus. Klubide liikmed, saanud kätte kalasportlase piletid, ei tunne enam huvi oma organisatsiooni vastu, ei võta vaevaks isegi piletit pikendada. Niisugustelt liikmetelt soovitas koosolek piletid tagasi nõuda.

Edasi kurdeti kalavarude katastroofilise vähenemise pärast siseveekogudes. Kalavarude vähenemist põhjustab ikka veel paiguti esinev röövpüük, veekogude mürgistamine kaitsete reovetega ja saarmate laastav hävitustöö. Koosolek leidis, et kalaspordiorganisatsioonidel tuleb läbi viia kalavarude kindlakstegemine oma piirkonna veekogudes, intensiivistada nende kaitset, tõmmates kohtadel sellesse töösse kaasa parteiorganisatsiooni, komsomoli, ametiühingute, sanitaarinspektsiooni, miilitsa, prokuratuuri, kohtuasutuste, looduskaitse ja teadusalade töötajaid, pidada kinni püügieskirjadest, mitte püüda veest välja rohkem kala kui ise tarvitatakse. Vääriskala päevapüük ei tohi ületada 3 kg, muude kalade osas mitte üle 5 kg. Tuleb korraldada vestlusi kalavarude kaitsest suvepäevadel, laagrites ja mujal, et viia kasvatustöö kalavarude

kaitse alal laiadesse hulkadesse. Tuleb välja töötada musterkaavadid sotsialistliku võistluse läbiviimiseks üksikute organisatsioonide vahel kalakaitse ja kalakasvatuse alal ja koos teaduslike asutustega koostada kõige lihtsamad standardplaanid kalakasvatuse intensiivistamiseks, kasutades selleks ka rajataguseid eeskujusid. Saarmas võiks kaitse all olla ainult mõnes üksikus vähemtähtsas veekogus. Käitistel tuleb settebasseinide ja filtrite ehitamisega rutata.

Rajoonide esindajad kurtsid, et mitmel pool ei ole midagi tehtud veekogude väljaandmiseks. Teisal jälle talitatakse ebaõiglaselt. Keila rajooni täitevkomitee annab Järveotsa järve kohalikule kolhoosile, kuigi «Dünamo» kalasportlased on seda järve ligemale 10 aastat hoolandanud ja sinna karpkala sisse toonud. Nüüd ähvardab järve kolhoosimeeste noodapüük, et kätte saada sportlaste vaevarikka tööga kasvatatud väärtuslik spordikala.

Koosolijad kurtsid ka, et puudub selgus, missugustel veekogudel tohib kala püüda ja missugustel on isegi sportlik püük keelatud. Selles küsimuses kohustati presiidiumi koostama ning kõigile kalaspordiorganisatsioonidele teatavaks tegema keelualaste veekogude nimestik. Samuti kohustati presiidiumi välja töötama ja avaldama õngpüüniste kirjeldused ja definitsioonid ning määratlema lubatud püügiviisid. Praegu aetakse segi ridaõnge ja põhjaõnge (tonka), samuti tonka ja unna mõisted. Pole ka selge, mis on tragimine ja miks on see keelatud, kuna harpuunipüük on lubatud, mis on lihtne käsiõng ja kuhu liiki kuulub ning kellele on lubatud sikutipüük, jne.

Tartu delegaadid nurisesid, et kalakaitse organid annavad lubasid töönduslikuks püügiks üksikisikutele, luues seega võimalusi kalaga hangeldamiseks. Koosolek otsustas juhtida kalakaitse organite tähelepanu sellele, et on selgusetu, mis alusel niisuguseid lubasid antakse ja miks nendega püütakse kala kohaliku tähtsusega veekogudes, näiteks Aardla järves jm. Otsustati nõuda ka riikliku kalakaitse inspeksiooni töö parandamist.

Kalaspordliku tegevuse alal rõhutati, et võistlustel tuleb väljapüüki redutseerida ja rohkem tahaplaanile asetada; selle asemel tuleb rohkem arvestada aega, kiirust ja tehnikat. Et üleliiduline kalaspordlaste klassifikatsioon puudub, siis selle kehtestamiseni välja töötada ja rakendada kohalik ajutine klassifikatsioon.

Vabariikliku kalaspordiselti asutamise mõte ei leidnud üksmeelset heakskiitmist, kuigi rõhutati tugeva ja teovõimsa keskuse vajadust. Kiideti heaks olemasolevate kalaspordiorganisatsioonide föderatsiooni loomise ettepanek, võeti vastu selleks vajalik põhimäärus ja valiti 11-liikmeline presiidium.

Asutatud föderatsioon annab Eesti NSV Spordiühingute ja -organisatsioonide Liidu raames kalaspordi harrastajatele võrdsed õigused kõigi teistel spordialadel tegutsevate kehakultuurlastega. Nagu turism ja jahindus, nii on ka õngesport eriti just viimasel ajal muutunud tõeliseks massispordiks, tervislikuks ja kosutavaks vaba aja veetmise vormiks. Meie kalaspordlaste ülesandeks jääb seda igati arendada, et iga ettevõtte, asutuse ja kaitise kehakultuurikollektiivis eksisteeriks ja tegutseks elujõuline kalaspordisektsioon.

J. ELANGO

Kohe algab püük!

Üleliidulise Sportliku Kalapüügi Föderatsiooni nõukogu istung Moskvas

NSVL Sportliku Kalapüügi Föderatsiooni Nõukogu esimesel istungil 11. juunil 1959. a. kuulati senise NSVL Sportliku Kalapüügi Sektsiooni presiidiumi aruannet, arutati Föderatsiooni põhimäärust ning valiti Föderatsiooni nõukogu presiidium.

Istungil märgiti, et sportlik kalapüük on teinud möödunud kahe aasta jooksul silmanähtavaid edusamme ja on tunnustatud tervislikuks kehakultuuriliseks harrastuseks töötajate laiades hulkades. Selle arengule avanesid eriti avarad võimalused vastavalt NLKP KK ja NSVL MN määrusega 09.01. 1959. a., millega anti kehakultuuri- ja sporditöö juhtimine ühiskondlike organisatsioonide kätte. Organisatsioonilisi saavutusi on esile tõstetud ka Eesti NSV-s.

Endine NSV Liidu Sportliku Kalapüügi Sektsiooni presiidium oli koostanud sportliku kalapüügi põhimääruse, ta võttis osa kalaspordi huve puudutavate määruste ettevalmistamisest, täpsustas lahendamist nõudvaid küsimusi, mille tagajärjel paranes sportliku kalapüügi propageerimine ja kalasportlaste varustamine õngetarvetega. Vajalikku murrangut aga ei saavutatud veel kalavarude taastamise alal, ei tulnud toime vastuvõetava sportliku klassifikatsiooni ja järgunormide väljatöötamise ülesandega.

Elavas diskussioonis rõhutasid sõnavõtjad üksmeelselt, et kalapüügi sportliku iseloomu alahindamine ei soodusta sportliku kalapüügi levikut ega täida temale seatud ülesandeid. Leiti, et ametiühinguorganisatsioonid on liiga vähe tähelepanu ja abi osutanud sportliku kalapüügi alase tegevuse laiendamise põhitingimuse — tema materiaaal-tehnilise baasi — loomisel. Peeti vajalikuks riiklike kalakaitseorganite suhtumise pöördelist muutmist nii kalavarude arendamisel kui ka sportliku kalapüügi soodustamisel. NSVL Föderatsiooni tähtsaimaks ülesandeks seati kalaspordi harrastamise tõelise massilisuse saavutamine, ja seda eeskätt käitiste kehakultuurikollektiivide kalaspordisektsioonide püsiva arendamise ja kalasportlaste pideva arvulise juurdekasvu teel. Ühtlasi tuleb ära kasutada kõik võimalused spordibaaside ja peatuskohtade sisustamiseks ning kalavarude rikastamiseks veekogudes. Presiidiumile tehti ülesandeks sporditöö õigustatud vormide kehtestamine.

NSVL Sportliku Kalapüügi Föderatsiooni peamised tööloigud oleksid järgmised:

1) sportliku kalapüügi arendamise koordineerimine ja arveldamine ning selleks vajalike organisatsiooniliste ja metodiliste alusmaterjalide väljatöötamine;

2) kasvatulike ürituste korraldamine kalasportlaste ideelis-poliitilise ja kultuurilise taseme tõstmisel; sportliku kalapüügi populariseerimine ja propageerimine kirjasõnas, pildis, raadios jne.;

Ongitsejad Maardu järve kaldal.

Foto: J. ELANGO

3) seminaride, kursuste, loengute, ettekannete ja konsultatsioonide korraldamine;

4) instruksioonide, tüüp määruste-eeskirjade ja võistlusprogrammide väljatöötamine ja trükkis avaldamine võistlusteks linna ja rajooni piirides;

5) eriteadlaste, spordikohtunike, treenerite ja sportlaste nõupidamiste läbiviimine õppemetoodilistes küsimustes ja kogemuste vahetamiseks;

6) spordiehitiste ja -inventari projekteerimise konsulteerimine ja selle tootmise korraldamine ning ühiskondlik kontrollimine;

7) kontakti loomine välismaa kalaspordiorganisatsioonidega.

Vabariikliku föderatsiooni põhimäärus on jäetud föderatsiooni enese välja töötada.

Nõukogu kinnitas NSV Liidu Sportliku Kalapüügi Föderatsiooni põhimääruse ning valis presiidiumi esimeheks M. Kuznetsovi, aseesimeesteks Almazovi ja Popesko ning vastutavaks sekretäriks D. Samarini. Liikmete hulka valiti ka Eesti NSV esindaja.

V. POLONSKI

KALASPORDIORGANISATSIOONIDE T Ö Ö M A I L T

LÜHIKE ÜLEVAADE VSÜ «KALEV» TALLINNA KALASPORDIKLUBI TEGEVUSEST

Kalaspordialane organiseeritud rakuke tekkis spordiselts «Kalevi» juurde juba Isamaasõja lõpu-päevil. Kuni käesoleva ajani on see koondis olnud kalaspordi entusiastide taimelavaks, kust on võrsunud sellised õngespordi aktivistid nagu A. Mölder, B. Ranne, R. Sirge, V. Polonski, A. Sausaasar ja paljud teised. Kalaspordi praeguse tasemeni jõudmisel on teiste «Kalevi» kalasportlaste kõrval suuri teeneid just neil seltsimeestel.

1958. a. algul, umbes siis, kui ilmus Ministrite Nõukogu määrus nr. 102, muudeti «Kalevi» kalaspordisektsioon, mille liikmete arv aastate jooksul oli kõikunud 50—250 vahel, juriidiliseks organisatsiooniks — Tallinna Kalaspordiklubiks. Praegusel momendil on klubisse koondunud ligi kaks ja pool tuhat liiget ja klubi tööd organiseerib ja juhib 13-liikmeline juhatus.

Klubi huvialad, tegevus ja töö on käesoleval ajal paisunud suureks, mitmekülgseks ja laialdaseks.

Klubi valduses ja kalasportlikul majandamisel on peale Piritajõe veel 7 järve. Need on Maardu, Tammetalude ja Rätsepa järve Harju rajoonis ning Nikerjärve,

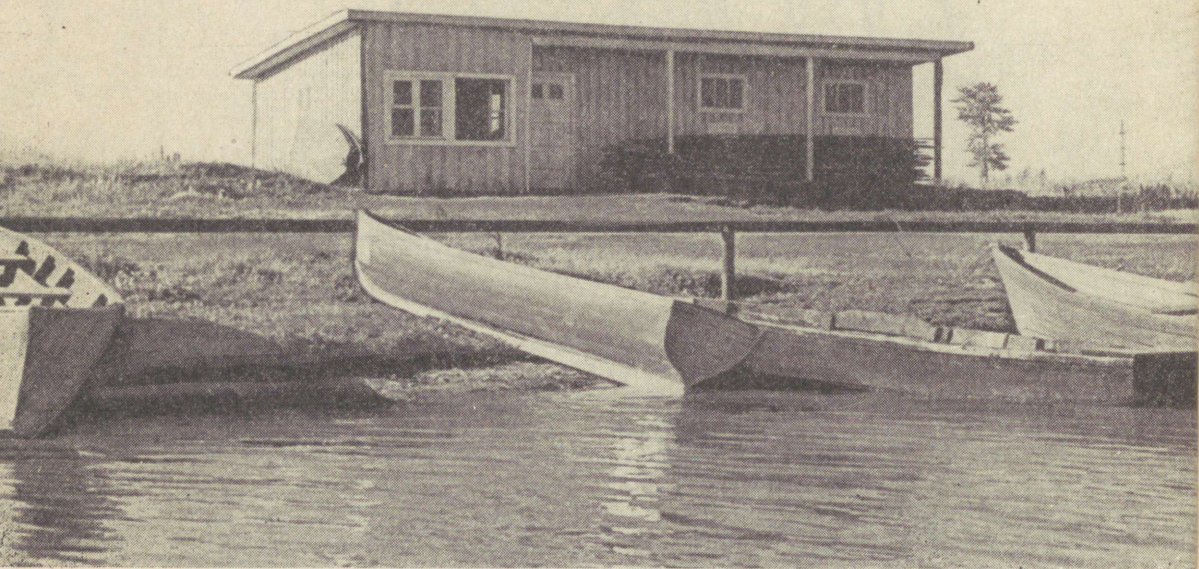
Vahejärve, Urbukse järve ja Ahvenajärve Tapa rajoonis. Maardu järve annab sugukalu (hõbekokri) ka vabariigi teistele veekogudele ja on samal ajal tallinlastele meelepäraseks ja sageli kasutatavaks õngitsemiskohaks. Klubi on rajanud sinna paadisadama ja ehitanud paviljoni ning paigutanud järvele kümnekond üüripaati. Erapaatidega kokku on järvel üle 200 kalaspordipaadi.

Klubi on rajanud sportliku püügibaasi ka merele, Puise randa, ja paigutanud sinna mõned paadid. Lisaks sellele on klubi sektsioonid omal initsiatiivil soetanud kalavetele paate ja asutanud püügibaase. Kõige suurem neist on, Kunstsarvete haste püügibaas Paatsalus ja Loksa sektsiooni baas Loksal.

Klubi juhatus organiseeris kalastamist Väana jõel käesoleval aastal juba 1. aprillist alates. Seda soodustust kasutasid peale «Kalevi» kalaspordiklubi liikmete ka teiste seltside õngemehed.

Ka Kopli lahele rajati paadisadamad.

Siseveekogudele rajatavatest püügibaasidest väärib Maardu kõrval märkimist «Riisa» suvekodu, mis asub Väandra rajoonis,

VSÜ. «Kalevi» Tallinna Kalasportklubi paadisadam Maardu järvel.

Foto: A. LAIDRI

Halliste jõe kaldal, endises Jaagusaare talus, ja mis on esimeseks sellelaadiliseks kalasportlaste puhkekoduks vabariigis. Nägusalt remonditud kahekorruselise hoone tubades leidub korruga ruumi kuni 25-le puhkajale.

Puhkekodu pidulikule avamisele 13. juunil k. a. oli kogunenud tublisti üle saja inimese. Tallinnast olid kohale sõitnud klubi juhatuse esindajad, samuti hulgaliselt klubi liikmeid. Külalisteks olid naaberklubide (Paide, Viljandi jt.) õngesportlased, samuti arvukalt ümbruskonna kolhoosirahvast. Lipu heiskas üks klubi vanemaid liikmeid — 70-aastane Nikolai Kulgevee, kes oli ka üks esimesi puhkajaid suvekodus. Juhatuse esindaja märkis oma sõnavõtu

puhkekodule loovutatud maja omaniku sm. Jaagusaare vastutulelikkust ja klubi liikmete poolt ühiskondlikus korras tehtud tööd maja remontimisel. Hoone korramiseks tehti aseesimehe R. Truve juhtimisel kokku 31 isiku poolt üle 350 ühiskondliku töötundi. Edasi rõhutas kõneleja kalavarude suurendamise vajadust ümbruskonna veekogudes.

Suvekodus viibis avamise päeval esimeses vahetuses 16 puhkajat, kelledeks olid klubi liikmed oma perekondadega. Iga kümne päeva järel tuleb kohale uus vahetus. Tasu iga puhkekodus veedetud ööpäeva eest on poolteist rubla. Puhkajate varustamine toiduainetega on tagatud.

Klubi tegeleb ka kalakasvatu-

se küsimustega. Käesoleva aasta kevadel lasksid klubi kalakasvatuskomisjoni aktivistid L. Kurg, N. Rumm jt. veekogudesse 745 000 haugimaimu. Selleks sõideti lahtise veoautoga kolme päeva jooksul läbi 775 km ja kulutati 239 ühiskondlikku töötundi.

Havimaimud lasti vette järgmiselt:

18. mail — Pirita jõkke: ülespoole Vaskjala paisu 100 000 tk., Vaida silla ümbrusse 150 000 tk., Aegviidu Nikerjärve viidi 50 000 havimaimu ja nende sisse-laskmisest võttis osa Aegviidu sektsiooni esimees sm. Vikat.

19. mail — Keila (Kiisa) jõkke: Kurtna sovhoosi uuest sillast allapoole 75 000 tk., Kiisa raudteesilla-eelsesse suurde auku 50 000 tk., Kiisa maanteevilla-eelsesse auku 25 000 tk., Trulli talu ümbrusse 100 000 tk.

20. mail — Halliste jõkke: Riisa küla silla ümbrusse klubi puhkekodu lähedale 195 000 tk.

Maimud lasti kõikjal vette madalasse kohta, kus vool on nõrk ja olemas võimalus peituda veetaimedega vahele.

Loova kalakasvatustöö kõrval pole unustatud ka kalavarude kaitset. Võitluses röövpüüdjatega tegutseb 143 ühiskondlikku kalakaitseinspektorit, kes on saanud vastava ettevalmistuse. Need on koostanud käesoleva ajani mitmeid akte ja esitanud kalakaitse inspeksioonile.

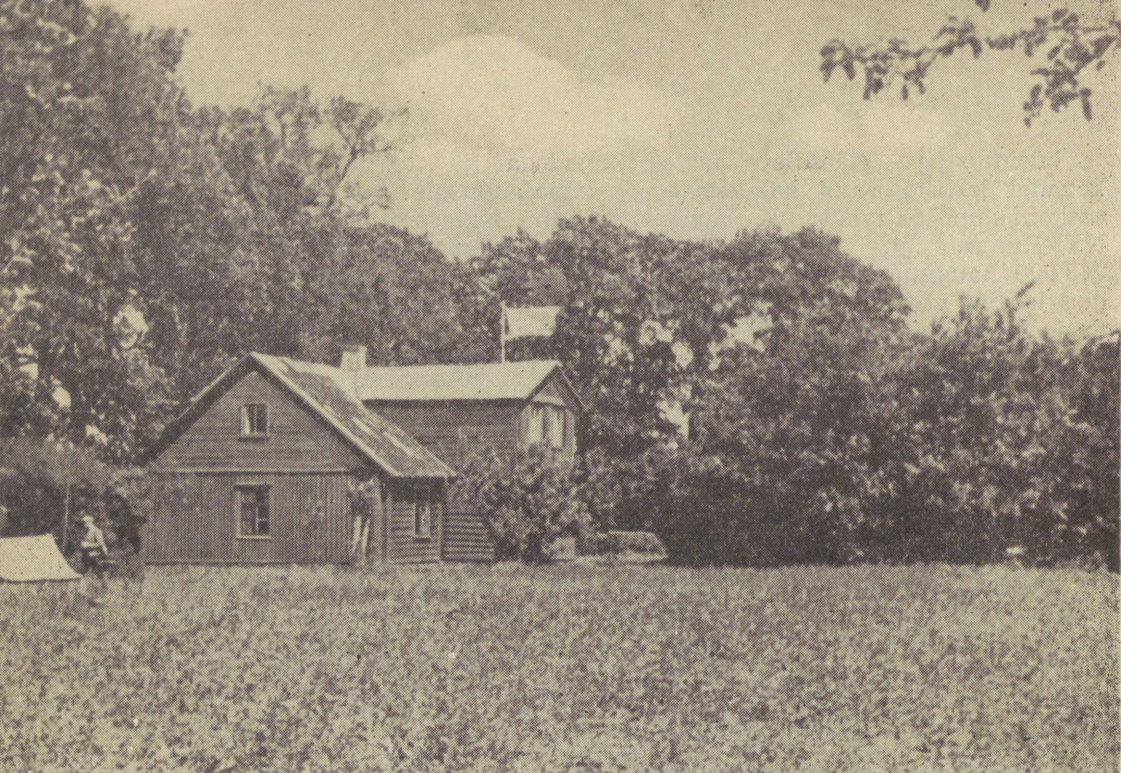
Palju muret tekitavad organiseeritud kalasportlastele rööv-õngitsejad Pirita jõel, kes püüavad käsiõngega sadade kaupa välja neid lõhe- ja meriforelli-poegi, mis riiklikkudest kalamajadest kalavarude suurendamiseks sinna toodud. See püük on täielikus vastuolus kalapüügi ees-

kirjadega ja tekitab veekogu kalamajandusele suurt kahju. Tallinna Kalaspordiklubi juhatus otsustas tõhustada võitlust selle pahe vastu ja suunas sinna senisest rohkem ühiskondlikke kalakaitseinspektoreid selgitustööd tegema ja tõrksaid korrale kutsuma. Agaramaid inspektoreid otsustas klubi juhatus premeerida.

Sportliku tegevuse alal on klubi juhatus planeerinud käesoleval aastal 12 võistlust. Osa nendest on juba läbi viidud, ülejäänud võistlused on aga ettevalmistamisel. Lisaks klubi ulatuses korraldatavatele võistlustele võistlevad sektsioonid omavahel spinningupüügis ja õngitsemises, et selgitada välja Tallinna parim kalaspordisektsioon. Eelnevalt korraldati paremate väljaselgitamiseks sektsioonides individuaalvõistlused sektsiooni liikmetele.

Lisaks võistlustele ja püügi-baaside loomisele korraldab klubi oma liikmetele laagreid. 1958. aasta juunis toimus laager Aesool, käesoleval aastal aga korraldatakse see mere ääres.

Õngesportlaste kasvatustöö ja propaganda alal viis klubi juhatus möödunud talvel läbi rea üritusi. Korraldati 13 populaarteaduslikku kalaspordialast loengut. Ühiskondlike kalakaitseinspektori seminar valmistas ette 143 inspektorit. Juhatus asutas klubi juurde oma kalaspordikohtunike kolleegiumi ja korraldas uute kohtunike saamiseks, samuti seniste kohtunike kvalifikatsiooni tõstmiseks seminari. Praegu tegutseb klubi juures 30 kalaspordikohtunikku. Kalaspordisektsioonide seminaril said ettevalmistuse 96 ühiskondlikku kalaspordi-inspektorit. Paadimootorijuhtide kursusel käis 45 klubi liiget. Pärast katsete õiendamist ja proovi-

VSÜ «Kalevi» Tallinna Kalaspordiklubi suvekodu «Riisa» Väandra rajoonis Tori—Riisakülas Halliste jõe kaldal.

Foto: A. LAIDRE

sõitu anti neile vastavad tunnisused.

Paljudes käitistes ja tehastes on asutatud uued kalaspordisektsioonid. Klubi juures on moodustatud noorte sektsioon, kuulutatud välja fotovõistlus, täiendatud klubi põhimäärust ja valmistatud klubi rinnamärk.

Oma liikmete ja sektsioonide klubi tööst informeerimiseks annab klubi juhatus regulaarselt (kord kuus) välja rotaatoril paljundatud «Teateid».

Klubi tegeleb ka kalaspordi-alase inventari küsimustega. Ehitati püügibaasidele paate, muretseti paadimootoreid, telke ja kummiülikondi. Samuti loodi kontakt kaubanduspalatiga paremate püügivahendite, eeskätt lantide saamiseks.

Lähema tuleviku ülesannete loetelus on keskne koht kalaspordi massilisemaks muutmisel; tuleb süvendada selgitustööd õngespordlaste hulgas, et veekogusid heaperemehelikult hooldataks. Ka ideoloogilise kasvatustöö rindel on veel palju ära teha, et võõrutada mõningaid õngespordlasi egoistlikust saagitsemiskirest ja aidata neil leida teed õngespordi kui meelelahutuse õigeks ja korrektseks tõlgendamiseks. Erilist tähelepanu tuleb aga pöörata meie kalavarude suurendamisele, sest kes täna ei külva, sel pole homme midagi salve panna. Ei ole kahtlust, et ühisel jõul tuleme nende ülesannetega toime.

J. ELANGO,

VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubi juhatuses esimees

Halliste jõgi «Riisa» suvekodu lähedal.

Foto: A. LAIDRE

VILJANDI JÄRV SAI MAJANDAJA

Enne Teist maailmasõda loeti Viljandi järve üheks kalarikkamaks järveks Eestis. Sõja ajal aga hukkus enamik veekogudes elunevaid asukaid nii mitmesuguste haiguste kui ka halastamatu röövpüügi tagajärjel.

Sõda lõppes, kuid kuritarvitused Viljandi järve kalavarude arvel jätkusid vanas vaimus. Lisaks kohalikule röövpüügile hakkas 1949. aastast alates järvel töenduslikku püüki teostama ka artell «Progress», tõmmati välja hulk kalu, hoolimata nende liigist või suurusest. Mis turustamiseks ei kõlvanud, see heideti vette tagasi, mistõttu loomusekohad haisesid kaua aega röiskunud kalast.

1956. a. talvel teostati järvel jälle töenduslikku püüki. See mõjus masendavalt ja rikkus kalasportlaste tuju täiesti. Nii mõnigi nõrgema iseloomuga õngemees, kui ta ei asunud just röövpüüdjatega ühisesse leeri, jäi siiski passiivseks pealtvaatajaks, sest mis mõtet olekski kaitsta kalu, kui juba niigi tühjaks tehtud järvel aina jätkatakse töenduslikku püüki.

Kuigi seekord «Kajaka» mehed pidasid silmas kehtivaid kalakaitse eeskirju kalade suuruse suhtes, hävis püügil siiski kasutult hulk noorkalu. Kuivõrd töenduslik püük sellisel tühjakspüütud veekogul ennast õigustab, näi-

tas juba püügi tulemus, kus ettenähtud 5000 kg asemel saadi vaid mõnisada kilo kalu.

Kalurikolhoosi «Kajakas» püügiretkega lõppesid tööndusliku püügi katsed Viljandi järvel. Järve kalavarud olid ammendatud ja hävitatud.

Kuid see traagiline tõsiasi ei heidutanud röövpüüdjaid: armutult jätkus jaht viimastele kalariisimetele.

Rõõmuga võtsid kalasportlased vastu 1958. a. märtsis ilmunud Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruse nr. 102 — veekogude kalamajandusliku olukorra parandamise kohta. Viivitamatult hakkas VSÜ «Kalev» juures tegutsev kalaspordisektsioon organiseerima ühiskondlikku kalakaitset, mille tulemusena suudeti 1958. aastal kaitsta kalu nende kudemisel peaaegu täielikult.

Seoses ühtse kalasportlase pileti kasutuselevõtmisega tekkis vaja-

dus kõikide rajooni spordiühingutesse kuuluvate kalasportlaste ühendamiseks ühisesse rajooni kalaspordiorganisatsiooni. Algatuse selles asjas võttis oma kätte ülalnimetatud kalaspordisektsioon, kelle initsiatiivil kutsuti ellu Viljandi rajooni kalaspordiklubi kohaliku VSÜ «Kalev» juures.

Sellega teostus ühtlasi ka kalasportlaste ammune soov: saada veekogud sportlikuks kasutamiseks. Vastavalt kalaspordiklubi avaldusele andiski Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee nii Viljandi järve, kui ka kõik kohaliku tähtsusega jõed ühes neisse suubuvate ojadega klubide sportlikuks kasutamiseks.

Viljandi kalaspordiklubi pühen-dab kõik oma jõupingutused selleks, et taastada kalavarusid neile usaldatud veekogudes ja tagada sellega töötajatele huvitavaid puhkehetki sportlikul kalapüügil.

V. JOGI

JÕGEVA RAJOOINI KALASPORTLASTE ORGANISEERIMINE

Juba ammu liikus Jõgeva kalasportlaste hulgas mõte oma kalaspordiorganisatsiooni asutamisest, milline võtaks enese kätte kontrolli teostamise kõigil veekogudel. Kuid millegipärast ei jõutud mõttest tegudeni. 1958. aasta kevadel aga tegid kalasportlased rajooni-ajalehe veergudel konkreetse ettepaneku: kutsuda rajoonis ellu kalaspordiorganisatsioon. Et see mõte tuli ajal, mil valdav enamus asjahuvilisi toetas igati seda algatust, otsustas grupp Jõgeva linna õngesportlasi kokku kutsuda kalaspordisektsiooni asutamiskoos-

oleku. Sellele sammule eelnes kirjavahetus presiidiumi esimehe R. Sirgega, kes meie algatuse heaks kiitis, meile asjalikku nõu andis ning asja nii korraldas, et 29. märtsil 1958. a. toimunud asutamiskoosolekule tuli ka toorkordne Vabariikliku Kalaspordisektsiooni presiidiumi liige sm. B. Ranne.

Valisime juhatuse ja revisiooni komisjoni ning võtsime vastu sektsiooni põhikirja. Sm. B. Ranne tutvustas meile uut määrust, mille Eesti NSV Ministrite Nõukogu mõni päev varem oli vastu

võtnud ning milles oli seni kehtinud sportliku kalapüügi eeskirjadega võrreldes palju uut.

Kalaspordiorganisatsiooni otsustasime moodustada spordiühingu «Jõud» juurde, millise liikmete hulka kuulus nimetamisväärne arv kalaspordihuvilisi juba varem. Kuigi meie organisatsioon on alles noor ja sageli annab tunda end kogemuste nappus, loodame siiski ühisel nõul ja jõul ületada kõik esinevad raskused. Meie peamiseks eesmärgiks on kasvatada

igas õngesportlases vastutustunnet meie ühise vara — kalarikkuste eest hoolitsemisel ja võitluses röövpüügi vastu. Tallinlaste ja võrulaste häid kogemusi tahame ka meie kasutada ning tuua mõnesse sobivasse veekogusse hõbekokri.

Meie lähema tuleviku tegevusplaanis on peale kalakaitse ülesannete ja kalavarude suurendamise ka paatide muretsemine mõnede veekogudele, randumissildade ehitamine sinna jms.

R. ALLAS

TÜRI KALASPORDIKLUBI

Türi Kalaspordiklubi on seltsidevaheline organisatsioon. Klubi asutati 1956. aastal. Esimesel aastal oli liikmeid 110, kuid nüüd ulatub nende arv juba üle kolmesaja. Liikmete arvult on kalaspordiklubi Türil kõige suurem organisatsioon.

1959. aastast alates jaotatakse klubi liikmed oma elukoha järgi seksioonidesse. See kergendab märgatavalt klubi juhatuse tööd. Klubi liikmeteks võivad olla kõik Türi piirkonnas elavad kodanikud, kes kuuluvad mõnesse spordiühingusse.

Klubi organiseerib omal kulul liikmetele ühiseid väljasõite ümbruskonna kalavetele ja korraldab kalapüügivõistlusi.

Ulatusliku võistluse spinningupüügis korraldas klubi 1958. aasta juunis Halliste jõel (Aesoo), millest võttis osa 42 spinningusportlast. Võistluse tulemused ei olnud eriti silmapaistvad, sest et öösel ja hommikul sadas tugevat äikesevihma, mis sundis võistluste

algusega koguni viivitama. Hiljem aga ilm muutus täiesti vaikselt ja päikesepaisteliseks, mis ei jätnud ka püügitagajärgedele mõju avaldamata. Võitjaid autasustati väärtuslike auhindade ja vastavate diplomitega.

Veekogudeks Türil on ainult jõed, mis suudavad pindala poolest küllaldaselt rahuldada kohalike kalasportlaste vajadusi. Röövpüügivahendite kasutamisele on veekogud kaladest küll vahepeal tühjaks püütud, kuid uute kalapüügieeskirjade rakendamisele on keelatud püügiviisidele pandud piir ja võib loota, et tulevikus olukord tunduvalt paraneb.

Kalaspordiklubi poolt on 1958. aastal kalavarude taastamiseks kohalikesse veekogudesse lastud hulgaliselt haugimaime, mida katsetakse teha ka edaspidi, kuid siis juba palju suuremal hulgal. Oleme algust teinud ka jõevähi levikuala suurendamisega ümbruskonna veekogudes.

A. SIDRON

Näituse külastajad tutvuvad väljapandud eksponaatidega.

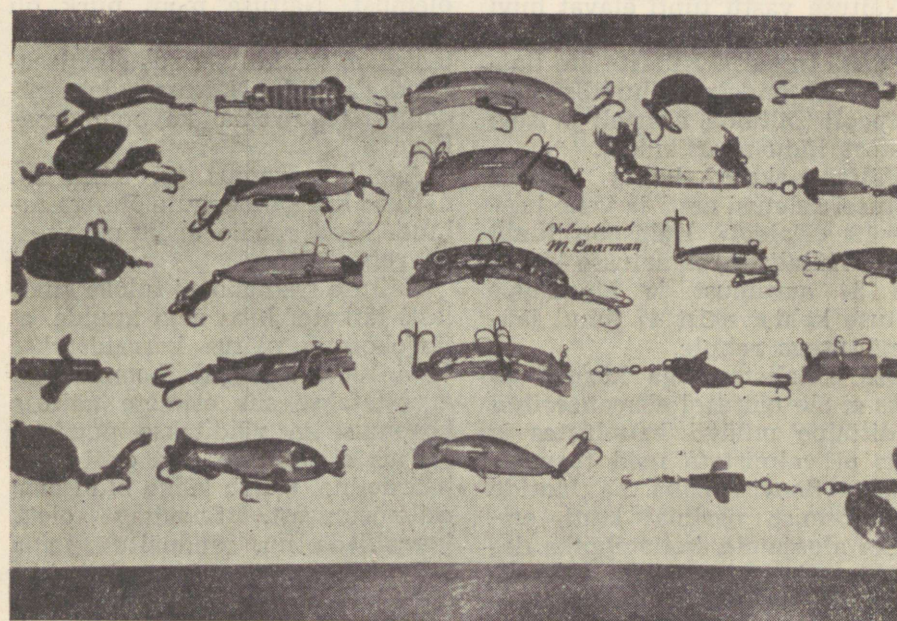
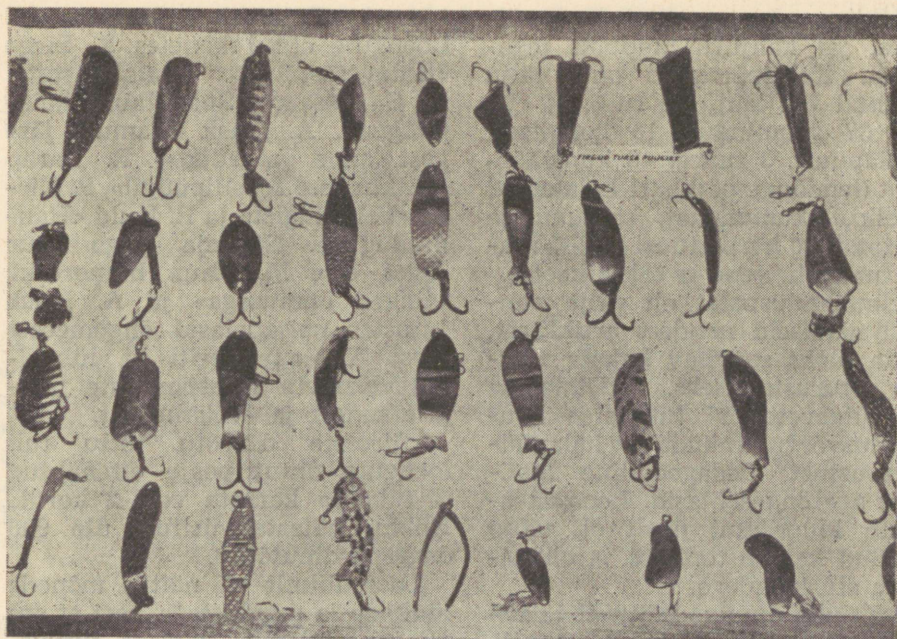
Foto: I. SAKS

KALASPOORDIALANE NÄITUS

VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubi koos Eesti NSV Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühinguga korraldas 1958. aastal (24. veebruarist kuni 9. märtsini) Tallinnas Harju tän. 45 Kesklektooriumi saalis suure kalaspordialase näituse «Õngemees kalavetel». See üritus oli esimeseks omataoliseks mitte ainult Eesti NSV-s, vaid ka NSV Liidus.

Näitus oli esialgu rajatud üsna laiale baasile. Ettevalmistavasse organiseerimiskomiteesse kuulu-

sid sm-d Tilk — esimees (PTTLÜ), J. Elango, R. Kirde, A. Kuusik, B. Ranne, A. Saunasaar ja P. Toots (kõik «Kalevist»), R. Kuld («Dünamost»), D. Toim («Spartakist»), E. Nittim («Õhtulehest») ja A. Koemets (Eesti Riiklikust Kirjastusest). Kuid tegelikus töös kujunes näitus põhiliselt siiski ainult VSÜ «Kalev» Tallinna Kalaspordiklubi ürituseks. Sellest hoolimata andis näitus võrdlemisi põhjaliku ülevaate püügivarustusest ja kalaspordialasest kirjandusest.

Näitusel eksponeeritud landitüüpe.

Fotod: I. SAKS

Üldine eksponeerijate arv näitusele jäi kahjuks kindlaks tegemata. Kalasportlased olid välja pannud 764 lanti, 26 rulli, 25 ritva, 37 spinningut, 15 kongitsat, 3 jääpuuri, 3 tuura, 48 kunstkärbest (lendõngesõota), 21 kalatopist, 2 telki, 1 kummipaati, 5 albumit ja 93 fotot, 20 karikatuuri ja 235 raamatut eesti, vene ja saksa keeles.

Kaubanduspalat oli välja pannud näidiseid nendest artiklitest, mida oleks soovitav hakata tootma turustamiseks. «Dünamo» sporditarvete äri tutvustas kaubandusvõrgus müüdavat kalapüügivarustust, Pedagoogiline Instituut aga õngesõotasi. Loodusteaduste Muuseumi poolt oli välja pandud kalade topiseid ja akvaarium eluskaladega.

Kahjuks puudus näitusele täielikult materjal kalakaitseorganite tööst kalavarude kaitsel.

Näituse vastu tunti elavat huvi ja seda külastas kahe nädala jooksul 2563 inimest. Külastajate hulgas oli ka õngespordihuvilisi väljastpoolt Tallinna, saartelt ja isegi teistest liiduvabariikidest.

Väljapanekute kohta andsid näitusele seletusi eesti ja vene keeles 19 «Kalevi» Kalaspordiklubi liiget. Külaliste raamatusse kirjutati 54 arvamust ja hinnangut näituse kohta, neist 47 juhul jäädid näitusega rahule.

Osa külalistest aga küsisid, et miks ei ole näitusele eksponeeritud landitüüpe müügil kauplustes ja miks ei valmistata neid turustamiseks. Sooviti näha ka lantide valmistamist, parimat lanti, erinevate algajatele, heitetehnika demonstreerimist ja palju muud. Tungivalt soovitati näituse kordamist ja selle viimist ka rajoonidesse.

Näituse raamides korraldati kalaspordialaste lühiloengute õhtu

teemal «Kalamehed jutustavad». Loengute õhtul kõneles R. Sirge «Kalavetest ja kalakaitsest», A. Saunasaar «Sportlikust kalapüügist», A. Ivask «Tamula järvest enne ja nüüd», R. Sarap «Seiklustest forellipüügil», R. Kirde «Talipüügist» ja R. Kuld «Haugipüügist». Näitleja Hugo Laur luges ette M. Raua humoreski «Õnged õpetusega» ja A. Ivask jutustas naljapalasid õngemeeste elust. Demonstreeriti ka lühifilme «Kalevi» kalasportlaste püügiretkedest ja -võistlustest.

Ülirohke osavõtu tõttu tuli loengute õhtut peale ettenähtud ühe korra korrata veel 2 korda. Kokku külastas üritust üle 900 õngespordihuvilise.

Loomulikult oli näitus mõnede lünkade ja puudustega, sest et see oli ju esimeseks katseks tutvustada laiadele hulkadele kalaspordi olemust. Näituse mõni nurk oli liialt üle koormatud (kirjandus), teised mitte küllalt süstematiseeritud (landid). Näitusele oleks pidanud tegutsema ka müügiosa-kond.

Avalik arvamus jäi siiski nii näituse kui ka loengute õhtuga rahule. Eesti raadio andis näitusest ka reportaazi.

Näituse traditsiooni tuleks kindlasti jätkata. Juba ongi kuulda, et järjekordne näitus korraldatakse juba 1960. a. algul. Loomulikult arvestatakse siis esimese näituse kogemusi ja välditakse puudusi. Näitus ei tarvitse olla eriti laiahaardeline, piisab kõige olulisema esiletõstmisest. Soovitav oleks korraldada nn. rändnäitus, mida võib demonstreerida kohalike täiendustega ka rajoonides.

Hea oleks, kui näituse baasil kujunekse välja ka miniatuurne kalaspordimuuseum.

J. ELANGO

Noorest järelkasvust

«Tublidus ei tule tööta,
osavus ei hooleta!»

(Vanasõna)

Samal ajal, kui mitmel pool kurdetakse vähesest noorte õngesportlaste juurdekasvust või koguni selle puudumisest, ei saa seda sugugi öelda väikese kauni Võru linna kohta. Sootuks vastupidi: «Näe, Ivask juba jälle läheb oma «jüngritega» — kus need kalad siis niimoodi kasvada saavad!»

olen kuulnud kurtmas vähikuid ja röövpüüdjaid, kes kardavad noorte teravat pilku nagu tuld.

Juba möödunud aasta aprillikuust alates töötab Võru pioneerimaja teiste arvukate ringide hulgas ka pioneerinstruktorite märgi «Kalur» taotlejate 21-liikmeline kollektiiv, kellega ajuti liitub teisigi entusiaste, kui minnakse kalavetele või teostatatakse «kuiva trenni» spinningukäsitsemises.

Noorte järelkasvu eest hoolitsemise alged ulatuvad aga hoopiski kaugemale ja on niisama vanad kui Võru Kalandussektsoongi. Juba Võru Kalandussektsooni asutamise koosolekul püstitati küsimus noortele oma sektsooni loomise vajadusest ja noorte kõigisse massiüritustesse kaasa-tõmbamisest.

Möte sai teoks ja varsti ei puudunud sellel ka omad tagajärjed. Kui mõne aasta eest Võru Kalandussektsooni hooaja avavõistlustel Tamula järvel pioneer Ilmar Nulk tuli esikohale «arvult suurima» saagi poolest (olgu kiisad) ja kui tema foto avaldati keskajalehes ning paigutati sektsooni aastaalbumisse, siis oleksid vist küll paljud teised tahtnud tema asemel olla.

1955. aastal organiseeris Võru pioneerimaja esimese

Juba üksainus selline tore forell tasub terve päeva matkavaeva.

Foto: A. IVASK

Võru Pioneeride Maja noorte kalasportlaste püügiretk Pärlijões on andnud häid tulemusi. Foto: A. IVAS

kalastusmatka (Tamula — Võhandu — Peipsi), kus paatkonnad olid komplekteeritud peamiselt poistest, kes koolides olid nn. «ulakate kirjas». Siin aga ilmnis noorte tublidus igas piasasjas ja see pedagoogiline eksperiment õigustas ennast igati. Paremaid matkakaaslast ei osanud keegi meist soovidagi.

Ka teisel suvematkal (Mustjõgi — Koiva — Kišjärv — Riia) järgiti sama printsiipi samade tulemustega.

Peab mainima, et alates 1955. aastast, mil Võru pioneerimaja tööd asus juhtima kogemustega spinningist Harri Lüüs, on Võru õngespordi entusiastid korduvalt läbinud paatidel kõigi Lõuna- ja Kagu-Eesti jõgede vesikonnad ja omandanud arvukalt uusi kogemusi sportlikus kalapüügis, mida propageerides ja kohalikele oludele kohandades teevad noored suure töö.

Nii näiteks kohtasid noored matkajad Hillar Uusi juhtimisel käesoleva aasta juunis korraldatud kalastuspaadimatkal Pühajärvest — Peipsini arvukalt Tartu õngespordlasi, kes Väike-Emajões püüdsid kuni 6 meetri sügavusest «põhja pealt» suuri latikaid. Aga Võru õngespordlased ei tunne üldse sellist püügiviisi. Nüüd on noorte entusiastide esimeseks sooviks ja mureks rakendada uus püügiviis ka oma veekogudel.

Noorte õngespordlaste teravast silmast on palju abi olnud kalakaitse organiseerimisel. Nii näiteks avastasid käesoleva aasta suvel Võru pioneerimaja ja Võru Kalandusklubi poolt organiseeritud pikemal kombineeritud kalastus-fotomatkal (Võru—Kääpa—Lasva—Loosi—Vastseliina—Uue-Saalu—S.Munamägi—Rõuge — piki Pärli-

jõge Sännani) noored matkajad S. Munnamäe vaatetornist binokli abil Tuuljärves noodavedajad. Kiiresti organiseeriti haarang ja peale heade fotode tehti kohapeal muidugi röövpüüdjatele ka trahviakt.

«Üht sellist silmapilku tasub mitu aastat otsida!» ütlevad meie noored õngesportlased ise selle kohta.

Sellistel matkadel elasime üle unustamatuid hetki. Nii valmistas mõne aasta eest meie kalastuspaadimatkal Mustjõgi—Koiva—Riia neljakilone tõugjas meile sama rõõmsa üllatuse kui möödunud suvel kilone jõeforell Pärlijõel, kelle hiljem prepareerisime ja mis leiab nüüd juba kasutamist õppevahendina. Võhandu—Peipsi paadimatkal oli meile meeldejääviks momentiks see, et samas kohas, kus kohalik elanik teadis olevat suure puri-

ka, mida nad korduvalt tulemusteta olevat püüdnud, haaras kala juba esimesel viskel lanti ega pääsnud oma saatusest.

Meeldejäävamaks hetkeks aga on noorele õngesportlasele ikka esimese purika kaldale või paati toimetamine, ja seda kõigi õpitud ning teadaolevate reeglite vastaselt.

Ka isikliku «rekordi» parandamine on märkimisväärseks sündmuseks igale noorele kalastajale, samuti esimese vääriskala püük, mida iga algaja ärevusega ootab.

Noortel on alati olnud silma kauni looduse vaatlemiseks ja õngesport on üks sobivamaid vahendeid sellele lähenemiseks ja selle seadustega tutvumiseks. Kuid matkates ja kalastades õpitakse ka nii mõndagi praktiliseks eluks vajalikku. Nii õpivad noored

Võru noored kalasportlased järjekordsel paadimatkal.

Foto: H. UUSI

õngespordlased sellistel matkadel peale spinningukäsitsemise veel ka toiduvälistamist laagriolukorras: kuidas näiteks keeta haugist uhaad, küpsetada kala paberisse mähitult tuliste süte ja kuuma tuha sees või suitsutada seda lõkke kohal orgi otsas. Ja kes kunagi on sellist rooga maitsenud, see kordab taolist söömaaega kindlasti esimesel võimalikul juhul.

Järgnevatel aastatel tuleks organiseerida iga õngespordisektsiooni või

-klubi piirkonnas noorte õngespordilaste suvelaagrid, kus pioneerid võiksid sooritada instruktormärgi «Kalur» normid ja kus instruktoreiks oleksid kogenud õngespordlased. ELKNÜ Võru Rajoonikomitee on juba sellise laagri korraldamiseks k.a. suvel varunud 2000 rubla.

See algatus väärib järgimist ka mujal, et võimaldada noortele sportlikult karastavat suvepuhkust vabariigi looduse ilusamates kohtades.

A. IVASK

NOORTE SEKTSIOON Tallinna Kalaspordiklubis

Käesoleval aastal suurenes noorte kalaspordilaste arv Tallinna Kalaspordiklubi juures tunduvalt, ja see andiski klubi juhatajale mõtte luua noortele klubi juurde iseseisev sektsioon. Mõte sai teoks. Loodi noortesektsioon, kuhu kuulub umbkaudu sada noort kalaspordilast ja valiti viieliikmeline juhatus. Sektsiooni juhatajaks esimeheks valiti 21. keskkooli õpilane Oleg Toompuu. Sektsiooni kuuluvad põhiliselt Tallinna üldhariduslike koolide ja tehnikumide õpilased.

Tööplaani koostamisel lähtuti sellest, et noored omandaksid kõigepealt teadmisi püügiarvustusest, spinningu tehnikast ja kalapüügi eeskirjadest. Noorte abistamiseks tulid appi vanad, suurte kogemustega kalaspordilased. Klubi üks vanemaid õngemehi Rein Kirde tutvustas noortele püügiarvustust ja õngespordi spetsiifikat, I. Hurmsalu aga vestles noortega spinningupüügist. Küsimusi noortel oli palju ja neile saadi põhjalikke vastuseid. Viidi läbi ka õppus spinningu tehnikaga omandamiseks.

Teoriale peab järgnema praktika, mis õpitut kinnistaks. 7. juunil k.a. viidigi läbi Kasari jõel, esmakordselt

klubi ajaloos, noorte sektsiooni spinningupüügi võistlused. Kas olenes see ilma tujukusest või kogemuste vähesusest, kuid kalasaak oli tagasihoidlik. Peale kalapüügi toimusid võistlused täpsusheites. Siin ilmnas nii mõningaidki puudujääke: lant ei tahtnud kuidagi minna kindlaksmääratud suunas. Kuid iga algus on raske ja vajalik vilumus tuleb hiljem koos pikajalise treeninguga.

Võistlusel selgusid parimad noored kalaspordilased, nagu Ülo Kiolein, Kaarel Kuusk, Oleg Toompuu, Ilmar Uukivi jt. Nendest moodustati noorte võistkond, kes võttis osa klubi sektsiooni-devahelistest võistlustest. Ilmar Uukivi kuulus ka klubi esindusmeeskonda Tallinna linna esivõistlustel.

Pärast suvepuhkust korraldati noortele veel üks üldine väljasõit jõe, et proovida oskust ja osavust. Talvel aga leiab aset rida loenguid ja vestlusi kalaspordist, kus noortele tutvustatakse ka talipüügi üksikasju.

K. RINK

Fotol paremal: Siis kui teised matkajad puhkavad, proovib Ilmar Nulk Võhandu jõel kalaõnne. Foto: H. UUSI

R. Kirde tutvustab noortele kalaspordiharrastajatele talipüügi ritvu.

Foto: J. RAUDSEPP

Kalasöödad

Noorele kalasportlasele pakub kindlasti huvi, milliseid kalu ja missuguste söötadega võib püüda. Siin lühike loetelu:

KALAD

1. Haug, ahven, luts, forell, lõhe, angerjas, turb, keha
2. Haug, ahven, vimb, turb, latikas, rõks, kiisk, luts, särg, viidikas, säinas, angerjas, forell, lõhe, linask
3. Ahven, särg, latikas, turb, viidikas, rõks, forell, säinas
4. Ahven, luts, vimb, linask, särg, säinas, turb
5. Säinas, latikas, särg, turb, viidikas, karp (lambapabulad), rõks

SÖÖDAD

Elussöödad:

lepamaim, viidikas, väike särg, väike ahven, kiisk, väike turb, rõks, väike luts, mudavingerjas, konn.

Ussid ja tõugud:

ööuss, kõdukompostiuss, puruvana, kooreürask, tummisääse vastne, killivastne, kapsaussid, sipelgamunad

Putukad ja tiivulised:

rohutirts, kiilid, kärbsed, parmud, maipõrnikad, liblikas, igasugused muud putukad

Mitmesugused söödad:

kalaliha tükike, koduõlles leotatud juust, kohupiim, loomaliha, seapeki tükike

Taimsed söödad:

värske leib, keedetud hernes, keedetud maisitera, keedetud kruup, keedetud nisutera, keedetud nuudlitükike, keedetud kartul (poolpehme-värske) keedetud odratera, keedetud kaeratera, leotatud rosin.

R. KIRDE

Ehitame ise Spinninguridva

Iga kalasportlase unistuseks on omada eeskujulikku püügivarustust. Kui rääkida spinningust, siis on selles püügikomplektis kandval kohal ritv. Seda võib mõne vanema spinningumehe juhendamisel küll ärist osta, kuid selle võimaluse puudumisel tuleb spinninguritv valmistada kodusel teel, käepärast olevast materjalist. Siinkohal tahaksin anda algajatele spinningusportlastele oma isiklike kogemuste põhjal pisut nõu spinninguridva valmistamiseks kodusel teel.

Ridva materjaliks sobib peale bambuse veel kadakas, sirel, valge pöök ja pihlakas, samuti võib spinninguritva valmistada libafoonist, harilikust terastraadist ja tuuralumiiniumtorudest.

Kahejätkulise spinninguridva sobivaks pikkuseks on 2,40—2,45 m. Bambuspilliroost (kuuest ribast kokkuliimitult) ehk samamöödulise libafoonist (hõõveldatud) ridva läbimõõdud oleksid järgmised (toodud on kolme eri jämedusega ridva läbimõõdud):

a) esimesel jätkul ülemise otsa läbimõõt 4,5 mm, alumisel otsal 9 mm;

teisel jätkul ülemise otsa läbimõõt 10 mm, alumisel otsal 17 mm;

b) esimesel jätkul ülemise otsa läbimõõt 5 mm, alumisel otsal 10 mm;

teisel jätkul ülemise otsa läbimõõt 11 mm, alumisel otsal 17,5 mm;

c) esimesel jätkul ülemise otsa läbimõõt 6 mm, alumisel otsal 12 mm;

teisel jätkul ülemise otsa läbimõõt 13 mm, alumisel otsal 18 mm.

Olgu märgitud, et eri materjalide puhul need mõõdud muutuvad.

Kadakas saab valmistada hea ja vastupidava ridva. Samuti väga kõva puit on sirelil. Ridva valmistamiseks on soovitatav kasutada sellist puud, mis kasvab paesel pinnal.

Jätkud, nii esimene kui ka teine, peavad olema sümmeetrilise koonusega ühtlaselt ja täpselt töödeldud. Kujult võivad jätkud olla kas ümmargused või kuuekandilised. Kui ridva materjal on ebahütlane, siis saab seda õgvendada küünlatulel, piirituslambil või priimusel soojendades (leegist pisut kõrgemal), kus seda sõrmede vahel pöörates tuleb edasi-tagasi liigutada, et materjal suures kuumuses ei deformeeruks ega söestuks. Nõnda kuumentatud ridvale saab ettevaatlikult painutades anda jälle ühtlase kuju. Kui ridva jätkud on vastavate mõõtude järgi välja hõõveldatud ja korralikult siledaks lihvitud, samuti kontrollitud, et puitmaterjal ei esineks pragusid ega muid defekte, siis võib alustada ridva kokkumonteerimist.

Eelkõige peab kinnitama ridvale ühendustorud. Näiteks sobib b. c all märgitud mõõtudega ridva alumisele jätkule 1 mm paksuste seinte ja 13 mm läbimõõduga 13 sm pikkune messingitoru, mille alumisse otsa on tehtud kuus 12—15 mm pikkust õhukeseks viilitud kolmnurkset kápakest. Ülemise jätku alumisele otsale aga kinnitame 6,5 sm pikkuse ja 0,5 mm paksuste seintega messingitoru, kusjuures ka see nagu eelminegi on varustatud kápakestega. Lühem toru peab käima tihedalt pikema toru sees, nii et ritv heite sooritamisel ühenduskohast oleks kindlalt

lukustatud. Kui torude ridvale kinnitamisel ilmneb, et neid on vaja tihendada, siis võib seda teha peene siidi- või kaproonnööriga. Pärast sellist tihendamist tuleb ridvaots katta sulatatud pigiga, tihenduseks mõeldud nõõrid jaotada ühtlaselt üle kogu ridva otsa ja tugevasti pigi külge kinni suruda. Seejärel tuleb pikem toru küünlatulele soojendada ja siis sellise arvestusega ridvajätku otsa suruda, et toru kääpakased oleksid omal õigel kohal. Puuhamriga ettevaatlikult torule koputades tuleb see lüüa soovitud sügavusele ridvajätku otsa. Lühem ühendustoru aetakse samal viisil ridvajätku peale, ja seda kuni toru lõpuni. On ühendustorud ridvale selliselt paigutatud, algab kääpakete kinnitamine peenikese siidi- või kaproonnööri abil. Sobivateks värvitoonideks on siin roheline, punane, pruun või sinine. Järgnevalt alustame korgist käepideme valmistamist. Selleks võib kasutada korkplaadikesi, võrguboisid või nende puudumisel eriti jämedaid pudelikorke. Korkkäepideme pikkus võib olla 60–65 sm. Igast korgist tuleb vastava läbimõõduga toru abil läbi lüüa ava ja selline keskelt õõnes kork tuleb nüüd tihedalt ridvale sobitada, kusjuures korgi otsad peab enne omavahel ühendamist viili abil tasandama. Nüüd määratakse korgi otsad veekindla liimiga ja surutakse tugevasti üksteise vastu.

Pärast liimi kuivamist võib alustada käepideme viimistlemist. Siledama pinna saavutamiseks kasutatakse viili, klaaspaberit ja teravat nuga. Käepideme otsad lihvitakse koonilisteks (võib valmistada ka kumeraid) ja kaetakse samakujuliste messingmütsikestega (torukattega). Järgnevalt tuleb käepidemele ajada kaks messingplekist rõngast rulli kinnitamiseks ja käepideme alumisele otsale paigaldatakse tugeva puukruvi abil kummist või korgist nupuke, mis teeb spinningu käsitemise

tunduvalt mugavamaks. Kumminuppu selleks otstarbeks võib valmistada ka käsitsi. Selleks on vaja hästi vahedat nuga, mille tera lõikamisel vette kastes on kummit hõlbus lõigata. Hiljem võib seda viili ja klaaspaberit abil viimistleda. Augu kumminupusse võib puurida tulise oraga.

On rõngaste asukohad ridvale märgitud, võib alustada nende sidumist, kusjuures väiksemad rõngad tuleb kinnitada ridva ülemisele jätkule ja suuremad alumisele. Kasutada võib nii ahhaat-, ahhadiin-, klaas-, portselan- kui ka terasrõngaid. Kui rõngad ridva külge kinnitada punase siidniidiga, siis on ritva ennast sobiv siduda rohelist värvi niidiga või ümberpöörduft. Ridva rõngaste, ühendustorude kääpakete punumiseks võib kasutada 0,3–0,4 mm jämedust siidi või kaprooni, ridva sidumiseks aga peenikest siidniiti. Pärast rõngaste sidumist algab ridva üldine punumine. Iga üksik punutis ridval peab koosnema vähemalt kuuest niidiringist, kusjuures niidiotsad peavad olema punutise alt läbi tõmmatud ja korralikult ära lõigatud. Selliste punutiste ülesandeks on tõsta ridva vastupidavust, hoida ära ridva pragunemisi ja teiste pinna defektide tekkimist. Seepärast on tähtis ka nende tihedus ridval. Kui ridva juures on kõik punumis- ja sidumistööd tehtud, kaetakse ritv veekindla lakikorruga ja asetatakse tappa seinale kuivama. Mõne päeva pärast kaetakse ritv veel paaril-kolmel korral õhukese lakikorruga, kusjuures iga lakkimise järel lastakse lakk eelnevalt hästi ära kuivada. Seni, kuni spinniguritv umbes nädalapäevad kuivab, muretsetakse poest rull, tamiil, konksud, rõngad, landid ja muud nipetnäpet, mis on eelseisvaks kalapüügiks vajalik, ja järgmine on juba uue spinninguridva proovimine praktilistes tingimustes.

R. KIRDE

Kuhu minna

KALASTAMA?

Olete ostnud spinningu, ketta, kon-
gitsi, varustanud ennast arvukate
lantidega, teil on taskus kalasportlase
pilet. Tekib küsimus: kuhu minna ka-
lastama? On hea, kui teil on sõber
kalasportlane, kes võtab teid endaga
kaasa kalavetele. Kuid kuhu minna
siis, kui sellist sõpra ei ole? Pealinna
õngesportlastel on sellega tõsiseid ras-
kusi, sest lähemas ümbruses ei ole kui-
gi arvukalt kalarikkaid veekogusid.
Sõita aga kuhugi kaugemale, ei ole
alati võimalik.

Kuid ka Tallinna ümbruses, mõne-
kümne kilomeetri raadiusega, leidub
veekogusid, kus on võimalik kalasta-
da, ja vahel isegi rahuldavate tagajär-
gedega. Kuhu siis minna?

Üks sellistest veekogudest on Pirita
jõgi. Sõitke mööda Leningradi maan-
teed Pirita sillale, kust võite minna
jõge mööda kas alla- või ülespoole.
Ülesvoolu minnes peab teadma, et ees
on Vaskjala pais, kus allpool paisu
500 m ulatuses on kalapüük keelatud.
Soovite teha pikema matka, sõitke
rongiga Lagedi jaama ja tulge mööda
Pirita jõge alla Leningradi maanteeni,
kus on võimalik bussiga tagasi Tallin-
na sõita. Kalapüügil aga ärge unus-
tage, et kotti võite pista havi üle 30 sm,
lõhe üle 55 sm, meriforelli üle 32 sm,
jõforelli üle 19 sm! Sügiseti, lõhe ja
meriforelli kudemise ajal, 15. septemb-
rist kuni 15. novembrini, on kalasta-
mine Pirita jõel keelatud.

Rahuldavate tulemustega võib kalas-
tada ka Pirita jõe ülemjooksul. Sõitke
Tallinnast mööda Tartu maanteed väl-
ja umbes 30 kilomeetrit, kus maantee
enne Vaidat ületab Pirita jõe. Seal voi-

te oma kalaõnne proovida ja, uskuge
— ilma kalata te ei jää!

Spinningupüügiks sobiv veekogu on
ka Keila jõgi. Elektrirong viib teid Keila
linna, napp veerandtundi astumist, ja
oletegi jõe ääres. Larti heites teie ei
märkagi, et olete mööda jõge ülespoole
minnes jõudnud välja Pärnu maan-
teele, kust autobussiga saate sõita koju
tagasi. Autobussipeatus on jõe äärest
vähem kui pool kilomeetrit kaugel
maa suunas. Samuti on võimalik ron-
giga sõita Tallinn-Väikese jaamast
Kiisa jõe äärde.

Suvekuudel, mil jõed on rohtunud
ja haug lanti enam hästi ei võta, va-
hetate spinningu käsiõnge vastu, lä-
hete Maardu järvele, laenutate VSÜ
«Kalev» paadisadamast paadi ning
hakkate hõbekokri õngitsema. Kuid
ärge unustage, et alla 10 sm pikkused
kogred tuleb elusalt vette tagasi lasta
ja väljapiüütud kalade hulk isiku koh-
ta ei tohi ületada 5 kg. Sobivaks õn-
gitsemise kohaks on ka Harku järv,
kus samuti on võimalik paati laenutada.

Kui soovite sõita õngitsema Pirita
jõe, siis võite alustada püügiga juba
jõe suudmes muulide vahelt. Jõge
mööda ülespoole minnes kohtate jär-
jest mitut karestikku, kus aga 15. maist
kuni 15. septembrini on õngitsemine
keelatud, sest et seal elavad ja toituv-
vad väikesed lõhe- ning forellipojad
ja nende püüdmine on rangelt keelatud.

Tallinna lähedal on veel teisigi häid
kalastamiskohti, kuid nendele on võr-
reldes ülaltoodutega juurdepääs ras-
kendatud. Seepärast on noortel kala-
sportlastel soovitatav alustada kalapüüki
just nendel veekogudel.

K. RINK

Võitlusse RÖÖV- PÜÜDJATEGA

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 102, 27. märtsist 1958. a., rakendati Eesti NSV-s uued kalapüügi eeskirjad. Vabariigi mitmetuhandeline kalasportlaspere võttis määruse vastu suure vaimustusega, sest see tagab, et mõne aastaga taastuvad meie veekogude kalarikkused ja kalasportlastele kujuneb puhkehetkede veetmine veekogude ääres jälle eriliselt nauditavaks.

Seda paljulubavat perspektiivi aga tahavad tumestada paljud vastutustundetud ja saagi ahned kodanikud, kes tegelevad eeskirjadevastaste püügiviisidega, s. o. raiuvad kalu ahingutega, püüavad mõrdadega ja võrkudega, tarvitavad tulirelvi, lõhke- ja mürkaineid, püüavad sportlike püügivahenditega keelatud ajal ja kohas, sulgevad ja avavad veepaise omavoliliselt, jne.

Nimetatud määrusega kohustatakse Riiklikku Kalavarude Kaitse ja Taastamise Inspektsiooni, kohalikke töörahva saadikute nõukogusid ja miilitsaosakondi tunduvalt tõhustama kontrolli kehtestatud kalapüügi eeskirjadest kinnipidamise üle.

On igati selge, et iga kalasportlase peamiseks kohuseks jääb eelkõige üldmääratud ametorganite abistamine võitluses röövpüüdja-

tega. Ei ole kahtlust selles, et meie ligi kahekümnetuhandeline organiseeritud kalasportlaspere on suuteline lühikese aja vältel röövpüügi täielikult likvideerima ja sellega tegelejad viimseni avastama vastava karistuse kandmiseks ning häbimärgistamiseks avalikkuse ees.

Selle ülesande täitmisel tuleb lähtuda järgmisest põhimõttest. Kuigi iga kalasportlane teostab kalaretki mitmele veekogule, ometi kujuneb selliselt, et teatavat veekogu külastatakse sagedamini ja too muutub kuidagi tuttavamaks, omasemaks, armsamaks püügipaigaks.

Kui iga kalasportlane seab enesele ülesandeks vähemalt oma lemmikveekogult röövpüüdjaid eemale hoida, siis ongi ülesanne täidetud ja loodud endale ning sõpradele olukord edukaks sportlikuks püügiks.

Selle põhimõtte praktiline rakendamine pole sugugi keerukas, kui kalasportlased omavad selle veekogu rajoonis häid sidemeid kohalike elanikega ja kasutavad nende kaasabi röövpüügijuhtude ja röövpüüdjate avastamiseks.

Hoolimata sellest, et iga kalasportlane täidab oma õilsat kohustust võitluses röövpüüdjatega, otsustas VSÜ «Kalev» Tallinna Kalasportdiklubi juhatus röövpüügi kiire likvideerimise eesmärgil rakendada võitluse ühiskondlikke inspektoreid.

Ühiskondlikud inspektorid said varakevadel vajaliku ettevalmistuse ja nende töö on kujunenud eriti aktiivseks, mille tulemusena on koostatud rida akte, millede põhjal röövpüüdjaid on võetud rängele vastutusele.

Kalasportlased, tehke oma lemmikveekogud vabaks röövpüügist!

H. LETT

Kalakaitseinspektori märkmikust

Kalakaitse töötajatel tuleb oma töös kokku puutuda igasuguste inimestega, pahatihti ka inimestega, kes oma vaba aja «pühen-davad» peamiselt röövpüügile ja keda on korduvalt tabatud luba-matu võtetega kalapüügilt. Üheks selliseks «kalasportlaseks» on Kotka veskil elunev Hans Fersen. Niipea kui sügisel ilmub Valge-jökke kuderännule lõhe ja meri-forell, on ka Fersen oma ahingu-ga platsis. Kaks korda on kala-kaitseorganid teda karistanud ra-hatrahviga 800 rubla suuruses summas. Kolmandal korral aga määras talle rahvakohus sama teo eest 6 kuud paranduslikke töid töökoha järgi ühes 20% kin-nipidamisega töötasust.

Valgejões Kotka veski ümbru-ses on veel teisigi taolisi saagitse-jaid, kes löövad käega kalakaitse eeskirjadele. Sellest galeriist võiks esile tõsta Hugo Solli. Esmakord-sel tabamisel karistati teda admin-istratiivkorras 500 rubla suuruse rahatrahviga, teistkordselt aga rahvakohtu poolt 8 kuuga paran-duslikke töid töökoha järgi ühes 15% palga kinnipidamisega. Eel-mistega võrdne püüab Kotka ves-kil olla ka Richard Meikar, kuid et teda tabati esmakordselt, siis määras kohus talle rahatrahviks «ainult» 200 rubla. Hoopis häbi-väärse teoga sai hakkama Kundas elunev kodanik Ivask. Olles kala-sportlasena valitud ühiskondli-kuks kalakaitseinspektoriks, läks ta öösel Kunda jõeale ahinguga röövpüügile. Seal tabasid ta riik-liku kalakaitse töötajad.

Iga kalasportlane teab, mis-sugust kahju teeb kalavarudele püük lõhkeainetega. Seda aga ei arvestanud Johannes Velga, kes

Vääna jõel püüdis lõhkeainetega kalu. Küll katsus ta rahvakohtus oma tegu salata, kuid faktide valgusel tehti see siiski kindlaks ja rahvakohus määras talle ühe aasta vabaduse kaotust. Ent saa-giahnet röövpüüdjat ei rahulda-nud ainult püük lõhkeainega. Ke-vadel, millal kalad tulevad merest jõkke kudema, sulges Velga rü-saga Vääna jõe ja takistas selli-selt kalade siirdumist koelmutele. Ka selle teo eest karistas rahva-kohus teda üheaastase vabaduse-kaotusega. Lõhkeainet kalapüügiks kasutada otsustas Pääsküla jõel ka Anatoli Retsin. Kuna aga mees tabati veekogult enne, kui ta sai oma mõtet realiseerida, siis oli ka trahvisumma suhteliselt tagasi-hoidlik — «ainult» 100 rubla.

Nendes veekogudes, kuhu lõhe ja meriforell tulevad sügisel ku-dema, kehtestatakse kudemisperi-oodil püügikeeld spinninguga. Kalasportlased peavad keeluajust rangelt kinni pidama. Anton Ko-sevnikov ja Lembit Himma, kes elavad Keila-Joal, tegid seda aga keelust hoolimata siiski. Tagajär-jeks oli, et mõlemad maksid trah-vi — Kosevnikov 500 rubla ja Himma 100 rubla.

Sama teo eest Pirita jõel trah-vis rahvakohus Ilmar Orumäed kahesaja rublaga. Orumäe ei jää-nud rahvakohtu otsusega rahule ja andis asja edasi Ülemkohtusse. Ülemkohus omakorda kinnitas rahvakohtu otsuse ja süüdlane pi-di kandma oma teenitud karis-tuse.

Alamõõduliste lõhepoegade kä-siõngega püüdmise eest karistati administratiivkorras veel eespool-nimetatud Anton Kosevnikovi Keila-Joalt ja Anton Ulitinit, kes

mainitud püüki sooritas Pirita jõel. Pirita jõel on mitmel korral tabatud nii nooda- kui ka võrgupüügilt Pirita elanikud Aleksei Kruglov ja Andrei Tsvetsjev. Viimatimainitu omab Pirital isikliku nooda- ja võrgubaasi, mis on võrdne kalurikolhoosi ühe brigaadi püüniste tagavaraga.

Kevadisel havi kudemise perioodil toimub ulatuslik röövpüük Ülemiste järves ja selle suurvetest üleujutatud aladel. Siit on hulgaliselt tabatud nii ahinguga kui ka jahipüssiga kalastajaid. Üheks «raskekahuriks» viimaste hulgas on Peeter Julin. Olles tabatud jahipüssiga kalade tulistamiselt, avaldas ta teda korrале kutsuma tulnud kalakaitse töötajatele füüsilist vastupanu. Rahvakohus karistas teda üheaastase paranduslike töödega töökoha järgi ühes 25% palga kinnipidamisega. Omapäraselt käitus samas

kohas ahinguga röövpüügilt tabatud Vassili Ivanov, kes laskis end tabajatel kätel kanda ligi kilomeeter maad, enne kui omal jalal käima hakkas. See «lõbu» läks tal 250 rubla maksma.

Keelu ajal, samuti alamööduliste vähkide püüdmise ja edasimüümise eest on karistatud tallinlasi Vilma Agapuud, Luise Adamsoni ja Asta Laanemetsa, kes püüdsid rakendada sportlikku meelelahutust isiklike materiaalsete huvide teenimiseks.

Seda loetelu võiks veelgi jätkata, kuid loodan, et põgusa pildi taolistest nurjatustest annab seegi. Loodan, et need read suudavad edaspidi ära hoida röövpüügi juhtumeid ja ausate kalasportlaste ridadesse tagasi tuua seniseid eksijaid.

H. KIVILOO,
Riikliku Kalakaitse Inspektsiooni
piirkonnainspektor

PIRAADID PIRITA JÕEL

Meie klubi kalakasvatuseaktiivsed, kes olid 18. mail s. a. laskmas haugi maim Pirita jõkke, leidsid ülevalpool Vaskjala paisu mitu paarisajagrammist surnud särge. Kalakasvatuseinseneri J. Kruuseli poolt teostatud kalade lahkamisest selgus, et need olid surnud plahvatuse tagajärjel. Kohalikud elanikud teadsid rääkida, et mõned kilomeetrid ülevalpool Vaskjala paisu, umbes «Sangari» kolhoosi metsa kohal, oli 16. ja 17. mai õhtupoolikul kostnud rida plahvatusi ning järgmisel hommikul olid kohalikud lapsed leidnud plahvatuste piirkonnast hulgaliselt hukkunud kalu.

Et taoline hävitustöö ei toimu ainult pealinna ühel lähemal veekogul, siis on tõesti viimane aeg

teha otsustav lõpp sellisele kalade massilisele hävitamisele. Ausate õngesportlaste raev selliste jõe-piraatide vastu on igati õigustatud. Nad ootavad senisest tõhusamat abi ka meie seaduseandluse- ja järelevalveorganitelt, kes siiani on liiga liberaalselt suhtunud sellisesse huligaanitsemisse kalavetel isikute poolt, kelle kätte, kindlasti küll mitte selliseks otstarbeks, on usaldatud lõhkeaine. Ei ole liigne siinkohal veel kord meenutada, et selline raskesti mõistetav ükskõiksus maksab end kunagi väga valusalt kätte. Et päästa meie kalavarude riismeid lõplikust hävitamisest, selleks tuleb viivitamatult rakendada senisest tõhusamad ja karmimad abinõud. L. KURG

SÜÜTAME LAAGRITULED

On mitmesuguseid suvepuhkuse veetmise vorme: kes läheb puhkekodusse, kes võtab kätte matkakepi, kes lepib lihtsalt linnale lähema supelrannaga. Vähesed aga kasutavad puhkust kalavetel laagriolukorras.

Juba kolmandat aastat veedame tänava oma suvepuhkuse algusest lõpuni laagris mingisuguse veekogu ääres. Tore-damat puhkust kalamehele ei oska lihtsalt ette kujutada! Et asi igati õnnestuks, on esimeseks nõudeks, et iga laagrist osavõtja peab olema selle ala tõeline entusiast, peab armastama kalasporti ja taluma nurisemata mõningaid ilmas-tikust tingitud ebamugavusi, millega meie oludes tuleb paratamatult arvestada.

Et elu laagris oleks mugav, selles on suur tähtsus kaasavõetud varustusel. Peale kalapüügiabinõude kuulub laagri-varustuse hulka veel palju muud. Telk peab olema põhjaga, ja küllalt avar, et sinna mahuksid inimesed koos kogu kaasasoleva varustusega. Varustuse hulgast ei tohi puududa ka vihmakindel mantel või keep, tagavara-treeningdress, soe kampsun, kaks

Puhkeajaks RÄND- LAAGRISSE

vahetust pesu, käterätik ja veel üht-teist laagri-elus hädavajalikku. Peale kummisäärivate tuleb tingimata kaasa võtta veel ühed kergemad ja-lanõud, näiteks tennis-kingad. Lahutamatult kuulub laagri-varustuse hulka ka väike käsi-apteek joodi, rivanooli, vesinikülihapendi, streptodsiidipulbri, plaastri, väikeste kääride ja sidemetega. Keedunõud olgu kerged ja küllalt mahukad.

Leivakoti sidumisel ei tohi unustada suhkrut, tärklis, pipart ja loorberit, mida rännuolukorras on raske hankida. Suhkur ning tärklis aitavad kalamehel menüüd mitmekesistada, sest metsas leidub marju, milledest võib lõkketulel keeta nii kisselli kui ka keedist. Varustuse osas tuleb kaasa võtta vaid hädavajalik, mitte rohkem kui seljakotti mahub, sest liigse pagasiga oleks tülikas liikuda, kui tekib soov laagrikohta vahetada.

1957. a. suvel olime

rändlaagris Navesti jõe ääres, Kaansoost Aesooni, möödunud aastal aga Halliste, Kõpu ja Lemmjõe kallastel. Eriti sobivaid laagrikohti on Kõpu jõe ääres, Raudna jõe suubumiskohast kuni Halliste jõeni. Ka tänava veetsime oma suvepuhkuse seal.

Laagrisse minnes ärge unustage fotoaparaati, millega võib jäädvustada ilusaid maastikuvaateid, kogukamaid päevasaake jne. Huvitav on pidada ka laagri päevikut, täiendades seda fotomaterjalidega. Selline päevik on heaks mälestusesemeks, mida ikka ja jälle vaatad ja kõike läbielatud taas meenutad.

Oleme mitmel korral püüdnud oma laagriseltskonda suurendada põhimõttel, et seltsis on lõbusam. Kuid senini pole see meil veel kordagi õnnestunud. Ei tea, kas kardetakse laagrielu ebamugavusi või peetakse sellist robinsoni elu kultuurinimesele ebasobivaks. Kuid üks on kindel: kes kunagi sellises rändlaagris on oma suvepuhkuse veetnud, see järgmisel suvel kordab seda kindlasti uuesti.

E. KALMUS

T. KALMUS

Läbi mõningate raskuste sai möödunud aastal teoks VSÜ «Kalev» Tallinna Kalasportklubi suvelaager Aesool. Laagrisse sõita soovijaid oli registreeritud küll nelikümne, kuid väljasõidu ajaks ilmus kogunemiskohta ainult kolmkümne kalasportlast ja üks koer.

Sõit möödus viperusteta ja juba õhtupoolikuks jõudsimise kohale. Elango, kes oli siia tulnud juba mõni päev varem, teadis rääkida, kus asub pood, mida seal saab osta, millist teed mööda tuleb sinna minna. Luureandmed rääkisid, et tee ääres keti otsas söövat suur pull, kuid karta teda ei tarvitsevat, sest loomal olevat rõngas ninas. Teada oli ka see, et haug paraku hästi ei võtvat — päevakorras olevat hammaste murdmine! Elango oli isegi kohalikult kolhoosilt paadi hankinud, et mehed saaksid ka vastaskaldal kalaõnne proovida.

Need olid esimesed uudised. Nüüd aga algas varustuse mahalaadimine ning telkide paigaldamine. Kahe mehe peale oli üks telk. Olin alles ametis telgi kallal, kui järsku märkasin, et Kuusk koos pojaga olid juba spinningud püügikorda seadnud ja laskusid nüüd kaldast alla jõe poole. Ei läinudki kaua aega, kui sealst kostis Kuuse hüüe:

«Ahoi, haug!»

Mälestusi AESOO SUVE- LAAGRIST

Ja nagu selle kaja, teatas ka Kuusk junior:

«Minul ka!»

Seda askeldust, mis järgnes sellele signaalile, on raske kirjeldada. Paari minutiga olid spinningud koos ja laagriplats meestest tühi! Ainult vilkadak ja lotendavad telgid jäid kurvvalt konutama tühjale laagriplatsile...

«Täna, poisid, läheb alles püügiks!»

«Siin ju puha kalasupp jões; viska ja kohe otsas!»

Sellist juttu võis kuulda meeste hulgast. Kui aga videviku saabudes tagasi laagrisse jõuti, oldi üpris sõnaahtrad. Vaikides hakati oma telkide juures nokitsema ja keegi ei rääkinud enam «kalasupist». Ainult Kuuse perekonna telgi ees särises pann kaladega.

Valvuri kohustusel laagris täitis koer Prints. Et «perekond» oleks omas «majas» koos, selleks oli Laurson kaasa võtnud ka oma isikliku telgi. Prints tundis end laagris ülihästi ja ei teinud sellest erilist numbrit, et esimesel õhtul nende telgi ees ei särisenud kalapann.

Järgmisel hommikul

seisti küsimuse ees: kes jääb päeval laagrisse valvekorda? Kuid ka siin leiti lahendus: Viirlaid ütles, et tema spinningumees ei olevat, õngitsevat siinsamas lähedal ja saavat ka laagril «silma peal» hoida. Ka Tomson ei pidanud väga pikki «otsi» ette võtma ja lubas rohkem laagri läheduses liikuda. Nii leidis laagri valveküsimus õneliku lahenduse ja meestele oli muretu kalapüük tagatud.

Juba esimesel päeval saime näha, mis mehed need Viirlaid ja Tomson on. Kui teised õhtupoolikult püügiretkelt tagasi jõudsid, oli vahepeal laagrisse püstitatud lipuvarras, lõkkeplatsi ümber valmistatud pingid, ja alla jõe äärde viis korralik muldtrepp. Järsku kostis hõige:

«Piimale! Piimale!»

Poemes oli piima vahepeal paadiga kohale toimetanud ja nüüd mõttis Viirlaid seda soovijatele liitriise pleknõuga.

Peale püügiretkemaitsees rõõskpiim igäuhele hästi. Ka värskeid mune oli toodud. Kellele oma-püütud kaladest ei jätkunud, need said siit toidulisa. Sel päeval just kalasaagiga eriti hoobelda ei saanud ja sellepärast oligi Viirlaidi «kaubal» hea minek.

Paults ütles juba hommikul minnes, et temal olevat kuskil seal Viidika paisu kandis igal aastal

üks suurem haug lõas ja täna minevat ta sellele järele. Oli sõnapidaja mees ja tõi ära kolmekilose havipõraka! Ka teistel oli midagi katlasse või pannile panna. Oma telginaabri Lingiga püüdsime ja sõime kahasse. Link ütles, et temast söögitegijat ei saavat ja võttis sellepärast kalade rookimise enda hooleks. Mina jäin siis oma telgi kokaks.

Järgmisel päeval püü-

gilt tulles ootas ees jälle uus üllatus: meistri- mehed Viirlaid ja Tomson olid valmistanud jõe kõrge kalda alla kalasuitsutamise ahju. Kohe pandi see ka «üürgama» ja sellest päevast alates töötas suitsuahi igal õhtul hilisööni.

«Piimale! Piimale!»

Jälle Viirlaid! Ja-ja, piim maitses ikka veel kõigile hästi.

Laagri lõkkeaseme söed ei kustunud kunagi, need

hõõgusid ööd ja päevad läbi. Hommikul kella nelja ajal telgist välja kobides oligi esimene käik lõkke äärde, et enast soojendada. Tavaliselt olid seal ees juba Laurson ja Prints, kes valmistusid minekuks.

Õhtul levis laagris uudis: Kuusk oli püüdnud laagri rekordkala — üle neljakilose haugi! Parajasti külastas meid kohaliku kolhoosi esimees ja Kuusk kinkis selle haugi temale.

Kui külaline oli läinud, tuli võrdlemisi morni näoga laagrisse Pääbus ja hakkas oma telgi ees nulgima mingisuguseid hallide udemetega kaetud rõngaid: need olid veel linnast kaasatoodud vorstid. Kaladest Pääbusel õhtul ei rääkinud. Ütles, et olevat vaja toidu vaheldust(!) Pääbus ja tema lähemad naabrid, kes seda «vaheldust» maitsesid, kadusid millegipärast õige sageli laagrist.

Õhtul kirus Tomson, et tal olevat täna «paras» kolmekümne sentimeetri pikkune haug otsast ära läinud! Kuid see ei takistanud teda tund aega hiljem kustuva lõkke ääres oma imekauni häälega laulmast «Neegri hällilaulu» — muidugi mõned oktaavid kõrgemalt, kui seda oleksid teised teinud. Kaugemalt telgist kostis Kaasiku hääl:

«Keera raadio kinni!»

Kalasuutamisahju meisterdamine Aesoo suvelaagris 1958. aastal.

Foto: A. LAIDRE

«Raadio» keerati kinni ja varsti saabus laagrisse öörahu.

Jälle hommik. Oma telgi ees askeldas Aabjäär ja uuris nõõril kuvavaid kalu. Meie suundusime Halliste viimasele «sirgele», sinna, kus kord tige pull tahtis meid Kuusikuga maa alla kaevata. Kõrged kaldad, tammed, kuid kaugemal soine heinamaa. Sellepärast oli siin ka palju sääski, kala aga vähe. Kuna olime tulnud laagrist üsna kaugele, siis jäimegi siia jõekaldale ööbima. Tegime kõrge künka otsa puude alla lõkke, kinnitasime keha ja heitsime pikali. Ka sääski hakkas vähemaks jääma — lähenev halla-öö oli nad peidikusse peletanud.

Hommikul püüdsime Riisa silla juures eestrist teate, et Kuuse rekord on löödud: Kaasik oli Naves'ilt saanud kuuekilose haugi! Õhtul laagrisse jõudes oli juba eemalt kuulda Tomsoni hirmsat kirumist. Lõkke ääres seletas mees, et tal läinud jälle (!) üks kolmekümneühe sentimeetri pikkune «paras poiss» otsast ära. Kuid kellegi kohaliku elaniku jutu järel pidavat mitte kaugel laagrist olema jões üks sihuke elukas, kes on nii suur, et ei saa ennast seal ringi keerata — jõgi olevat selleks liiga kitsas! Kui ta aga veepinnale tõusvat ja siis jälle sukelduvat, tekkivat selline lainetus, nagu Pirita jõel, kui vetelpäästjad oma kiirmootorpaatidega tü-

tarlapsi sõidutavad. Tomson lubas järgmisel hommikul minna talle järele.

Laurson oma Printsiga olid vahepeal avastanud põhjuse, miks saadi üldiselt siiski vähe kalu — kaldad olevat täis saarmajälgi! Prints aga olevat leidu teadlikult respektierinud, sest mine tea, ehk tuleb veel jahiinspektsiooniga ütlemist. Seda kõike kuulsime lõkke ääres ja kõigil läks süda kergemaks: pole vähemalt meie süü, et vähe kalu saame!

Hakkas lähenema laagri lõpp, kuid sellega ühtlasi ka VSÜ «Kalev» kalasportlaste vabariiklik kokkutulek, milline pidi toimuma kahel viimasel laagripäeval siinsamas. Külalisi oli oodata üle saja ja neile tuli

Puhketund laagris.

Foto: A. LAIDRE

Laagrirahvas kalasupil.

Foto: A. LAIDRE

endastmõistetavalt vähemalt pakkuda sooja kalaleent. Igaüks andis siis oma viimase püügi-päeva saagi ühiskatlasse. Sinna rändas ka Kaasiku kuuekilone. Katlast puudus vaid Tomsoni «mammutkala».

Siis lähenes mööda jõge omapärase lastiga veesõiduk. Kui see Viirlaidi lootsimisel lõpuks õnnelikult randus, selgus, et saabunud oli hiiglasuur supikatel. Maast ulatus see mehele vööni ja võibolla oleks kahe mehe kätega saanud ka ümbermööda kätte. Selle täiest kalasupist pidi arvukale külalisteperele jätkuma.

Külaliste saabumisel tekkis paljudel veel üks mure: habemed olid vahepeal pikaks kasvanud!

Lingil oli kaasas žilet ja sellega oli see mure murtud. Algul oli Link mulle peeglihoidjaks, pärast mina temale. Elarigo aga ei olevat ise kunagi endal habet ajanud ja otsis nüüd vastavat meest, kes sellega hakkama saaks. Pika otsimise järele leiti spetsialist ja nii olime kõik peagi siledad poisid.

Järgmisel hommikul pandi supikatel aurama. Kokaks oli Salme Aabjärv, kuna Viirlaid aitas hea jutuga kaasa. Supp

sai maitsev, üle saja mehe sõid ja kalaleent jäi veel järelegi.

Järgmisel hommikul algas meeskondade-vaeline kalapüügi võistlus. Võistlusest võttis osa üle saja kolmekümne kalasportlase. Esikohale tuli ja võitis karika Tallinna «Kalevi» II võistkond eesotsas nende kapteni Kuusikuga.

Külalised lahkusid ja kui lõpuks jõudsid Tallinnast kohale ka meie masinad, magasid juba Laurson ja Prints õiglase und. Kuid polnud ka midagi imestada — see puhkus oli meid kõiki tõsiselt väsitanud.

P. LINNUPETE

Kalade

MÄRGISTAMISEST

Kalade rännete uurimise põhimiseks vahendiks on nende määrgistamine. Sel teel on seni avastatud kalade elus palju huvitavat. Nii on selgitatud põhiliselt angerja keerukas teekond meie vetest kuni Sargasso mereni ja lõhede pöördumine «sünnijõkke». Turskade, lestade ja heeringate määrgistamine on andnud palju kasu töendusliku püügilaevastiku õige suunamiseks Põhja-Atlandis ja teistes püügivetes.

Suhteliselt vähem tähelepanu on aga seni pööratud sisevetes elavate kalade rännete uurimisele ning sageli tekib küsimus, kas puht-mageveekaladel esinebki rändeinstinkti. Teatavasti aga kalade esivanemad olid kõik mereelanikud, osa neist vallutas sel või teisel geoloogilisel ajastul madeda vee ning muutusid puht-magevee-elanikeks (karplased, sägalased), mistõttu neil pole rändeinstinkt täielikult kadunud ka tänapäeval. Rännete ulatus magevetes on aga märksa väiksem.

Kalade määrgistamisel on kalamajanduses suur praktiline ja teoreetiline tähtsus. Massiliste määrgistamiste abil võime selgitada kõigepealt kalade liikumise suundi, aega ja ulatust ning vastavalt sellele võime suunata ratsionaalselt ka kalapüüki õigel ajal õigesse kohta. Kalade määrgistamine aitab selgitada ka kalade eluviise ja käitumist ning võimaldab määrata kala kasvu kiirust mitte üksi aasta jooksul, mida saame teha tavaliselt soomuste

järgi, vaid määrgistamisega saame kindlaks teha kasvu kiirust ka lühema aja, näiteks mõne sesooni vältel.

Eesti NSV vetes on seni kalade rännete uurimisega tegelnud prof. H. Riikoja, kes määrgistas 1929. aastal Emajõe süsteemis 200 kala (12 eri liigist). Peale selle on kodanliku korra ajal määrgistatud lõhesid, angerjaid ja kohasid. Viimastel aastatel on ENSV Teaduste Akadeemia Zoologia ja Botaanika Instituudi teaduslikud töötajad määrganud Pärnu lahes kohasid, Võrtsjärves aga peamiselt kohasid ja latikaid.

Et määrgistamise katsed oleksid tulemusrikkad, selleks on vajalik kõigi kalurite ja õngesportlaste kaasabi ühelt poolt määrgisega väljapüütud kala õigetesse kättesse suunamiseks, teiselt poolt saaksid aga kalurid ja õngesportlased kaasa aidata otseselt määrgistamisega.

Kalade määrgistamise viise on väga mitmesuguseid. Kõige lihtsam neist on uimede või lõpuskaane osaline kõrvaldamine kääridega. Seda meetodit on kasutatud noorlõhede massiliseks määrgistamiseks, peamiselt kalamajandeis. Sellise määrgistamise negatiivseks küljeks on see, et suuremaks kasvades võivad uimede ja lõpuskaante osad taastuda, teisest küljest avaldab see aga kala normaalsele arengule kahjustavat mõju. Mainitud meetod ei anna ka võimalust iga üksikut kala eraldi jälgida.

Käesoleval ajal kasutatakse kalade märgistamiseks kõige enam kas tselluloidist torukest, millesse on peidetud kiri täpse juhendiga. kuidas kala mõõta ja kaaluda ning kuhu toimetada väljapiütud märgisega kala või tselluloidist ovaalne plaadikene, millele on märgitud kala number ja riik (näiteks Nõukogude Liidus — USSR). Võrtsjärvel kasutatakse latikate märgistamiseks kaht punast kettakest (läbimõõduga ca 1 sm). Ühele kettale on kirjutatud sõna «Tartu», teisele kettale number. Mõlemad kettakesed kinnitatakse hõbenõela abil seljauime piirkonda läbi kala selja kahele poole. Hõbetaadi kinnitamiseks kasutatakse erilisi selleks otstarbeks vajalikke tange. Tallinna Mereihüloogia Laboratorium kasutab märgistamiseks oranžvärvilisi tselluloidplaadikesi, mille ühes otsas on väike auk hõbetaadi külgekinnitamiseks. Plaadikese ühele küljele on kirjutatud «Tallinn» ja teisele poole number. Märgis kinnitatakse peenikese hõbetaadiga kalale vahetult seljauime ette. Viimase kala seljast ja märgisest läbi torkamiseks kasutatakse ärstiriista vahendeist süstlaid. Hõbetaadi otsad kinnitatakse tavaliselt kas sõlmimise või näpitsatega keeramise teel. Märgistamise ajal on kala kogu aeg mõnes sumbas või väiksema anuma sees. Soovitav on märgistada vähemalt kahekesi. Ajal, mil üks kinnitab kalale märgist, kirjutab teine oma märkmikku märgistatud kala kohta järgmised andmed: 1) märgise number; 2) märgistamise kuupäev ja aasta; 3) märgistatud kala sisselaskmise täpne koht; 4) märgistatud kala pikkus (kui võimalik ka kaal); 5) millises seisundis oli kala vette tagasi laskmisel.

Soovitav on võtta igalt märgistatud kalalt 2—3 soomust vanuse määramiseks. Märkmikku tuleb jätta ka ruumi andmete jaoks tagasipiütud märgistatud kala kohta (kuupäev, koht, pikkus ja kaal, võtta soomused. Märgistatud kala väljapiütaja täpne nimi ja aadress).

Käesoleval ajal, mil õngesportlased organiseeruvad, oleks tervitatav nähtus, kui ka nemad saaksid hakata teostama meie sisevetes kalade märgistamisi. Sel juhul tuleksid kõne alla esmajärjus töenduslikku tähtsust omavad kalaliigid, nagu jõgedes haug, lõhe, meriforell, ahven, tõugjas, teib, latikas, angerjas, säinas, luts ja ka kiisk.

Märgistada on soovitav peamiselt kas merre või suurematesse järvedesse suubuvates jõgedes või ka suuremates läbivooluga järvedes, nagu Võrtsjärves või Peipsis. Erilist mõtet aga pole märgistada järvedes, kus puudub ühendus mõne teise veekoguga.

Märgistamine on üldiselt tulemusrikkam, mida massilisemalt suudetakse kalu korruga märgistada.

Seni märgistatud kalade taaspiütumisest on kohustatud iga kalur või õngesportlane õigeaegselt teatama, ning saatma märgistatud kala kas Tartu Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudi Hüdrobioloogia sektori aadressil. Vanemuise tän. 21. või Tallinna Mereihüloogia Laboratoriumi, Apteeki 1—2. Märgistatud kala taaspiütamise eest ja ülalmainitud asutusse toimetamise eest koos täpsete andmetega väljapiütumise kohta on ette nähtud preemia kuni 25 rubla.

V. ERM,
bioloogiateaduste kandidaat

Kuidas korraldada

KALAPÜÜGIVÕISTLUSI

Nii kuidas arusaamine asjaarmastajate kalapüügist kui sportlikust tegevusest levib, kasvab ka kalapüügivõistluste tähtsus õngesportlaste hulgas. Koos õngespor-di elavnemisega vabariigis peab arenema ka kalaspordivõistluste korraldamine. See peab muutuma senisest mitmekülgsemaks, komplitseeritumaks ja nõudma võistlejatelt õngespor-di spetsiifika täielikku tundmist.

Praegu kehtivad üleliidulised ajutised kalaspor-di võistlusmäärused näevadki ette väga mitmesuguseid vorme sportliku kalapüügi ja kalastamistehnika arendamiseks.

Nende määruste järgi peetakse võistlusi kas ainult kalapüügis sportlike püügivahenditega (spinning, lendõng, käsiõng, ketasunnad, talipüük tirgutiga) või kompleksvõistlusena, kus paremusjärjestuse määrab võistleja oskus püügivahendi ja paadi kasutamisel, samuti osavõtja ujumisoskus.

Käesolevas kirjutises antakse mõningaid näpunäiteid selle kohta, kuidas kehtivaid võistlusmäärusi, kohalikke iseärasusi arvestades rakendada ja võistlusjuhendeid koostada.

Kõigepealt tuleb arvestada seda, et võistlusmäärustes on väga palju küsimusi jäetud kohapeal lahendada. Selle tõttu kujuneb võistluste juhend põhiliseks dokumendiks, kus lahendatakse nii kõik võistlusmäärustes fikseerimata kui ka täiendavad küsimu-

sed. On otstarbekohane korrata juhendis ka tähtsamaid võistlusmääruste punkte, sest et võistlusmääruste põhjalik tundmine pole meil veel eriti laialt levinud. Samuti tuleb arvestada, et mõned võistlusmäärustes esinevad nõuded leiavad vähe tegelikku rakendamist ja neid tuleb muuta (näiteks täpsusheide spinninguga).

Lihtsa püügivõistluse korraldamisel (spinninguga, käsiõngega, tirgutiga või ketasunnaga) tuleb graafik koostada nii, et võistlust saaks korraldada ettenähtud ajal, kusjuures tuleb arvestada muidugi ka kala näkkamisega. Ei ole praktiline korraldada võistluspüüki nendele kaladele, kes merest meie veekogudesse siirduvad vaid kuderännakule (vimb, teib jt.), sest et nende koelmutele jõudmist on raske ajalisel ette arvata, kuna see on peaaegu igal aastal erinev. Sellist võistlust võib praktiseerida vaid sektiioonides. Ka pole õige korraldada püüki haruldaseks jäänud kaladele, nagu seda on harjus, forell, lõhe jne. Graafikus pole vaja ette näha kõige paremat võtmise aega ega määrata kõige paremaid ja kaugemaid kohti, sest eesmärgiks pole ju võimalikult suure koguse kalade püüdmine, vaid võrdsetes tingimustes parema püügioskuse väljaselgitamine. Püügiaega pole mõtet liiga pikaks venitada. Kuigi võistlusmäärustes lubatakse kuni 8 tundi püügiaega, aitab ka 5—6 tunnist.

Kus olukord lubab, on soovitatav loobuda aja peale püüdmisest ja määrata paremusjärjestus juhendis ette nähtud kindla koguse (näiteks 5 kg) püüdmise kiiruse järgi. Ainult maksimaalkogust mitte püüdnud võistlejad püüavad sel juhul püügiaja lõpuni ja nende paremusjärjestus määratakse saagi suuruse järgi.

Ühtlase suurusega kalade püüdmisel on tulemuste väljatoomise hõlbustamiseks otstarbekohane määrata paremus arvu järgi (ahvenate, särgede, kokrede püügil). Havide püügil pole arvu järgi hindamine õige, nii kalakasvatuse kui ka püügi raskuse seisukohalt. Mitmesuguste kalade püüdmisel võib lisaks kaalule arvestada ka sortimenti, määrates koefitsiendi näiteks ahvenale 1, havile 2, kohale 3, jne. Praktiseerida tuleks ka arvestust suurima kala kaalu järgi.

Meeskonna suurus määratakse üldiselt ühtlane, kuid vähematel võistlustel on otstarbekohane lubada osa võtma kõiki soovijaid, kusjuures meeskonna paremus määratakse ühe mehe kohta langetava keskmise saagi järgi.

Individaal-meeskondlikel võistlustel on õige määrata meeskondadele objektiivselt võrdsete tingimuste loomisega sama palju püügirajoone (marsruute) kui on ühes meeskonnas võistlejaid. Iga võistkond saadab ühe osavõtja igale marsruudile kas meeskonna kapteni äranägemisel või loosi järgi.

Võistlusi püügiiriista käsitlemise oskusele on meil korraldatud peamiselt spinninguvõistlustel. Võistlusmäärustes ette nähtud visked kolmest eri asendist 30 m kaugusele on väga otstarbekohased vähematel võistlustel, mille eesmärgiks on õpetada spinningut igas olukorras kä-

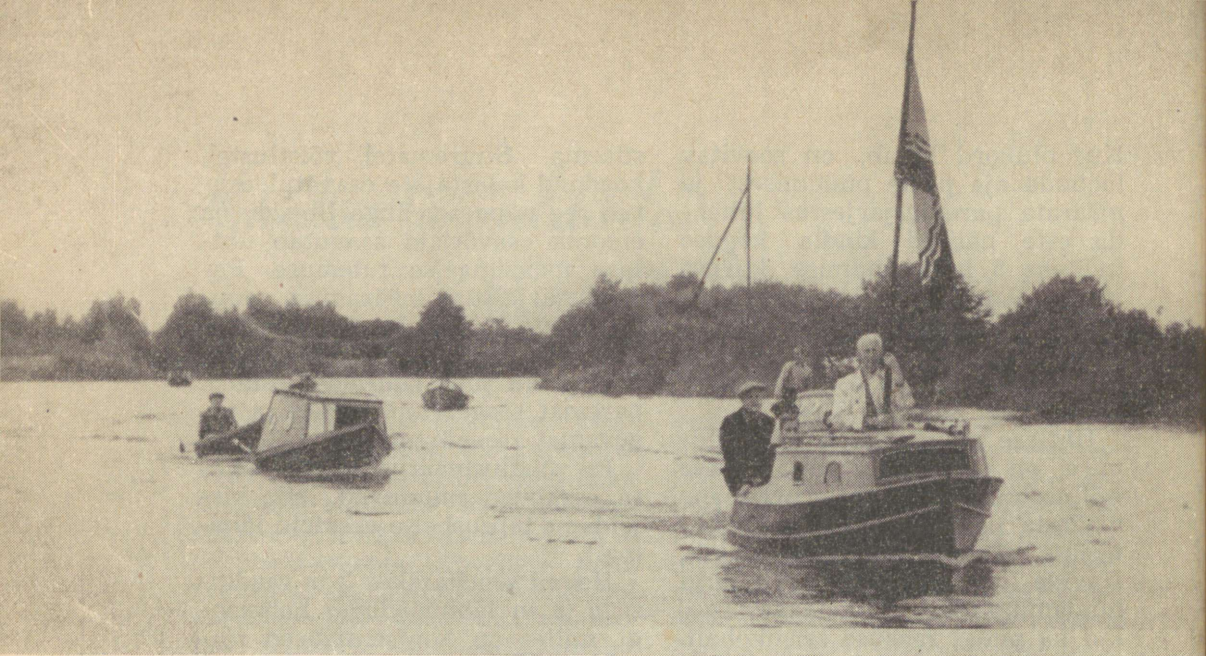
sitsema. Suurematel võistlustel, kogenud kalastajate osavõtul, osutub see nõue aga liiga lihtsaks ja enamik osavõtjaid saavutab ühtlase maksimaalse tulemuse. Paremusjärjestuse määramine muutub seega võimatuks. Seepärast on meil üle mindud täpsusheidetele, mis nõuab juba suuremat oskust, paremat reageerimisvõimet ja tugevamat treeningut.

Et võistlusmäärustes selle kohta eeskirjad puuduvad, siis kirjeldame täpsusheidete-eeskirju lähemalt.

Heited sooritatakse 3 m raadiusega (6 m läbimõõduga) heiteringis, milles on kontsentrilised ringid 0,25—0,50—1,0—1,5—2,0—2,5 ja 3,0 m. «Märklaua» keskmise ringi asetatakse samasuurune ketas, mille kaugem äär tõstetakse maapinnast 20 sm kõrgusele. Ringide väärtused on keskest arvatud 70, 60, 50, 40, 30, 20 ja 10 silma.

Iga võistleja sooritab viis viset, neist kaks 25 m, üks 27,5 m ja kaks 30 m kauguselt. Võistluste juhendis võib lubada ka prooviviskeid. Nende viie heite põhjal arvestatakse paremusjärjestus. Võrdsete silmade arvu puhul antakse paremus sellele, kellel on parim üksikviset või muu juhendis ette nähtud alus.

Võimaluste korral on soovitatav rakendada ka täpsusviset vees ujuva märklaua pihta, neist osa viskeid paigalseisva ja osa liikuva märklaua pihta. Näiteks Tallinn—Kaunas—Vilnius linnadevahelisel spinninguvõistlusel kasutati 2 m läbimõõduga kummist märklaua, mille ühemeetrise läbimõõduga keskosa oli tühi. Sooritati viis viset paigalseisvale märklauale ja viis liikuvale, kusjuures lubati teha ka 2+2 proovivisete. Silmi arvestati paigalseisva märklaua

VSÜ «Kalevi» kalasportlaste I kokkutulekust osavõtjad 1956. a. Emajõel teel laagrikohta Muugele.

Foto: K. RAUD

puhul 5 ja 10, liikuväl 10 ja 20. Üldkehtivat silmade arvestust ei ole, ja see tuleb võistlusjuhendis ära määrata.

Kompleksvõistluste tulemuste arvestus toimub üleliiduliste võistlusmääruste alusel miinuspunktide süsteemis, kusjuures kalapüügil saavutatud koht on heitetehnikas saavutatud kohast eelistatumas olukorras. Kahtlematult on see arvestusviis kõige objektiivsem ning heast või halvast püügipäevast sõltumatu, kuid suure arvu osavõtjate puhul küllaltki tülikas. Seepärast soovitati viimasel vabariikliku kalaspordisektsiooni koosolekul Viljandi kalasportlaste ettepanekul kasutada kompleksvõistluse tulemuste arvestamisel järgmist lihtsustatud süsteemi: kalasaagi iga 10 grammi annab ühe punkti, täpsusheite silmad hinnatakse 10 kuni 70 punktiks. Kogutulemus tehakse kindlaks kalapüügil ja täp-

susviskes saavutatud punktide summa järgi.

Muudel kompleksvõistluse aladel on meil kogemusi vähe ja seepärast me sellel ei peatu. Nende nõuded on aga võistlusmäärustes küllalt selgelt esitatud ja ei tohiks võistluste organiseerijaile ega kohtunikele raskusi tekitada. Jääb ainult soovida, et oleks rohkem initsiatiivi kalapüügivõistluste mitmekesistamiseks.

Ei vaja vist erilist märkimist, et sportlikul kalapüügil tuleb täita kõiki kalapüügi eeskirju. Alamõduliste kalade püüdmisel tuleb need viivitamatult «terve nahaga» vette tagasi lasta. Selle nõude vastu eksijad kuuluvad diskvalifitseerimisele. Samuti peab võistlustel valitsema range sportlik distsipliin, kusjuures spordieetika nõuete rikkumise puhul diskvalifitseeritakse kas süüdlane üksikvõistleja või kogu võistkond.

A. SAUNASAAR

Saksa Demokraatliku Vabariigi kalasportlaste KOGEMUSI

Kalasport Saksa Demokraatlikus Vabariigis sai Teise maailmasõja ajal hävitava löögi. Sõjategevuse käigus hävisid peaaegu kõik kalaspordibaasid ühes paatidega ja toiduainete nappuse tõttu püüti jõed-järvad kaladest tühjaks.

1954. aastal loodi Saksa Õngitsejate Liit, kuhu kuuluvad kõik vabariigi kalasportlased. Väljaspool nimetatud organisatsiooni eksisteerib ainult veealune kalasport. Samal aastal kehtestati valitsuse poolt uus kalapüüki ja kalasporti reguleeriv seadus, mille alusel osa veekogusid anti tasuta vastloodud liidu valdusesse.

See valitsuse samm lõi soodsad tingimused kalaspordi igakülgsaks arenguks vabariigis, mille tulemusena märgatavalt elavnes kohalike kalaspordiühingute tegevus. Kalaspordiühingud Saksa Demokraatlikus Vabariigis võtavad aktiivselt osa ka riigi poliitilisest ja ühiskondlikust elust. Sageli korraldatakse kalapüügi-võistlusi veekogudel, mis asuvad kas linnas või linna ligidal. Sellised võistlused kujunevad tihti suurteks rahvapidudeks, mis kestavad varahommikust hilisõhtuni. Avatseremoonia algab tavaliselt linnapea tervituskõnega, millele järgneb orkestri saatel kalasportlaste rongkäik võistluspai-gale. Traditsiooni kohaselt võtab sellest osa ka vastavas sõidukis istuv vetejumal Neptun oma saatjaskonnaga. Pärast võistlusi algab tavaliselt isetegevus ja muud lõbustused, nagu märkilaskmine, loterii, õrneõngitsemine, elusa angerja püüdmine palja käega veega täidetud nõust

jne. Õhtul korraldatakse ilutuledega dekoreeritud paatidel karneval koos kontserdiga. Pidu lõpeb hilisõhtul suure balliga. Sarnased peod kujunevad harilikult väga rahvarikkaiks ja sellest võtab sageli osa kogu linna elanikkond. Elav on osavõtt ka õngitsemisvõistlustest, kus tihti ulatub võistlejate arv sadadesse.

Ühingute sisuka tegevuse tõttu suureneb pidevalt ka nende populaarsus. Kui 1954. a. oli liidus kalasportlasi 74 602, siis 1958. a. lõpuks tõusis nende arv juba ca 137 000-le.

Erilist tähelepanu pööratakse tööle noortega, kusjuures kesksel kohal on siin heitetehnika täielik omandamine. Selleks korraldatakse noortele ulatuslikke võistlusi nii kalapüügis kui ka täpsusheidetes. Liit korraldab noortele ka vabariigi ulatuses laagreid, kus vilunud kalasportlased õpetavad neile nii kalapüügi- kui ka heitetehnika peensusi.

Väärrib märkimist, et kõik tööd, mis teostatakse kalaspordi huvides, viiakse seal läbi ühiskondlikus korras. Kehtiv on seisukoht, et kalaspordiühingud ei tohi muutada ainult liikmemaksude tasumise kohaks, vaid ka nende mitmekülgselt tegevusest tuleb igal liikmel aktiivselt osa võtta. Iseloomustavad on ühingutest väljaheitmise juhud ükskõikse suhtumise pärast ühingu tegevusse.

Ühiskondlikus korras ehitavad saksa kalasportlased paadikuure, paadisadamaid, puhkekodusid, samuti väikseid hütte kalasportlastele püügikohal ööbimiseks. Kalasportlaste initsiatiivil loodi kõik-

jale ka uusi kalabaase. Selleks puhastati jõgesid, järvi, kinnikasvanud ja soostunud tiike ning vanu jõesänge. Mitmel pool kohandati kalade asustamiseks isegi vanad kivimurrud ning turbaaugud. Seati eesmärgiks, et ei oleks ühtki, ka kõige väiksematki veekogu, mida ei oleks rakendatud kalasporti teenistusse. Nii näiteks taastati selleks kuskil vana kinnikasvanud tiik, mida ümbritsesid suured prügimäed. Selleks puhastati veekogu rämpsust, tasandati prügimäed ja kaeti need rammusa mullaga. Tasandatud pinnale külvati muru, istutati puud ja põõsad ning piirati maa-ala taraga. Selleks tegid 110 kalasportlast ühiskondlikus korras kokku 1900 töötundi. Teisal ehtasid 70 kalasportlast endale kuhugi järve äärde puhkekodu, hankides ehituseks varemest 15 000 tellist. Tööde läbiviimiseks kulutas iga kollektiivi liige 57 töötundi ja seda kõike ühe suve jooksul.

Kokku oli 1958. aasta lõpuks püstitatud 46 kalasportlaste puhkekodu ja hulk teisi hooneid, mis olid ehitatud kalasportlaste endi poolt. Väärib märkimist, et puhkekodude sissesede muretseti peamiselt kalasportlaste endi poolt.

Paralleelselt ehitustööga asuti ka sõja perioodil laostunud kalavarude taastamisele. Saksa Demokraatliku Vabariigi kalasportiühingud ostavad kalamaime riiklikest kalakasvandustest ja kulutavad selleks iga aasta suuri summasid. Näiteks kulutas üks 181-liikmeline ühing, mille aastane sissetulek oli 3084 saksa marka, kalamaimude ostmiseks 2000 marka, s. o. 64% aastatulust.

Saksa õngesportlased ei lase kalamaime veekogusse vahetult pärast vaikuseperioodi, vaid kasvatavad ja toidavad neid enne

seda vastavates tiikides 1—3 aastat. Sellega välditakse kalamaimude hukkumine uues keskkonnas täielikult, kuna elujõulised noorkalad aklimatiseeruvad muutunud tingimustes hästi ja kohanevad kiiresti kasutama looduslikku toidubaasi.

Odav ja praktiline on haugimaimude hankimine ja kasvamine nn. «tiik-püüniste» abil, mida Saksa Demokraatliku Vabariigi kalasportlased laialt kasutavad. Selleks suunatakse kuderännule siirdunud haugid väikestesse veekogudesse, kust eelnevalt on kõik teised kalad välja püütud. Nüüd suunatakse sinna ka koelmutele liikuvad särjeparved. Peale kudemist aga püütakse nii haugid kui ka särjed tiigist jälle välja. Nõnda kooruvad ja arenevad havimaimud looduslikes tingimustes, vaenlasteta veekogus kuni sügiseni ja tarvitavad kasvuperioodil toiduks särjemaine.

Erilist tähelepanu pööratakse Saksa Demokraatlikus Vabariigis ka kalakaitsele. Täiendavalt riiklikule kalakaitsele tegutseb seal arvukas ühiskondlike kalakaitseinspektorite aktiiv, mis 1958. aastal koosnes 2600 kalasporti-entusiastist.

Murettekitavaks paheks vabariigis on veel veekogude mürgitamine tööstuste reovetega, mille vastu Saksa Õngitsejate Liit on alustanud leppimatut võitlust. Esimeseks saavutuseks sellel alal võiks lugeda vastava seaduse vastuvõtmist vabariigi valitsuse poolt, mis nõuab selle puuduse kõrvaldamist. Uue seaduse abil loodavad Saksa Demokraatliku Vabariigi õngesportlased ka sellele küsimusele leida positiivse lahenduse.

Kas ei oleks ka meie kalasportlastel siit midagi õppida?

K. LUIK

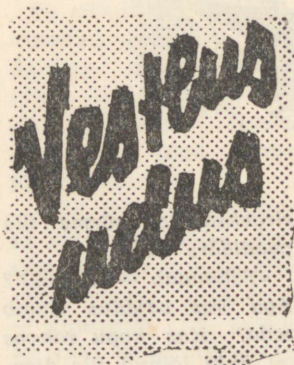
Kui jõudsin järvele, ahetas idateavas juba koiduvalgus. Kaldapadrikus vidistas varajasi linde ja ristikupõllult kostis räagu karedat häälightsust. Lõhnas sookailude ja muda jürgi. Järv ise tukkus alles uduteki all, nagu unine laps, kes pole veel jõudnud eelmise päeva mänguväsimusest välja puhata ja pöörab nüüd saabuvale päevale pahralt selja. Tiheda udukatte taga, järve teisel kaldal, kolistas keegi aerudega, oli kuulda paa-dist välja tõstetava vee solinat ja plekkõõu kolk-satusi vastu paadi põhja. Siis kõhatati udus paar suutäit ja tullide kiunudes aerutati järvele.

Korrastasin oma piü-giriistad, lükkasin õngekonksu otsa punase sõnniku-ussi ja heitsin selle veepinnal peesitavate kupulehede vahele. Hetke seisis kork veepinnal liikumatult, siis nõksatus see korraks ja kadus lõpuks täiesti vee alla. Haakis ja peagi siputas kasteniiskes kaldarohus turjakas ahven. Sellele järgnes veel teine, pisut väiksem, siis tuli üks roosärg ja lõpuks kaks rõksu. Siit peale aga valitses kupulehede vahel selline vaikus, nagu poleks seal enam aastasadu elanud ainsatki kalapoega. Tuli kohta vahetada.

Aerulöögid udusombusel järvel lähenesid ja peagi koorus sealt välja

lamedapõhjaline paat aeglaselt aerusid vibutava mehekoguga.

Kohtudes võõraste inimestega on mul nõrku-

seks mõistatada nende elukutset. Mõnevõrra lihtsam on see hommi-kuses või pealeõunases trammivagunis ehk omnibusis, kus reisijateks on peamiselt töölt tulevad ja tööle minevad inimesed, kes on sel hetkel teatud määral töö miljöö mõju all. Tõelises kimbatuses aga olen selles küsimuses alati kalavetel. Füüsilise ja vaimse töö tegijaid võib siin eraldada mõningal määral vaid kätest, kuid mõnikord lööb mõne indivi-duaalelamu või peenramaa olemasolu asjad ka siin täiesti sassi.

Ka tema suhtes olin kitsikuses. Välimuse järgi võis teda pidada kohalikuks talupojaks, kes sõandas kibedal tööajal vaid puhkepäeva varahommikust näpata tunnikese põgusaks meelelahutuseks. Parajal määral mehelikku küpsust

rõhutatav habemeäidal, tugevalt päevitunud nõonahk ja jõuline töömehe turjapartii — see kõik vaid kinnitas mu esialgset otsust. Eelmisega vastuolus olid vaid mehe pisut raamatulik kõnemaneeer ning ebatavaline pilk terashallidest silmadest, mille ta haakis igasse vaadeldavasse esemesse nagu kongitsa. Ja lõpuks käed...

Meie tutvus algas nii, nagu see kalavetel tavaliselt ikka algab: noh, kuidas kala näkkab, palju juba püütud, mis kalad, kui suured jne. Edasi siunatakse ebasobivat kalailma, halba tuule suunda ja teisi nigela saagi arvata vaid põhjusi. Kui paadinina aerutõukest kaldarohtu sahisest lausus võõras:

«Eks astuge ka paati — siit ulatab nagu paremini kalale otsa vaatama. Läheme sinna leppade alla — seal vahest latikas neelul.»

Istusin paadi pärapin-gile ja võõras võttis aerud.

Kuid latikas täna neelul ei olnud. Kogu meie saak kahe peale kokku oli vaid neli särjepoega, kaks ahvenat, kaks roosärge ja üks kiisk. Asetasime õnged paadi ninasse ja panime tobid tossama.

«Jaa...» venitas mu kaaslane mõtlikult. «Kala ei ole enam... ei ole...»

«Ei ole...» nõustusin nagu nukker kaja.

«Aga õelge — miks?» pöördus ta järsult kogu kehaga minu poole.

«Eks kalavarude laostumine ole üks sõjajärgse perioodi paratamatuid kaasnähtusi. Vajutas ju sõjategevus siia oma pitseri,» püüdsin olla objektiivne.

«Vabandage,» muigas ta virilalt. «Sõjast on möödunud nüüd juba ümmarguselt viisteist aastat. Teie kui kalamees peaksite vist taipama, mis tähendab kalade juurdekasvule viisteist aastat. Ja teiseks, mille-ga seletada seda, et vahetult sõjajärgsel perioodil olid kõikjal, nii meres kui sisevetel, saagid märksa suuremad kui praegu? See on meie, õngesportlaste, üldine kogemus. Iga aastaga jääb kala vähemaks.»

«Kahtlemata on siin üheks põhjuseks see, et püügikoormust ei kohandata alati vastavalt ühe või teise veekogu kalamajanduslikule potentsiaalile,» targutasin ammutuntud tõdedega.

Mees elavnes ja torkas

sirgeksaetud sõrme üle paadiääre vette.

«Tähendab — ülepiik? Aga mis vajadus tingib seda? Kas kogu rahvas on äkki läinud üle dieedile? Kala on ju kogu aeg püütud ja söödud ning seda on jätkunud kõigile. Millega siis nüüd seletada sellise tarviduse järsku suurenemist?»

Vahtisin vaikides vette, kus pisikesed kalapojad tagajärjetult püüdsid vee alla tirida uppunud roosäaske. Mu vestluskaslane hulgutasku üle veepinna ja jätkas:

«Hea küll, ütleme, et vahetult sõjajärgsel perioodil oli püügikoormuse suurendamine vajalik juba meie sõja läbi kannatada saanud rahvamajanduse kiireks taastamiseks. Mõistlik ja tark tegu — tuli ju selleks kõik olemasolevad reservid mobiliseerida. Kuid ütlege, miks need püügiplaanid ka nüüd kogu aeg peavad regulaarselt tõusma, nüüd, kus meie rahvamajandus on juba ammu saa-

vutanud kõrgema taseme kui kunagi varem? Ja edasi: kui neid plaane täidetaks kalavarude suurenemise arvel, siis oleks põhjust ainult rõõmustamiseks. Sünnib ju see kõik ainult püügikoormuse vägivaldse suurendamise teel, mis paneb homsele mõtlema inimese kukalt kratsima.»

«Mis puutub sisevetesse, siis on siin oma töö vahepeal teinud ka rõõvpüüdjad,» laususin vahele, et pääseda majandusprobleemidest, mis pole olnud mulle kunagi jõukohased.

«Tollal, kui veekogud kubisesid kaladest,» ütles ta iga sõna eraldi rõhutatades, «teisi püügiviise ja -vahendeid ei tuntudki kui ahingud, mõrrad, liivid ja teised võrkpüünised. Õngitsemas käisid ainult poisikesed ja vanaätid, kelle jõud ei ulatunud abarahõlma sikutama. Ja kalu oli siiski ja-laga segada! Millega seda seletada?»

Ta vaikis ja puuris mind jälle oma neetud pilguga. Tundsin end ebamugavalt, nagu liibisaetud purdel, sest et võõra iga väide püüdis halastamatult kahandada mu seniste tõekspidamisete elurammu.

«Teie tahate, nagu mulle näib, rõõvpüüki isegi õigustada,» torisesin riialkalt ja ma tundsin oma sisimas käärimas sappi.

«Sugugi mitte!» raputas ta energiliselt pead.

«Antud olukorras oleks see lubamatu. Ma tahan vaid kaitsta oma isiklike veendumusi. Kui tüütuseni on meil halisetud: päästkem meie kalavarud lõplikust hävimisest, rikastame oma veekogusid uute asukatega! Aga tulemused? Kas on jõutud nutulaulust kaugemale?»

«Aga miks mitte? Meil eksisteerib ju kalakaitse nii riiklikul kui ka ühiskondlikul kujul,» lausub nüüd juba tõsiselt solvudes.

Mees koputas piibu vastu paadi äärt tühjaks, kissitas piimjasse udusomp silmi ja ütles:

«Ühiskondlik initsiatiiv ei ole veel saanud õiget tuult tiibadesse ja seepärast on siin paraku varu millestki rääkida täie häälega. Liiga sügavalt on meie inimestesse juurdunud muistsed tavad ja arusaamised. Sellest peavad kõigepealt vabanema need, keda oleme oma vasikavaimustuses harjunud nimetama majakateks. Kuid need majakad ei plingi veel alati ja kõikjal. Kui tihti olen siingi kuulnud kohalikke aktiviste lausuvat, et mine nüüd toda vaest võrgumeest selle särjepoja pärast paragrahvi külge kõlgutama. Pealegi, kui on tegemist tütava mehega! Mine tea kus ja millal võib ta jälle sulle endale teinekord kepi kodaratesse torjata. Ja

palju suudavad siin riiklikud kalakaitseinspektorid ära teha, liiati kuna neid on kogu vabariigi peale arvuliselt vaid pisut üle paarikümne?»

Ta võttis pingi alt mõlkitatud plekk-kausi ja hakkas sellega paadi põhja immitsenud vett üle ääre välja tõstma. Olles selle tööga valmis, jätkas tujutult:

«Kui palju on räägitud ja kirjutatud meie sisevete kalamajanduse ebarahuldavast olukorrast — tüütuseni! On tehtud ka rida mõistlikke ettepanekuid olukorra parandamiseks, kuid tegelikkuses pole veel nihet paremusele märgata. Naiivne oleks mõelda, et uue kalakaitseeaduse kehtestamisega on küsimus leidnud õnneliku lahenduse, liiati, kuna sealsed sätted normeeriavad peamiselt siiski ai-

nult õngesportlaste piügimeneetlusi. Meie kalavete laostumise peategurit — töönduslikku ülepüüki — on siin kahjuks piilunud ainult läbi sõrmede. Kunagi, aasta-

kümnete eest, oli kalurite hulgas tavaks lausuda, et ei merd jõua keegi kaladest tühjaks püüda. Aga meie, näe, jõudsime! Seda tõestavad ka vastavad ihtioloogilised vaatlused Balti mere basseinis. Tähenab: võtta oskame, aga võtame juba täna hõmme arvel!»

«Meie pole ainult võtnud,» tõstis minus jälle kaitseingel tiibu. «Kui palju lasevad meie riiklikud kalakasvatustajad igal aastal veekogudesse mitut liiki vääriskala maime! Ja nüüd alustavad inkubeerimistöid ka kalaspordiorganisatsioonid.»

«Sõelaga vee tassimine!» lõi võõras käega. «Kui riiklikele kalamajadele marjakala hankimiseks suletakse võrkudega kala rännumagistraalid koelmutele ja sellega võetakse kaladelt ära loomulikud sigimisvõimalused, siis tuleb vist küll loodetud kasu asemel leppida kahjuga. Kalaspordiorganisatsioonid? Müts maha nende toimekate inimeste ees, kelle süda valutab meie rahva ühisvara pärast ja kes ei säästa oma jõudu ega aega, et päästa mis päästata annab! Kuid, kas need töökad käed jaksavad mütsiga nii palju sisse kanda, kui teised merenoodaga välja püüavad? Vaevalt küll!»

«Ja mida siis teie teeksite olukorra paranda-

miseks?» vidutasin riiuhimuliselt silmi.

Ta vaatles tükk aega kõrkjavarrel kiikuvat roolindu, enne kui vastas:

«Kass hakkab hiirt sööma peast, nii tuleks ka siin asjaga peale hakata — õigest otsast!»

«Ja nimelt?»

«Püügiplaane siseveekogudel tuleb kärpida miinimumini, tehaste roiskveekanalitele punnette, ja alles siis võib sentimeetripulgaga minna õngemehe seljakotti nuuskima. Ei teeks ka halba, kui kalapüügi traallaevad mõneks ajaks kohandada ümber transportlaevadeks... kui see tehniliselt on võimalik. Mõistagi pole selles kõiges midagi uut — see on juba ammune avaliku arvamus pretensioon...»

«Aga meie kalatõustus?»

«Teeb seni aedviljakonserve, kuni olukord

paraneb! Kuigi see mõnele praegu ei meeldi, on see tuleviku nimel siiski vajalik. Vigu on tehtud ja tehakse veelgi — see on otsiskleva ja paremu-sele püüdleva elusuna paratamatu kaasnähtus, kuid vigu ei tohi häbeneda ega kangekaelselt eitada — see tasub end kunagi valusalt kätte.»

«Aga teadus tõestab, et kui kalu üldse mitte püüda, siis tekib toidupuuduse tagajärjel nende kängumine,» lajatasin lauale oma turjakama trumbi.

«Asjata kartus,» lõi mees käega. «Meil on praegu selline õngesportlaste kaader, kes sisevetel on edukalt suuteline üleproduktiooni pidurdama ainult sportlike püügivahenditega. Ja töötajate tööpäeva lühendamisega elavneb sportlik kalapüük edaspidi veelgi.»

Ta vaikis ja võttis taskust piibu. Vaatlesin seda avala südamega loodusesõpra kõrvalt, ning ikka rohkem ja rohkem hakkas mind piinama mõte: kes ta on? Otsustasin asjasse tuua järsu lahenduse ja küsisin:

«Olete siit kohalikke mehi?»

Mees raputas pead.

«Ei ole. Tulin puhkuse ajal siia vaid paariks nädalaks robinsoni mängima. Siin on suvel ilus.»

Ta süütas piibu ja lisas:

«Minu elamine-olemine on seal, üle järve

metsatukas. Kui on tahtmist — astuge läbi.»

Nõustusin meeleldi. «Robinson» võttis aerud ja lustakalt hakkasid aerulabad vaikset vee-pinda kobama. Udu oli vahepeal jõudnud hajuda, ainult selle jääke roomas veel aeglaselt üle vee.

Kaldal kasvava paju-põõsa juures peatus mu kaaslane ja laisus nõrdinult:

«Tulge nüüd ja vaadake ka ise, kuidas meil kalavarude eest hoolitse-takse!»

Astusin lähemale. Põõsa all sookailudes lebas umbes kilone linask, kelle turjalt oli mingisugune loom purenud suutäie pehmet liha.

«Saarmas?» osutasin nüpuga leiule.

«Saarmas!» vastas mees kumeditalt. «Kuulsin teda õhtul siin kõrkjais lobistamas, aga mõtlesin, et mõni suur haug on jahil. Näete, siin ta on, meie kalavete suurim rüüstaja: omal tal nähtavasti kõht juba täis, aga murrab, näe, lihtsalt lõbu pärast! Ja nii ta hävitab kalu aastas sadade kilogrammide viisi. Jahi-inspeksioon aga on kõrini armunud sellesse paadunud kiskjasse ja hoiab teda nagu mingit kallisvara. Jaa... meie asjad kipuvadki vahest just sellepärast viltu vedama, et iga mees näeb ja vaatleb elu ainult läbi enda söögitoa akna...»

«Räägitakse, et Lõuna-Eesti rajoonis olevat saarmad juba nii mõnedki veekogud kaladest täiesti tühjaks teinud,» meenus mulle mullune vestlus rongis ihe sealse õngesportilasega.

«Küll tuleb saarmaga varsti sama lugu, nagu praegu kährikkoortega juba on. Omal ajal toodi teised meie metsadesse aklimatiseeruma nagu teab mis imeloomad, nagu meil endil siin kiskjaid veel vähe oleks! Näüd, kus need «turistid» murravad maha viimased kasulikud ulukid meie metsades, näüd on see «hinnaline» import kuulutatud lindpriiks! Tapa kuidas või millal tahad! Aga hilja tuli see tarkus. Kui kirp juba koera karvades, siis on seda sealt raske maha kratsida. Ja küll saarmaga tuleb varsti meil samuti hakata piike murdma.»

Kitsas, vaevalt märgatav jalgrada viis otse järvelt künkajalamile, kus kahe männitüve vahel oli püstitatud purjeriidedest telk, mis oleks võinud vihmavarju anda vähemalt kümnele inimesele. Sissekäigu kohal rippus kunstipäraselt töödeldud silt:

«Villa kalavala»

ja selle all suursuguselt: «Palutakse kõvasti koputada — kell ei helise!»

Uurisid näüd ümbrust juba pisut tähelepanelikumalt, et leida ka silti,

mis hoiatab kurja koe-
ra eest. Kuid seda siiski ei leidnud.

Telgi sisse oli meisterdatud lehtpuukeppidest nari ja väikene laud. Nurgas seisis joonistuspult poolelioleva maastikumaaliga. Seinä ääres leidus paar juba lõpetatud kunstiteost.

«Kunstnik?» võtsin nurgast ihe maali.

«Või veel!» naeratas mees. «Teen niisama oma lõbuks mõned kritseldused, siin on väga ilusaid kohti, mida tasub lõuendile määrada.»

Vaatan raamile tõmmatud lõuendit, kust omakorda mulle vastu vaatab ilus, suur, punaseuimeline ahvenas. Kalal on suu avatud ja saba uljalt looka tõmmatud, nagu sööstaks ta just praegu mööda juvale saagile. Tagapool paistab veealune taimestik koos paari tigukarbiga.

«Suurepärane... just nagu elaks!» Viin maali paremaks vaatlemiseks

käeulatuse kaugusele. «Mulle meeldivad maalid ja... üldse kunst.»

«See siin pole mingisugune kunst,» tõmbas ta jalast niisked kummisäärikud. «Kunst on meie kalamajandus korda panna. Selle maaligi tegin kartuses, et kui asi nii edasi läheb, siis paari aasta pärast pole enam modelli kuskilt saada.»

Telgivaiale laskus punarind ja korrastas sulgi. Mõned meetrid eemal mustendas lõkkease kahele hargile toetuva supipajaga. Rookisime oma kesise saagi ja hakkasime kalaleent keetma. Eemal talus kires kukk.

«Õeldakse, et kui kukk keskhommikul kireb, siis pidavat see surmkindlalt tähendama seda, et kas ilm muutub või jääb samaks nagu ta on,» teadis «robinson» rääkida ja rappis roosärge nii, et soomused lendasid.

Päike oli tõusnud juba nii kõrgele, et ulatas oks-
te vahelt piluma mele tühja supipotti, kuid siin puude vahel oli alles mõnusalt jahe. Riputasin siiski mütsi ja kuue telgivaia otsa, võtsin hargilt tahmase keedunõu ja läksin alla järvele vett tooma. Kõrkjarägu lobistasid pardid ja kõrgel põldude kohal kriiskas vihmakass — oli alanud üks neist kaunitest suvepäevadest, mida hiljem meenutades on südamel hea ja soe...

R. KULD

ÕNNESEEN

Ei saa öelda, et Peeter Säga oleks olnud halb kalamees. Tal oli õnge-sportlase luba, korralik spinning ja kaalukas töökoht. Ainult kalad ei näinud seda kõike miskiks pidavat. Nad uudistasid Peetri vägevast peegeldust vees, ujusid lustakalt tema lo-perdavale landile järele ja õpetasid kalalapsi: «Näete, niisugune näeb välja see, keda inimesed mõnikord napa-kaks nimetavad.» Kalameeste keeles võiks seda sigadust resümeerida kahe sõnaga: ei näkka.

Kuid Peeter polnud mees, kes kohe pilli kotti pistab. Õrna suudlusega jättis ta oma armsa naisukese lepavõsa äärde väikese telgi alla romaani lugema ja paljastelt säärtelt sääski tapma ning sammus ise sügavamat vett otsima. Kalaparv, kes tema landile järgnemiseks oli ilmselt lõbusa väljasõidu korraldanud, oleks veel palju nalja saanud, kui mitte mõistmatu saatus poleks äkki kõige jämedamal kombel vahele seganud.

Asi oli selles, et Säga oli püügituhi-nas hea tükikese maad edasi läinud ja märkas korraga vastaskaldal kaht veest välja pugunud näkineidu. Nüüd talitas Peeter õigesti — saatis kõik kalad sinna, kus nende koht on ja läks eemalasuvast madalikust läbi solistades teisele kaldale, et vaadata, kuidas ka seal maailm välja näeb. Et ta lõpuks peesitajateni — kahe nägusa tütarlapseni — välja jõudis, oli nende, mitte Säga süü. Tulija teretas ja küsis viisakalt kalade järele. Oi-jaa, nad näinud haugikolaskit ringi luusimas. Sellel olnud sammaldunud selg ja kindlasti väga külm nina.

Sõna sõnast, ja oldigi tuttavad. Sinis-

te silmadega oli Sirje, mustadega Mall. Nad suvitavad tädi juures, kellel on palju aedmaasikaid, lehm ja neli lam-mast, kanad muidugi ka.

«Püüdke see hirmus haug kinni,» anus Sirje, «muidu me ei julge ujuma minna.»

Peeter Säga tegi, mis suutis. Lõpuks tõmbas ta kaldale ühe ehmatanud konna, kes oli imelikul kombel konksu otsa kinni jäänud. Kuid näitsikud said sellegi peale kilgata: haug ta just ei ole, aga külm on ikkagi.

Nüüd võidi ujuma minna. Selgus, et Säga oskab peale kutsikamoodi ujumise ka tüdrukuid naerutada. Kiljuti ja pritsiti vett. Olgu, naer on terviseks. Aga ega kuuma liiva peal pikutamiselgi viga ole. Ainult suitsud said otsa. Nüüd ei aidanud muud, kui Säga pidi säarikud jalga tõmbama ja lähemasse poodi putkama. Kaugel see polnud ja ta oli varsti tagasi, kombukott käes, likööri-pudel taskus. Nüüd oli lõbu laialt. Säga oskas niisuguse hulga anekdoote jutustada, et nendest oleks jätkunud teiseks «Decameroniks»; tüdrukud aga nii ilusasti naeru helistada, et jutustajal kõrvad liikuma hakkasid. Ainult üks asi tegi muret: Säga ei saanud selgust, kumb talle rohkem meeldib, kas Sirje või Mall. «Ikkagi Sirje,» otsustas ta siis. «Tüdruk on kindlasti minusesse armunud.» Säga soovis endale salajas õnne, näitas oma kalamehetunnistust, kiitis iseennast, spinningut ja tasuvat töökohta. Ühe sõnaga — püüdis endast kõige paremat muljet jätta. Selle aja sees oli pudel tühjaks saanud, ja Säga sibas jälle tolmuse maantee poole, sinna, kus pood asus.

Poollel teel märkas ta korraga, et päike on leppadele lausa sülle vajumas. Kalad! Eevi! mõtles ta hirmuga. Mis teha? Aga saatus oli täna millegipärast üpris helde: poeletil seisis terve kast värskeid haugisid! Nüüd tegi Säga seda, mida ta oli kuulnud kalamehejuttudest; ostis kolm kilo haugisid ja torkas need puuksast läbi, nagu oleks ise püüdnud. Säga surus endal täna teist korda kätt.

Tütarlastega rääkis ta veel maastilmast ja saatis nad siis kapsaaija nurgani. Ta vaatas kätt andes Sirje sinistesse silmadesse ja ütles: «Tuleval pühapäeval viin teid oma autoga sõitma. Vabandage, kuidas teie telefoni number on?»

«Minu telefoni number?» imestas Sirje. Ja siis nagu suurt saladust pihtides: «Küsi oma abikaasa käest, me töötame temaga ühes osakonnas. Tervitage, palun, Eevit minu poolt.»

Soo! Kuid tütarlapsed juba läksid. Ainult valge kits mökitas aia ääres, habemetuust takjanutte ja naeru täis.

«Pthüü!» sülitas Säga. «Kuradi kiisad! Nüüd patravad naisele muidugi kõik ära... Hea, et vähemalt need kaladki sain.»

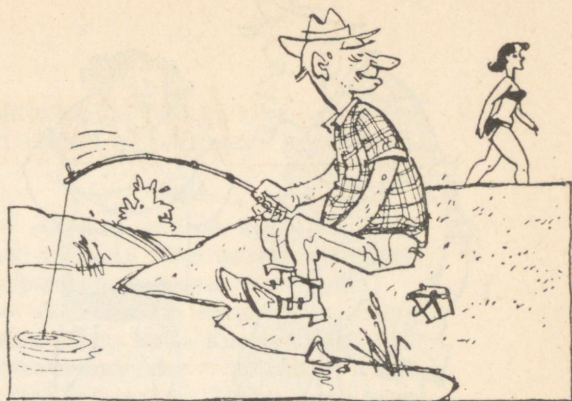
Muidugi hea. Säga viskas tühja pudeli pöösasse ja asutas minekule. Oli viimane aeg, sest naine oli juba üleni sääsekuplas ja nõnda kuri, nagu üks õige kalamehe naine kunagi.

«Ära pahanda, Eevikene,» tegi Säga nii süütud silmad kui oskas. «Vaata, kui palju kalu ma sulle tõin! Ega see kerge olnud... Ainult sinu pärast...»

Et see kerge ei olnud, seda teadis Eevi kindlasti, ega ta muidu sõnagi lausumata autosse istunud. Säga pidas end lausa õnneseeneks, et kõik nii hästi laabus.

«Vabandage, kust te need haugid püüdsite,» ilmus korraga nähtavale keegi meeskodanik.

«Kust? Ikka siitsamast jõest. Näete, ligi kolm kilo, täna näkkas hästi,» uhkustas Säga.

H. HIIBUS

Opetlik lugu.

(Püüad kaht, jääd ühestki ilma.)

«Ma olen kalakaitse inspeksioonist, palun teie püügiluba.»

Kui paberid olid ette näidatud, hakkas mees kalu mõõtma.

«Haugid on alamõdulised. Niisiis: teil tuleb 500 rubla trahvi maksta,» teatas mees seadusesilma rangusega.

Seadus on seadus ja isegi Säga ei pääsenud selle eest kuhugi.

«Näed sa nüüd, kui raske see kalameheamet on,» lausus ta naisele, kui oli kallid kalad autosse visanud. «Hea, et sa ise nägid, muidu ei oleks ma suutnud sulle seda viiesaja rubla lugu eluaeg selgeks teha. Seepärast, kallid, usu ikka, mida su mees räägib...»

Eevi kindlasti uskus, sest ta ohkas vaikselt ja silitas sääsemuhku otsa ees.

H. SUISLEPP

H. HIIBUS

Pühapäevaõngitseja tragöödia.

1. Naine ei taha kuidagi uskuda, et püüdsin kalad ise...

...ja kalakaitseinspektor ei usu mitte mingi hinna eest, et tõin need havipojad kala-kauplusest.

ÕNGEMEES MUHELEB

Õige aeg

Jaan ja Juhan saavad kevadel jäämineku ajal jõe ääres kokku.

Juhan: «Haug hakkab varsti juba kudema. Sa vana kalamees, ütle, millal oleks õige aeg mõrrad jõkke tor-gata?»

Jaan: «Siis, kui meie rajooni kala-kaitseinspektor läheb komandeerin-gule.»

Tagasihoidlikult

«Kes on teie seksioonis kõige kan-gem kalasportlane?»

«Trummar, kuid püügil lõõn mina teda alati!»

Selgub hiljem

Hiidlane õngitsenud jõe ääres kalu. Mõõda läinud rändkaupmees ja küsinud:

«Mis teie siin teete?»

«Puid lõhun,» vastanud hiidlane õngekorgilt pilku pööramata.

«Luiskate!» ei olnud rändkaupmees asjaga päri. «Teie ju püüate kalu.»

«See selgub alles hiljem, kes keda püüab,» vastanud hiidlane ja õngitse-nud edasi.

Tunneb asja

Koolis on matemaatika tund. Õpe-taja annab väikesele Ennule ülesande:

«Oletame, et sina ja veel kaks sinu sõpra lähete kalale. Panete võrgud sisse, püüate viisteist ilusat prisket ahvenat ja jagate need omavahel võrd-selt ära. Milline oleks püügitulemus igaihe kohta?»

«Igaüks saaks ühe trahvikviitungi!» oli kiire vastus.

Kohtumisrõõm

Üks Tartu õngemees püüdis kord Emajõe ääres kalu. Tema tegevust jäl-gis kõrvalt kogu aja supelkostüümis

linnapiiga. Mees tõmbas parajasti veest välja punaseimelise ahvena, kes õnge otsas leppimatult sabaga sinnatanna vehkles.

«Miks see kala sedaviisi saba liputab?» küsis näitsik lähemale astudes.

«Ta vist nägi teid vees, kui teie äsja suplesite ja nüüd nähtavasti tundis ära.»

Vihje

Näitleja X oli kirglik kalamees, kuid ei öelnud ära ka õrnema soo seltskonnast, mille tõttu teatri kuluarides proovide vaheajal temast tihti sosisitati.

Kord tulnud ta proovile, käsi sidemes.

«Mis on juhtunud?» pärinud kolleeg osavõtlikult.

«Eile käisin kalal ja viidikas hammustas,» vastanud mees surmtõsiselt.

«Minge ikka — viidikal pole ju hambaidki!»

«Kuulujutul pole ka tiibu, aga vaata kui kiiresti ta suust suhu lendab.»

Ütles...

— «Õndsad on need, kes ei näe, kuid siiski usuvad,» ütles usuvend ja õngit-ses pesupali seebivees vikerforelle.

— «Tehke minu sõnade, mitte minu tegude järgi,» ütles Kunda ühiskondlik kalakaitseinspektor kodanik Ivask (mitte ära segada Võru populaarse õngesportlase Albert Ivaskiga!) ja läks ööpimeduse katte all Kunda jõeale ahinguga röövpüügile.

— «Kes pisku eest ei täna, see palju eest ammugi mitte,» ütles saagitseja ja pistis kotti alamõdulise kala.

— «Palju koeri, vedel lake,» ütles Arnold Ahne ja loobus kaitsmast kalapüügivõistlustel oma seksiooni au.

— «Mõisa kõis — las lohiseb!» ütles käitise direktor ja keeldus ehitamast jõkke suubuvale roiskveekanalile filt-rit.

Kalamehe perekonnas.

«Eelmine, mis ma siit sain, oli nii suur!...»

H. HIIBUS

Kui teel kalale tuleb sulle esimesena vastu naisterahvas — see on halb märk! Halvema vältimiseks sülitada igaks juhuks kolm korda üle vasaku õla. Kombelisem oleks selleks võimaluse korral siiski kasutada pulverisaa-torit.

Kui tahad, et kala hästi näkkab — sülitada jälle. Seekord aga õngesöödale.

Kui kohtad õngemeest teel kalale, siis soovi talle head kalaõnne.

Õngitsejale pole kohane soovida jõudu, sest jõuga ei tee siin midagi ära. Pigem soovi siis juba kannatust ja pikka meelt.

Kui sõber saab suure kala, pole mõtet imestada. Ütle, et oled kunagi saanud suuremaidki.

Ära reeda head kalakohta sõbrale, sest sellega võtad sa temalt vägivaldselt võimaluse loomingulisteks otsinguteks, mis on kalapüügirõõmude kaalukam osa.

Kui kaaslasel hakkab otsa suurem kala, siis paku talle abivalmilt oma kahva. Efekti suurendamiseks löika enne kahva põhja piisava suurusega auk.

Kui kohtad kalavetel teist õngitsejat, siis istu ta kõrvale ja avalda täie häälega oma arvamust tänasest ilmast ja õngespordist kui niisugusest üldse. Sobiva kivi leidmisel võid visata ka «lutsu». Osavat kätt omades ei ole sobiv jätta lutsukiviga tabamata kalastaja õngekorki. Sellega rõhutad sa õiget arusaamist aktiivsest puhkusest vabas looduses.

Kui kaaskalastaja saab kala, viska ka oma õng tema oma juurde, sest veekogul võib iga kalastaja püüda täpselt seal, kus see talle meeldib. Kui viimane avaldab protesti, siis tuleta talle meelde, et see on kitsarinnaline ja ebaterveid instinkte juurutav lühinägelikkus ja on leppimatus vastuolus kalapüügieetika põhinormidega.

Kui lõkke ääres kalamehejuttu puhutakse, siis pole mõtet teistel lasta eriti palju rääkida, sest vaevalt on neil midagi märkimisväärset sinu huvitavatele lugudele lisada.

Kui naabril läheb mõni priskem kala õnge otsast, siis ära tee erilisi pingutusi, et oma rahulolu ja headmeelt varjata. Sellega tõstad sa kilbile oma armastust looduse vastu ja näitad, kui võrd südamelähedane on sulle meie kalavarude reguleerimise küsimus.

Kalakaitsainspektor: Neptun, olen sunnitud Teile protokollilt tegema: see Teie instrumendi kasutamine on keelatud!

KALAMEHE ENTSÜKLOPEEDIA

Ihtüoloogia: teaduseharu, mis meie vabariigis võib-olla juba lähemas tulevikus hakkab tegutsema ainult impordi baasil.

Kalakaitse: tegevus, kus kalale on jäetud piiramatult õigus ise oma eksistentsi kaitsta.

Fiasko: algaja õngesportlase püügitulemus.

Tüssamine: kalapüük kunstsöödaga.

Sürpriis: kui naine on püügitulemustega rahul.

Miniatuur: alamõõduline kala.

Intsident: landi otsa haagitud püügikaaslane.

Konflikt: kalamehe suhtlemine oma naisega puhkepäeva hommikul.

Opositsioon: kalastaja ja õnge otsa sattunud kala omavaheline suhe, mis väljendub konkreetse tegevuses.

Lintšimine: kui visata lant üle jõe veetud telefonitraadidesse ja jätta see sinna rippuma.

Ersats: sikuska otsa jäänud vana kilukarp.

Jaarmark: kevadine teivipüük Väälajõe jões.

Kõrvalhüpe: kalalt tulek kalapöökide kaudu.

Sprint: kalapüügivõistluste esimene etapp veekogule jõudmisel.

Peibutussööt: üksiku metsajärve kaldavees üksi kümblev näitsik.

Inspiratsioon: «kolmetärniline» kalamehe seljakotis.

Kapriis: kui ei anta oma head püügikohta hiljem juurderutanud kalastajale.

Perspektiiv: psüühiline illuminatsioon, mis saavutab oma kõrgpunkti kalavetele jõudes.

Pedantsus: professionaalne joonkõikide kalakaitseinspektorite juures.

Soomusepalavik: epideemia, mis küll ei lõpe surmaga, kuid millest kunagi ei paraneta.

Impulss: pulss, mis alustab intensiivset tegevust siis, kui naaber saab kätte suure kala.

Koloss: õnge otsast lahti rabelenud kala.

Stiimul: ühele kala, teisele värske õhk, kolmandale — saaks naise silma alt ära!

Õngitsemine: naise käest taskuraha norimine.

Triiv: kalalesõit sõbra isiklikus autos.

Mörd: tehasele lähim õllepood (näitab eriti häid püügitulemusi kaks korda kuus).

Ahing: kahvlit meenutav riistapuu mõnes sööklas.

Tool: tool, kuhu istudes võib tõusta õhku (röövkalastajate poolt sageli kasutatav püügivahend).

Kerberus: silt jõe kaldal: «Kalapüük keelatud!»

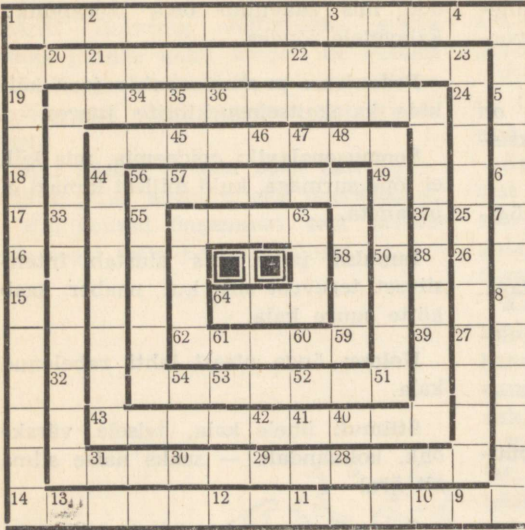
Tragimine: naise sõbrannale silmategemine.

Põhjaõng: õng, mis nii mõnegi mehe on tirinud omadega põhja (tegutseb enamasti 40° nurga all).

Tirk: kergemeelsete elukommetega keigar.

Optimism: seda kalamehele, mida pegasus luuletajale.

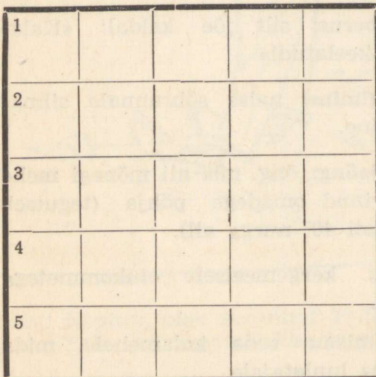
SPIRAALMÕISTATUS

1—2. Kalapüügivahend. 1—6. Öngespordialane kirjandusteos. 3—4. Veeasuk. 5—7. Vajalik ese laagri olukorras. 7—8. Küsimus. 7—10. Veekogu Nõukogude Liidus. 9—12. Meie sisevete kalu tutvustava teose autor. 11—12. Veekogu. 12—14. Meri Nõukogude Liidus. 13—16. Kala. 15—17. Ese. 16—19. Taliõng. 18—21. Veesõiduk. 20—22. Üksiklane. 22—23. Hakaja. 22—25. Keelatud püügi viis. 24—27. Möödaläinud aeg. 26—29. Kala. 28—31. Elektrijõujaam vabariigis. 30—32. Järv Tallinna lähedal. 32—33. Kaladest toituv röövlloom (murdes). 33—35. Liik kala-konserve. 34—36. Ilmakaar.

36—38. Liikumisega seotud tegevus veekogul. 37—39. Öngespordialane mõiste. 39—41. Vesi rõngassaare keskel. 40—42. Kalapüügivahend. 42—43. Suudmeala. 43—44. Veesoon. 44—46. See, mille järgi saab kindlaks teha kala vanaduse. 45—47. Värv. 47—50. Lõheliste sugukonna esindajaid. 48—49. Taip. 50—51. Kalapüügivahend. 51—54. Öngenööri valmistamiseks kasutatav materjal. 52—54. Pikkusmõõt. 53—56. Püügitulemusi mõjutav tegur. 55—57. Tundmatu suurus. 57—59. Ese kalasportlase varustuses. 58—60. Mehe nimi. 59—62. Kalapüügivahend. 61—63. Detail spinningukomplektis. 63—64. Jõgi vabariigis, kuhu lõhe ja mereforell siirduvad kuderännule.

RUUTMÕISTATUS

Juuresolevad tähed tuleb paigutada ruutudesse nii, et saame järgmised sõnad:

1. Arve. 2. Metsloom. 3. Pühapilt. 4. Põõsaspuu. 5. Kiudtaim.

Õige lahenduse korral saame esimese rea ülevalt alla meie veekogus sageli esi-neva kala nime.

A E E E I I I K K K L L L N N N O O O O P R S S T V

VÕTME MÕISTATUS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1—8. Kalapüügivahend. 9—16. Raamatu «Kalapüük spinninguga» autor. 17—20. Ongesportlaste poolt laialt tarvitatav terminoloogia teatud «avarii» korral. 21—26. Tuntud Võru kalasportlane (eesnime täht ja nimi). 27—35. Uus veekogu vabariigis. 36—43. Ongesõöt. 44—47. Käesoleva bulletänni üks kaasautoreid. 48—51. Tiiuline putukas, kelle vastsetest kalad toituvad. 52—62. Iseloomulik jõe osa. 63—68. Vabariigi kalasportlane, kes on spinninguga püüdnud meie vetest suurima kala. 69—85. Sportlikke kalapüügiviise. 86—89. Meie tuntumaid kirjanikke-kalasportlasi. 90—96. Kuulub õngesportlase varustuse juurde. 97—100. Jõgi vabariigis.

- I. 68. 35. 14. 76. 74—55. 2. 60. 11. 45. 55. 2. — 26. 4. 78. 51. 45. 66.
- II. 22. 84. 26. 45. 19. 4. 4. 79. 10. 29. — 76. 20. 51. 82. 28. — 62. 54. 72. 36. 60. 59. 92. 95.
- III. 52. 11. 13. 42. 90. 79. 10. 7. — 62. 70. 41. 27. — 90. 10. 80. 48. 100. 65. — 17. 18. 27. 9. 13.
- IV. 62. 87. 69. 18. 86. 94. — 44. 21. 34. 16. — 5. 24. 38. 12. 43. 69. 5. 10. 63. 85. 86. 46.
- V. 65. 67. 81. 84. 57. — 17. 97. 87. 30. 4. — 36. 46. 7. 12. 30. 83. 61. 27. — 99. 2. 86. 94. 55. 83. 44. 9.
- I. Vabariigi tuntumaid estradaikunstnikke-kalasportlasi. — Lutsu paibutusvahend. — Veetaimed.
- II. Seadeldis kalakasvatustamajas. — Nõukogude Liidu vetes esinev kala, — Meil alles vähe levinud kunstsõöt.
- III. Pisikalade toit. — Meie veekogude asukaid. — Veelind. — Nõukogude Liidu suuremaid järvi.
- IV. Vabariigi suuremaid jõgesid. — Kalapoja arenemisaste. — Angerjate kudemiskoht.
- V. NSV Liidu pikim jõgi. — Lauluteksti «Kalameehe mõrsja» autor. — Puulandi tüüpe. — Angerja maiuspala.

SPIRAALMÕISTATUSE LAHENDUS

1—2. Öng. 1—6. Öngemees kalavetel. 3—4. Kala. 5—7. Telk. 7—8. Kas. 7—10. Kaspia meri. 9—12. Riikoja. 11—12. Oja. 12—14. Aasovi. 13—16. Viidikas. 15—17. Asi. 16—19. Sikut. 18—21. Kutter. 20—22. Eremit. 22—23. Tragi. 22—25. Tragimine. 24—27. Minevik. 26—29. Vikerforell. 28—31. Ellamaa. 30—32. Maardu. 32—33. Udras. 33—35. Sprotid. 34—36. Ida. 36—38. Aerutamine. 37—39. Neel. 39—41. Laguun. 40—42. Und. 42—43. Delta. 43—44. Allikas. 44—46. Soomus. 45—47. Must. 47—50. Taimen. 48—49. Aim. 50—51. Noot. 51—54. Tamiil. 52—54. Miil. 53—56. Ilmastik. 55—57. Iks. 57—59. Seljakott. 58—60. Otto. 59—62. Tonka. 61—63. Karabiin. 63—64. Narva.

RUUTMÕISTATUSE LAHENDUS

1. Konto.
2. Ilves.
3. Ikoon.
4. Sirel.
5. Kanep.
- 1—5. Kiisk.

VÕTMEMÕISTATUSE LAHENDUS

Kastis

1—8. Ketasund. 9—16. Kolganov. 17—20. Habe. 21—26. A. Ivask. 27—35. Narva meri. 36—43. Puruvana. 44—47. Luisk. 48—51. Kiil. 52—62. Põikmadalik. 63—68. Mõlder. 69—85. Siirdeõngitsemine. 86—89. Raud. 90—96. Kongits. 97—100. Amme.

A II

- I. Rinne. — Kelluke. — Kailud.
II. Inkubaator. — Nelma. — Kirplant.
III. Plankton. — Kaan. — Koşkel. — Hanka.
IV. Kasari. — Larv. — Sargasso meri.
V. Leena. — Haava. — «Pingviin». — Merikilk.

Toimetaja: **R. Kuld**

Tehniline toimetaja: **A. Plaks**

Kaas ja illustratsioonid: **H. Hijbus**

Keeleline korrektor: **K. Laane**

Ladumisele antud 16. IX 1959. Trükkimisele antud 23. X 1959. Trükiarv 7000.

Paber 72×108, 1/16. Trükipoognaid 4,5. MB-09497. Tell. nr. 3024.

Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk 40/42.

Kaane ofsettrükk: trükikoda «Oktoober», Tallinn, Tartu mnt. 49.

Hind rbl. 5.—

Рыбный спорт.

На эстонском языке.

Rbl. 5.—

A-22779
///

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00380557 1